

çimento endüstrisi işverenleri
ÇİMENTO İŞVEREN sendikası

Cilt: 27 • Sayı: 5 • Eylül 2013

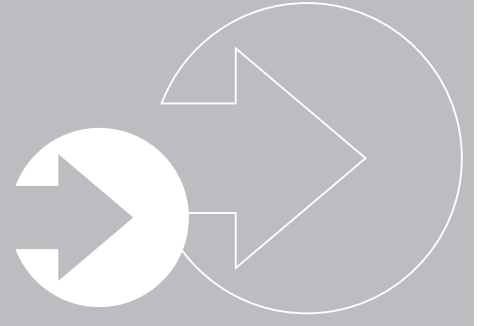
çimento endüstrisi işverenleri sendikası yayın organı

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

ADANA ÇİMENTO SAN. T.A.Ş./İSKENDERUN TESİSİ -- ADOÇİM ÇİMENTO BETON SANAYİ VE TİC. A.Ş.
-- AKÇANSA ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş./BÜYÜK ÇEKMECE ÇİMENTO FABRİKASI/
ÇANAKKALE ÇİMENTO FABRİKASI/LADİK ÇİMENTO FABRİKASI -- ASLAN ÇİMENTO SAN. A.Ş.
-- AŞKALE ÇİMENTO SAN. T.A.Ş./AŞKALE ÇİMENTO FABRİKASI/TRABZON ŞUBESİ/VAN ŞUBESİ --
BARTIN ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
-- BAŞTAŞ BAŞKENT ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş. -- BATIÇİM BATIANADOLU ÇİMENTO SAN. A.Ş.
BATISÖKE SÖKE ÇİMENTO SAN. T.A.Ş. -- BOLU ÇİMENTO SAN. A.Ş./ANKARA ÖĞÜTME TESİSİ
-- BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş. -- ÇİMPOR YİBİTAŞ ÇİMENTO SAN. VE T.A.Ş.
ÇORUM ŞUBESİ/HASANOĞLAN ŞUBESİ/NEVŞEHİR ŞUBESİ/SAMSUN ŞUBESİ/SİVAS ŞUBESİ
-- ÇİMENTAŞ İZMİR ÇİMENTO FABRİKASI TÜRK A.Ş./İZMİR ÇİMENTO FABRİKASI/
TRAKYA ŞUBESİ -- ÇİMKA ÇİMENTO VE BETON SANAYİ TİC. A.Ş./ADYAMAN ÇİMENTO FABRİKASI/
NARLI ŞUBESİ -- ÇİMSA ÇİMENTO SAN. VE T.A.Ş./MERSİN ÇİMENTO FABRİKASI/KAYSERİ ÇİMENTO
FABRİKASI/ESKİŞEHİR ÇİMENTO FABRİKASI/NİĞDE ÇİMENTO FABRİKASI/LALAHAN ÖĞÜTME TESİSİ
-- ÇİMSA AFYON ÇİMENTO SAN. T.A.Ş.
-- DENİZLİ ÇİMENTO SAN. T.A.Ş. -- ELAZIĞ ALTINOVA ÇİMENTO SANAYİ TİC. A.Ş.
-- GÖLTAŞ GÖLLER BÖLGESİ ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş. -- KARS ÇİMENTO SANAYİ VE TİC. A.Ş.
-- KONYA ÇİMENTO SAN. A.Ş. -- LIMAK ÇİMENTO SANAYİ VE TİC. A.Ş./
KURTALAN ÇİMENTO FABRİKASI/ERGANİ ŞUBESİ/
GAZİANTEP ŞUBESİ/ŞANLIURFA ŞUBESİ
-- LIMAK BATI ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş./ ANKARA ÇİMENTO FABRİKASI/
BALIKESİR ÇİMENTO FABRİKASI/TRAKYA ÇİMENTO FABRİKASI/AMBARLI TESİSİ --
MARDİN ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş. -- NUH ÇİMENTO SAN. A.Ş. -- ÜNYE ÇİMENTO SAN. VE TİC. A.Ş.
-- YİBİTAŞ YOZGAT İŞÇİ BİRLİĞİ İNŞAAT MALZEMELERİ TİC. SAN. A.Ş. --
YURT ÇİMENTO SANAYİ VE TİC. A.Ş.

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

AMACI

Sendikanın amacı; üyelerin çalışma ilişkilerinde, mevzuat çerçevesinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak, geliştirmek, aralarında karşılıklı yardımlaşmalarını sağlamak, işkolunda kurulmuş ve kurulacak olan işyerlerinin verimli ve ahenkli çalışmasına yardımcı olmak, üyelerini temsil etmek, toplu iş sözleşmesi akdetmek, çalışma barışını kurmak ve devam ettirmek, bu amaçla Türkiye çapında faaliyette bulunmaktır.

Bu amacın gerçekleştirilmesi için, Devletin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğünün milli egemenliğin ve Cumhuriyetin korunması ve Atatürk ilkelerinin yaşatılması, demokratik ilkelerden ayrılmadan faaliyet gösterilmesi asıldır.

KURULUŞU

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası 28 Kasım 1964 tarihinde,

Anadolu Çimento T.A.Ş.
Ankara Çimento Sanayii T.A.Ş.
Aslan ve Eskişehir Müttehit Çimento ve Su Kireci Fabrikaları A.Ş.
Eskişehir Çimento Fabrikası T.A.Ş.
İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş. Türk Çimento ve Kireci A.Ş.

tarafından o tarihteki İşkolları Yönetmeliği'nin 16 sıra numaralı Çimento Sanayii işkolunda faaliyette bulunmak üzere kurulmuştur.

[illegible]

Değerli okurlarımız,

Dergimizin bu sayısında “Çimento Üretim Sürecinde Sağlık Bakımından Günlük Yedibuçuk Saatin Aşılmayacağı İşler” ve “6486 Sayılı Kanun’la Getirilen Yeni Yurtdışı Varlık Barışı Uygulaması” başlıklı makaleler yanında, “İş Göremezlik Tazminatlarına Esas Alınan Ücretin Belirlenmesi” başlıklı karar incelemesine, “İnsan Kaynakları Alanında Rekabet Hukuku Uygulaması” başlıklı rekabet hukuku yazısına ve Acil Gündem başlıklı bölümümüzde ise “Çekirdeksel İşima” isimli yazıya yer verilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 30/1-a maddesinde “sağlık kuralları bakımından daha az çalışması gereken işler”, yönetmelikle düzenlenecek hususlar arasında sayılmıştır. Burada, çalışma sürelerinin sınırlandırılmasıyla çalışanların sağlığının korunması amaçlanmaktadır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ hazırlamış olduğu makalesinde bu konuyu çimento sektörü açısından ele almış, çimento sanayiinde görülen işleri çimento üretim süreci kapsamında inceleyerek, günlük çalışmanın sınırlandırılmasına ilişkin açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Gerçek veya tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ekonomiye kazandırılması ve taşınmazların kayda alınmasını sağlamak amacıyla Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 85. maddesi kapsamında Maliye Bakanlığı tarafından yurtdışı varlık barışı uygulaması başlatılmıştır. Ayrıca, uygulamayla ilgili Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından bir Rehber hazırlanmış, bu kapsamda beyan uygulamasına ilişkin süre 31 Ekim 2013 tarihine kadar uzatılmıştır. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Müdürü İmdat TÜRKEY tarafından hazırlanan makalede yurtdışı varlık barışı uygulaması olarak nitelendirilen düzenlemeler, konu hakkında yayımlanan genel tebliğ ve “Yurtdışı Varlık Barışı Uygulaması Rehberi”nde yapılan açıklamalar çerçevesinde incelenmiş, örneklerle beyan uygulamalarının ne şekilde olacağı açıklanmaya çalışılmıştır.

İş kazalarından kaynaklanan maddi zararların karşılanması amacıyla açılan tazminat davalarında karşılaşılan en temel sorun, maddi zararın tespitiyle ilgili yaşanmaktadır. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Levent AKIN Karar İncelemesi Bölümünde, iş kazalarından ötürü açılan tazminat davalarında mahkemelerin ücretin tespiti hususunda yaşadıkları zorluklardan dolayı Hukuk Genel Kurulu’na kadar taşınan bir Yargıtay kararını incelemiştir.

Rekabet Hukuku Bölümünde ise Av. Gönenç GÜRKAYNAK, insan kaynakları alanında rekabet hukukunu Amerika Birleşik Devletleri’ndeki uygulamalar ışığında inceleyen bir yazı hazırlamış; ayrıca, yakın tarihli Rekabet Kurulu kararları, rekabet hukuku açısından Türk mevzuatındaki gelişmeler ve Avrupa Birliği karar ve uygulamaları hakkında açıklayıcı bilgiler vermiştir.

“Acil Gündem” isimli bölümde AKUT Enstitüsü Araştırma Sorumlusu Dr. Çağlar AKGÜNGÖR, dünyanın yaşadığı enerji sıkıntısı ışığında nükleer enerji olgusunu kaleme almış, insanlığın “çokça çektiği” nükleer silahlar yanında, “enerji ihtiyacına derman olabilecek” diye düşünülen nükleer enerjinin tarihsel evrimi ve taşıdığı riskler ile nükleer santral kullanımı hakkında dünyadaki ve ülkemizdeki son durum ve bakış açıları ile ilgili önemli bilgiler paylaşmıştır.

Sevgi ve Saygılarımla...

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI
cilt: 27 • sayı: 5 • EYLÜL 2013

6-13

MAKALE 1

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ

ÇİMENTO ÜRETİM SÜRECİNDE SAĞLIK BAKIMINDAN GÜNLÜK YEDİBUÇUK SAATİN AŞILAMAYACAĞI İŞLER

14-31

MAKALE 2

İmdat TÜRKAY

6486 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN YENİ YURTDIŞI VARLIK BARIŞI UYGULAMASI

34-42

KARAR İNCELEMESİ

Doç. Dr. Levent AKIN

İŞ GÖREMEZLİK TAZMİNATLARINA ESAS ALINAN ÜCRETİN BELİRLENMESİ

43-50

YARGITAY KARARLARI

51-55

REKABET HUKUKU

Av. Gönenç GÜRKAYNAK

İNSAN KAYNAKLARI ALANINDA REKABET HUKUKU UYGULAMASI

58-59

İSG HABERLERİ

**ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ
İŞVERENLERİ SENDİKASI**
Yayın Organı

**Cilt: 27 - Sayı: 5
EYLÜL 2013**

ISSN 1300-3526

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel, süreli yayındır.

Sahibi
Çimento Endüstrisi
İşverenleri Sendikası Adına

Yönetim Kurulu Başkanı
Ahmet EREN

**Sorumlu Yazı
İşleri Müdürü**
Genel Sekreter
Dr. H. Serdar ŞARDAN

Editör
Özgür ACAR
ozguracar@ceis.org.tr

İÇİNDEKİLER

www.ceis.org.tr/dergi

ÇAİK HABERLERİ

ÇYK HABERLERİ

FABRİKA HABERLERİ

İSTATİSTİK

KİTAP TANITIMI

ACİL GÜNDEM

Dr. Çağlar AKGÜNGÖR

ÇEKİRDEKSEL İŞİMA

Hakemli Dergi Yayın Kurulu

Prof. Dr. Gülsevil ALPAGUT
Prof. Dr. Yusuf ALPER
Prof. Dr. İsmail ATAAY
Prof. Dr. Tankut CENTEL
Prof. Dr. Toker DERELİ
Prof. Dr. Münir EKONOMİ
Prof. Dr. Cem KILIÇ
Prof. Dr. Şükrü KIZILOĞLU
Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Prof. Dr. Fevzi ŞAHLANAN
Prof. Dr. Nahit TÖRE
Prof. Dr. A. Can TUNCAY
Doç. Dr. Levent AKIN
Doç. Dr. Kübra Doğan YENİSEY

Yayın İlkeleri

Çimento İşveren Dergisi, Temmuz 1997'den beri hakemli dergidir.

Dergimiz basım meslek ilkelerine uymayı taahhüt eder. Dergimizde yayınlanan yazıların her hakkı saklıdır. Yazılı izin alınmadan iktibas edilemez. Dergide yayınlanan yazılar yazarın kişisel görüşüdür, Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nı bağlamaz.

Dergiye gönderilen yazılar yayınlanmasa dahi iade edilemez.

İdare Yeri

Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası

Ankara İrtibat Bürosu, Tepe Prime A Blok Kat:18
Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulv.) 9. km. No:266
06800, ANKARA

Grafik&Tasarım

İlkay KIRMIZIGÜL
ilkaykirmizigul@ceis.org.tr

Basım Yeri

ON OFSET AMBALAJ,YAYINCILIK,
MATBAACILIK, REKLAMCILIK TİC. LTD. ŞTİ.
Erciyes İş Merkezi 201. Cad. (10. Cad.) No:53 06370,
İstanbul Yolu Macunköy-Yenimahalle/ANKARA

Basım Tarihi

09 EYLÜL 2013

ÇİMENTO ÜRETİM SÜRECİNDE SAĞLIK BAKIMINDAN GÜNLÜK YEDİBUÇUK SAATİN AŞILAMAYACAĞI İŞLER

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ

İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi

1985 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra 1986 yılında aynı fakültede İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. 1988 yılında yüksek lisans eğitimini ve 1995 yılında ise doktora eğitimini tamamlayarak, 1996 yılında aynı okulda Yardımcı Doçent unvanıyla öğretim üyesi olarak atandı. 1999 yılında Doçent ve 2007 yılında ise Profesör unvanlarını aldı. İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanında yayımlanmış birçok eseri bulunmaktadır.

ÖZET**Çimento Üretim Sürecinde Sağlık Bakımından Günlük Yedibuçuk Saatin Aşıl原因acağı İşler**

Çalışma süresinin sınırlandırılması işçinin sağlığının korunmasının bir görünüşü olarak ortaya çıkmaktadır. İşçinin günlük çalışma süresinin sınırlandırılmasına ilişkin olarak 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na dayanılarak yeni bir yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Çimento sanayi bakımından, işçinin görülen işin tehlikelerine maruz kalması engellendiği takdirde, yönetmelikteki azami süre sınırlamasının uygulanmaması veya uygulama alanı bulamaması gerekir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

İşçinin sağlığının korunması, günlük çalışma süresi, maruziyet

ABSTRACT**Works that Cannot Exceed 7,5 Hours Daily Shifts with Regard to the Health Aspect in Cement Manufacturing Process**

Limitation of working hours arises as a consequence of protecting the health of employees. A new regulation regarding the limitation of daily working hours of employees has entered into force based on the Health and Safety Code No. 6331. With respect to the cement industry, in the case of the prevention of employees' exposure to the hazards of the work, maximum time limitation should not be applied or should not find an application area.

KEYWORDS

Protection of the health of the workers, daily working hours, exposure

I. ÇALIŞMA SÜRELERİNİN DÜZENLENMESİ VE İŞÇİNİN KORUNMASI

İş mevzuatında işçinin çalışma süresi günlük ve haftalık olarak sınırlandırılmıştır. Çalışma süresinin sınırlandırılması, işçinin korunmasının bir görünümü olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) çalışma süresinin düzenlenmesi ve sınırlandırılmasına pek çok kaynağında özel olarak yer vermiştir. Hukukumuzda da çalışma sürelerinin düzenlenmesine ilişkin hükümler nispi emredici niteliktedir. Yani işçi lehine değiştirilebilir, ancak işçi aleyhine değiştirilmesi mümkün değildir.

4857 sayılı İş Kanunu'na tabi işlerde işçinin haftalık çalışma süresi en çok 45 saattir. Bu süre, aksi kararlaştırılmadıkça, bir haftada çalışılan günlere eşit olarak bölünmek suretiyle uygulanır. Her halükarda işçinin günlük çalışma süresi onbir saati geçemez. Yani bir haftalık çalışma süresi 45 saati geçmese dahi günlük çalışma süresinin onbir saatin üzerinde belirlenmesi mümkün değildir. Çalışma sürelerinin düzenlenmesine ilişkin olarak İş Kanunu'na ilişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği çıkarılmıştır (RG, 06.04.2004, 25425).

Yukarıda belirtilen hükümler işçinin çalışma süresine ilişkin genel sınırlamalardır. Bunun dışında ayrıca işçinin çalışma dönemine veya çalışılan işin niteliğine yahut işçinin yaşına, engeline göre çalışma süresinin sınırlandırılmasına ilişkin özel düzenlemeler bulun-

maktadır. Bunlar örneğin; ağır ve tehlikeli işlerde işçinin çalışma süresinin sınırlandırılması, işçinin gece döneminde çalışmasının sınırlandırılması, gebe ve emzikli işçilerin çalışma süresinin sınırlandırılması gibi özel düzenlemelerdir.

II. SAĞLIK KURALLARI BAKIMINDAN GÜNLÜK ÇALIŞMANIN SINIRLANDIRILMASI

İşçinin çalışma süresine ilişkin sınırlama taşıyan özel düzenlemelerden biri de sağlık bakımından günlük çalışmanın sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemedir. Gerçekten, İş Kanunu'nun md.63/son fıkrasında sağlık kuralları bakımından günde ancak yedibuçuk saat veya daha az çalışması gereken işler hakkında bir yönetmelik çıkarılması öngörülmüş ve bu düzenleme Resmi Gazete'de yayımlanmış bulunan "Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedi Buçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik" adı altında yapılmıştır (RG, 15.04.2004, 25434). Daha sonra bilindiği üzere tüm çalışanları aynı iş sağlığı ve güvenliği korumasından yararlandırmak üzere 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (RG, 30.06.2012, 28339) yayımlanmıştır. Bu Kanunun 30. maddesinde, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin olarak pek çok konuda yönetmelik çıkarılması öngörülmüştür. Bunlardan birisi de (md. 30/1 – a) sağlık kuralları bakımından daha az çalışması gereken işlerdir. Buna dayanılarak, belirli işlerde çalışanların sağlık kuralları bakımından, çalışabilecekleri azami çalışma sürelerini düzenlemek üzere çıkarılan Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik 2013 yılı Temmuz ayında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur (RG, 16.07.2013, 28709).

Bu Yönetmelikte işler; günde azami yedi buçuk saat çalışılabilecek işler ve günde yedi buçuk saatten daha az çalışması gereken işler olarak iki ana gruba ayrılmıştır.

III. ÇİMENTO SANAYİNDE GÖRÜLEN İŞLER VE GÜNLÜK ÇALIŞMANIN SINIRLANDIRILMASI SORUNU

Günlük azami yedi buçuk saat çalışması gereken işlerden biri de çimento sektörüne ilişkindir. Nitekim; Yönetmeliğin md. 4/1-ç bendinde bu sektöre ilişkin sınırlama hükmüne yer verilmiştir. Düzenleme aynen şu şekildedir:

Madde 4 (...)

ç) Çimento sanayii işleri:

- 1) İlkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işleri.
- 2) Otomatik fırınlarda pişirme işleri.
- 3) Klinkeri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işleri (otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapılmadığı takdirde).

(...)

Çimento üretimi çok çeşitli aşamalardan oluşur ve entegre bir üretimdir. Yönetmelikteki düzenleme ilk okunduğunda sanki, çimento üretimi aşamalarından ilkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve ka-

rıştırma işleri ile otomatik fırınlarda pişirme işlerinde, iş ne şekilde görülürse görülsün, günlük çalışma süresinin en çok yedi buçuk saat olabileceği, ancak klinkeri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işleri, otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapılmadığı takdirde günlük yedi buçuk saatlık sınırlamaya tabi olacağı, önleyici bir düzenleme yapıldığında ise bu sınırlanmaya tabi olmadığı şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Çünkü parantez içi (otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapılmadığı takdirde) şeklindeki hüküm sadece klinkeri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işlerinden sonra zikredilmiştir. Böyle bir düzenlemeye dayanarak pekala diğer işler yani çimento üretimindeki ilkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işleri ile otomatik fırınlarda pişirme işlerinde önleyici bir düzenleme yapılsa dahi günlük yedi buçuk saatlik çalışma süresinin aşılamayacağı iddia edilebilir.

Ancak böyle bir iddia kanımca yukarıda belirtilen işlerin niteliğine ve tehlike derecesine aykırı olacaktır. Bunun ortaya konulabilmesi için çimento üretim aşamalarının incelenmesi gerekir.

Bilindiği üzere çimento üretimi iş sağlığı ve güvenliği bakımından önem arz eden işlerden biridir ve pek çok çeşitli aşamadan oluşmaktadır. Ülkemizde çimento sanayi iş sağlığı ve güvenliği bilincinin ön planda olduğu, iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerine özel önem verildiği sektörlerden biridir. Çimento üretim süreci Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çimento fabrikalarında yapılan iş sağlığı ve güvenliği denetimleri sonucu kaleme alınan raporda son derece ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur. Aşağıda bu Rapor-
dan geniş ölçüde yararlanılmış ve alıntı yapılmıştır:

Çimento üretim sürecinde üç temel kavram söz konusudur. Buna göre, "... su ile tepkimesinde havada veya su altında sertleşerek etrafındaki maddeleri birbirine yapıştırma özelliğine sahip malzemelere **hidrolik bağlayıcılar** denir. **Klinker**, başlıca silisyum, kalsiyum, alüminyum ve demir oksit ve az miktarda diğer maddeler ihtiva eden hammadde karışımının (farin) sinterleşme sıcaklığına kadar pişirilmesi ile elde edilen çimento ana bileşenidir. Çimento ise, klinkerin bir veya daha fazla katkı maddesi ile öğütülmesi suretiyle elde edilen, su ile karıştırıldığında çeşitli reaksiyonlar sonrası sertleşen bir hamur oluşturan ve sertleşme sonrası su altında bile dayanımını ve kararlılığını koruyan, inorganik ve ince öğütülmüş hidrolik bir bağlayıcıdır..." (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2006, ss. 5–21). Çimentonun ana bileşeni klinkerdir. Klinker, başlıca kireçtaşı (kalker), kil ve marndan oluşur. Çimento üretiminde kullanılan hammaddeler, kireçtaşı (Kalker), kil ve doğada, %50–70 oranında kalker ve %50–30 oranında kil karışımından oluşmuş kayaç olan marn'dır. Kimyasal bileşiminde en az %90 kalsiyum karbonat bulunan kayaçlara kalker ya da kireçtaşı adı verilmektedir. Çimento üretiminde kullanılan kalkerin kimyasal özelliklerinin yanı sıra, yatakların fabrikaya yakınlığı, cevherin sökölme, kırılma, öğütölme, pişirilme nitelikleri, nem oranı ve homojenliği üretim maliyetini etkileyen önemli faktörlerdir. Kil ise yerbilimleri tarafından killi kayaç ve killeri olarak iki anlamda kullanılmaktadır. Gerçek anlamda kil, bileşiminde %90'a kadar kil mineralleri bulunan kayaçtır. Çimento klinkeri,

ortalama %70 kalker ve %30 kil içeren hammaddenin öğütüldükten sonra yüksek sıcaklıklarda pişirilmesi ile elde edilmektedir. Çimento üretiminde maliyetin düşürülmesi ve çimento ana bileşeni olarak üretilen klinkerin en tasarruflu şekilde kullanılması için katkı maddeleri kullanılır.

Çimento üretimi aşaması iki temel başlıkta incelenebilir: Bunlardan ilki çimento yarı mamulü sayılan klinkerin üretim aşamasıdır. Bu aşamanın ilk adımı hammadde üretim ve hazırlama sürecidir ve ocaklardan gelen hammaddenin kırıcılarda kırılması ile farin değirmenlerinde öğütülmesi aşamalarından oluşur. Pişirme aşamasında, farin değirmenlerinde elde edilen farin döner fırın ünitesinde yaklaşık 1.350°C'ye kadar ısıtılarak pişirilir. Pişen ürüne çimentonun ana bileşeni olan klinker denir. Üretimin ikinci aşaması ise çimentonun üretim aşamasını ifade eder. Bu bölümün ilk basamağında çimento istenilen türde çimento tiplerini elde etmek için klinkere katkı maddeleri katılarak, çimento değirmeninde öğütülür. Paketleme aşaması ise çimento değirmeninden elde edilen çimentonun satışa sunulmak üzere çimento tipine uygun olarak stoklanması ve torbalı veya dökme olarak kamyon ya da silolara yüklenmesi işlerini içerir.

Klinker üretiminde hammaddeye uygulanan işlemler, kırma, ön homojenizasyon, öğütme, stoklama, ön ısıtma, pişirme ve soğutmadır. Kırmada, ocaklardan getirilen hammaddenin boyutları, klinker üretimini doğrudan beslemek için fazla iridir. Bu nedenle malzeme önce kırıcılara verilerek kırma işleminden geçirilir. Kırma, hammaddenin öğütmeden önceki aşamada stoklama ve harmanlama işlemlerinin yapılabilmesi için gereken boyuta küçültülmesi işlemidir. Kırıcılar; birincil kırıcı, ikincil kırıcı ve nadir de olsa üçüncül kırıcı şeklinde seri halledir. Hammaddenin çıkarıldığı ocakta ilk kırma işlemi gerçekleştirildiği gibi çimento fabrikasında bulunan kırıcılarda da ilk kırma işlemi gerçekleştirilebilir. Birincil kırıcılar büyük çaptaki kayaları kabul edilebilir, minimum kayıpla (kullanılmayacak kısım) ve minimum boyuta düşürecek özellikte olmalıdır. Kırılacak malzemenin indirileceği boyut

kullanılacak değirmenin tipine bağlıdır. Kırılmış kaya parçasının boyutu bilyalı değirmende öğütülecekse 12 mm'nin altına, valsli değirmende öğütülecekse 30–80 mm'ye indirilir. Günümüzde kullanılan başlıca kırıcılar, çeneli kırıcılar, konik kırıcılar, merdaneli kırıcılar, darbeli kırıcılar ve çekiçli kırıcılardır. Ülkemiz çimento fabrikalarında ise çoğunlukla çekiçli ve çeneli kırıcılar kullanılmaktadır.

Ön Homojenizasyon işlemi üretimi kolaylaştırmaya yöneliktir. Zira ocakların değişken yapı göstermesi nedeni ile kırıcıdan geçmiş olan hammaddeler yeterince homojen değildir. Çimento fabrikalarının çok yüksek kapasitelere ulaşması sonucu yüksek kapasitelere erişebilmek için fırınların homojen hammadde ile beslenmesi önkoşulu, hammaddede ön homojenizasyon ve stoklama sistemini de zorunlu hale getirmiştir.

Klinker üretiminde takip eden işlem öğütmedir. Uygun bileşimdeki homojen hammadde karışımı, farin değirmenlerinde öğütme işleminden geçirilir. Hammaddelerin öğütme işlemine tabi tutulmasının ana sebepleri, sistem kapasitesini artırmak ve enerji tüketimini azaltmaktır. Değirmen içerisinde öğütülen hammadde fırından gelen sıcak gaz ile temas sonucunda rutubetini kaybeder. Değirmende, 0–50 mm boyut ve değişik rutubetteki hammadde, ortalama 20 mikron büyüklüğünde ve rutubeti en fazla %1 olacak şekilde öğütülür ve farin silolarına gönderilir.

Ön ısıtma işleminde farin, fırına gönderilmeden önce fırından çıkan sıcak gazla, farklı siklon kademelerinde, farklı sıcaklık seviyelerinde ön ısıtıcılardan geçirilerek hazırlanır. Siklon ön ısıtma sistemleri, 1950'li yıllardan beri hızlı bir biçimde gelişmiş ve son 25 yıldır fırınla birlikte kurulan tek tip hale dönüşmüştür. Farinin fırına giriş sıcaklığı yaklaşık olarak 1100°C'ye kadar ulaşır. Ön ısıtma işlemi farinin, neminin alınması, yapısında kimyasal olarak bağlı suyun uçurulması ve yine yapısındaki CO₂'in büyük bir kısmının uçurulması amacı ile yapılır.

Bunun ardından pişirme ve soğutma işlemine geçilir. Çimento üretiminin temel aşaması, klinker elde etme aşamasıdır. Farin, döner fırın ünitesinde 1350–1400°C'ye kadar ısıtılarak pişirilir. Pişen ana ürüne klinker denir. Pişirme işlemi için ihtiyaç duyulan ısı enerjisi genellikle kömürden sağlanır. Kömürün fırında kullanıma uygun olması için belli kimyasal ve fiziksel özellikleri taşıması gerekir. Kömür, kullanılmadan önce kullanıma hazır hale gelmelidir. Yakıt hazırlama diye adlandırılan bu süreçte kömür, değirmenlerde kurutma ve öğütme işlemlerinden geçirilir. Genellikle 0-50 mm boyut ve değişik rutubette temin edilen kömür, ortalama 10 mikron tane büyüklüğü ve en fazla %2 rutubet olacak şekilde değirmenlerde öğütülerek silolara gönderilir. Toz haldeki kömür iki ayrı noktadan, fırın girişinden fırına gönderilir. Fırın boyunca malzeme sıcaklığı 1450°C'ye kadar yükselir. Malzemenin fırın çıkış sıcaklığı 1300°C civarındadır. Fırından çıkan klinker, çıkışta 100°C'nin altına düşecek şekilde ani soğutma işlemine tabi tutulur. Soğutma işlemi, klinkerin pişme işleminde oluşan kristal yapısını koruması açısından büyük önem taşır. Soğutma çıkışı sonrasında klinker, uygun stoklama bölümlerine alınır.

Çimentonun üretilmesi için iki ana malzemenin klinker ve alçıtaşı olduğunu belirtilmiş, bu malzemelerin yanı sıra katkı olarak sınıflandırılan tras, marn, kalker, cüruf, uçucu kül, yüksek fırın cürufu ve benzeri malzemelerin de üretilen çimento türüne bağlı olarak katıldığına değinilmiştir. Belirli oranda alçı taşı katılarak öğütülen klinkere *portland çimentosu*, katkı malzemesi ilave edilerek öğütülen çimentoya da *katkılı çimento* denir. Standartlarda tarifi yapılan katkılı çimentolar, katkı cinsi ve miktarına göre isimlendirilir.

Klinkerin üretilmesinden sonra istenen türde katkı maddesi katılarak farklı tipte çimento elde edilir. Alçıtaşı ve katkı olarak kullanılacak hammadde çimento değirmenlerine doğrudan beslenemeyecek kadar iri parçalardan oluştuklarından, önce kırıcılardan geçirilerek çimento değirmenine aktarılır. Sıcak klinker

öğütme işlemi sonucunda çimento değirmeninde malzeme sıcaklığı yaklaşık 100–110 °C'ye yükselir. Böylece malzeme öğütülürken bir yandan da rutubeti alınmış olur.

Çimento değirmeni çıkışında çimento, stoklanmak üzere tipine göre silolarda depolanır. Çimento satışı, dökme ve torbalı olmak üzere iki şekilde yapılır. Dökme çimento silolardan doğrudan silobaslara yüklenir. Çimento paketleme ünitesinde 50 kg.'lık kağıt torbalara doldurulan torbalı çimento da taşıyıcı bantlar yardımı ile kamyonlara yüklenir.

Bakanlık Raporu'nda çimento üretimi süreci, işlerin görülme şekli, üretimin niteliği ve tehlikelilik durumu son derece açık ve anlaşılır biçimde ortaya konulmuş ve incelenmiştir. Tekrar edelim ki yukarıda belirtilen prosedür Bakanlık Raporu'ndan alınmıştır. (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2006, ss. 5–21).

Rapordan da anlaşılacağı üzere; çimento üretimindeki kırma ve benzeri nitelikteki işler otomatik sistem içerisinde yapılan ve işçinin doğrudan maruziyetinin söz konusu olmadığı işlerdir. Otomatik fırınlarda pişirme işleri zaten sadece kapalı devre sistem içerisinde yapılan ve işçinin temas halinde olmadığı işlerdir.

Yönetmelikte klinkeri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işleri için, otomatik olarak tozun etrafa yayılmasını önleyici bir düzenleme yapıp yapılmamasına göre günlük çalışma süresinin tespiti arandığına göre, işçinin görülen işin tehlikesine **maruziyeti esas alınmıştır**. Yani işçinin tehlikeye maruz kalmasını engelleyen bir sistem veya düzenek kurulduğu takdirde, Yönetmelikteki azami yedi buçuk saat sınırlaması uygulanmayacaktır.

Maruziyet ölçütünün esas alınması iş sağlığı ve güvenliği ile sosyal güvenlik sisteminde son dönemdeki gelişmelere ve modern işletmelerdeki uygulamalara uygundur ve isabetlidir. Gerçekten; hatırlanacağı üze-

re 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda belirli işlerde çalışan işçilerin hizmet sürelerine farazi hizmet süreleri eklenmesine ilişkin düzenleme vardı. Zaman içerisinde yozlaşan itibari hizmet sürelerine ilişkin 506 sayılı Kanun ek md. 5 hükmü 2006 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kısmen iptal edilmişti. Bu dönemde öğretide itibari hizmet süresine ilişkin bir düzenleme yapılırken konunun iş sağlığı ve güvenliği ile ilişkisinin kurulması gerektiği, böyle bir düzenlemenin ancak işlerin risklerine fiilen maruz kalan kişiler bakımından kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmüştü (Tuncay ve Ekmekçi, 2008, ss. 367-368). 5510 sayılı Kanun bu konuda fiili hizmet süresi zammına ilişkin düzenleme yaparken (md.41) sigortalının bu zamdan yararlanabilmesi için sadece belirli işlerde fiilen çalışmasını yeterli görmemiş, işlerin risklerine maruz kalmasını da aramıştır. Bu nedenle sosyal sigorta uygulamasında maruziyet ölçütünün ön koşul olarak aranması yeni bir gelişmeyi ve bakış açısını ortaya koymaktadır.

Aynı durum yukarıda belirtilen Yönetmelik bakımından da geçerlidir. Çalışma süresinin azami yedi buçuk saatle sınırlandırılması, salt belirli bir işte çalışmak için değil, o işin tehlikesine maruz kalma ihtimalinde söz konusudur. Geline bu noktada; klinkeri öğütme, eleme, torba ve fıçılara koyma işleri için, işçinin toza maruz kalmayacağı bir sistem kurulduğu takdirde herhangi bir sınırlama söz konusu değilken, işçinin hiç maruziyetinin söz konusu olmayabileceği, daha otomatik, daha kapalı bir sistem içerisinde yapılan; kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işleri ile otomatik fırınlarda pişirme işleri için böyle bir ölçüt aranmaksızın günlük yedi buçuk saat sınırının geçerli olacağına iddia edilmesi, yapılan işlerin niteliğine ve görülme şekline, konunun iş sağlığı ve güvenliği boyutuna aykırıdır. Gerçekten tozuma ihtimali olan işler bakımından tozuma ihtimalinin ortadan kaldırılması halinde yedi buçuk saat sınırı aranmazken, diğer işler bakımından riskin ve maruziyetin önlenmesi ölçütünün aranmamış olması mantık kuralları ile izahi mümkün olmayan bir çelişki olarak ortaya çıkacaktır.

Bu nedenle sadece klinkeri öğütme, eleme, torba ve fiçılara koyma işleri bakımından değil, maddede belirtilen diğer işler olan ilkel maddeleri kırma, ufalama, ezme, eleme ve karıştırma işleri ile otomatik fırınlarda pişirme işleri için de işçinin riske maruziyetini engelleyici sistem kurulduğu, işveren işçinin maruziyetinin söz konusu olmadığını ortaya koyabildiği takdirde, Yönetmelikteki günlük azami yedi buçuk saat sınırlandırmasının geçerli olmaması gerekir. Yani aslında kanımca maddedeki maruziyet ölçütünü düzenleyen parantez içi hükmü sadece (3) no'lu bent bakımından değil, (1) ve (2) no'lu bentler bakımından da zikredilmiştir. Hükmün konulduğu yer hatalı olmuştur.

O veya bu nedenle işyerinde yapılan işlerin Yönetmelik kapsamında kısa çalışması gereken işlerden olup olmadığı konusunda görüş ayrılıkları ve ihtilaf söz konusu olabilir. Böyle bir durumda işverenlerin bakanlığa itirazda bulunması mümkündür. Bakanlık, böyle bir başvuru halinde, kullanılan maddelerin özellikleri, uygulanan teknoloji ve alınan teknik ve idari toplu koruma önlemleri de göz önünde bulundurulmak ve Sağlık Bakanlığı'nın görüşü alınmak suretiyle bakanlık tarafından karara bağlanır.

SONUÇ

İş mevzuatında işçinin günlük çalışma süresinin yedi buçuk saatle sınırlandırılması yeni değildir. Bu konuda gerek 1475 gerekse 4857 sayılı İş Kanunları'na dayanılarak çıkarılmış Yönetmelikler bulunmakta idi. Ancak sağlık kuralları bakımından günlük çalışmanın belirli bir süreyi aşamaması hükmü tüm çalışanlar için geçerli olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na alınınca (md.30), bu Kanuna dayanılarak yeni bir yönetmelik çıkarılması zorunluluğu doğmuştur. Bu

Yönetmelikte çimento sanayii bakımından sayılan işler, son dönemdeki gelişmelere uygun olarak, işçinin maruziyeti engellendiği takdirde, bu işlerde çalışan işçilerin günlük azami yedi buçuk saat sınırına tabi olmayıp, İş Kanunu'ndaki genel sınırlamalara tabidir.

KAYNAKÇA

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı. (2006). *Çimento Fabrikalarında İş Sağlığı ve Güvenliği Denetim Projesi Genel Değerlendirme Raporu İş Teftiş Kurulu Yayın No.12*. Ankara.

Resmi Gazete. (2004, Nisan 06). *İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği*, Sayı: 25425.

Resmi Gazete. (2004, Nisan 15), *Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedi Buçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik*, Sayı: 25434.

Resmi Gazete. (2012, Haziran 30). *İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu*, Sayı:28339.

Resmi Gazete. (2013, Temmuz 16). *Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat Veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik*, Sayı: 28709.

Tuncay C. A.& Ekmekçi Ö. (2008). *Sosyal Güvenlik Hukunun Esasları*, İstanbul.

6486 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN YENİ YURTDIŞI VARLIK BARIŞI UYGULAMASI

İmdat TÜRKAY

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı
Gelir İdaresi Müdürü

1969 yılında Mersin'in Yavca Köyü'nde doğdu. 1990 yılında Uludağ Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü'nü bitirdi. 1998 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Bölümü'nde "Türkiye'de Kamu Yatırım Harcamaları ve Ekonomik Gelişme Sorunu" konusu üzerine yüksek lisansını tamamladı. 1989 yılında Bursa Defterdarlığı Osmangazi Vergi Dairesi Müdürlüğü'nde göreve başladı. 1998 yılında Gelirler Genel Müdürlüğü'ne Merkez Şefi olarak atandı ve 1998-2004 yılları arasında Ücretler ve Serbest Meslek Kazançları Şubesi'nde görev yaptı. 2005 yılında Siirt Defterdarlığı'na Gelir Müdürü olarak atandı ve bir yıl görev yaptı. 2006 yılında Kırşehir Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne atandı ve Vergi Dairesi Müdürlüğü ile Gelir Müdürlüğü görevlerinde bulundu. 2007 tarihinde ise Gelir İdaresi Başkanlığı'na Müdür olarak ataması yapıldı ve halen Mükellef Hizmetleri Geliştirme Daire Başkanlığı'nda görevine devam etmektedir. Başta ücret geliri ve serbest meslek kazançlarının vergilendirilmesi olmak üzere gelir vergisi uygulamaları üzerine yayınlanmış 9 adet kitabı ve ikiyüzün üzerinde makalesi bulunmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

ÖZET

6486 Sayılı Kanunla Getirilen Yeni Yurtdışı Varlık Barışı Uygulaması

Yurtdışı Varlık Barışı olarak adlandırılan ve gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan ve sadece yurt dışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların bildirim veya beyana konu edilmesine ve bazı yurt dışı kazançların gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesine ilişkin Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan ve yurtdışındaki bazı varlıkların milli ekonomiye kazandırılmasını içeren düzenleme, 29 Mayıs 2013 tarihinde yürürlüğe girmiş olup; yurtdışında varlıkları bulunan gerçek ve tüzel kişiler tarafından bildirim ve beyan süresi ise başlamış bulunmaktadır. Kanuni düzenlemeden yararlanacak olan gerçek ve tüzel kişilere sağlanacak en önemli güvence, bildirim ve beyana konu edilecek varlıklar nedeniyle, vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacak olmasıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Yurtdışı varlık barışı, yurtdışındaki bazı varlıkların ekonomiye kazandırılması, yurtdışında bulunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları, vergi incelemesi, yurtdışından elde edilen kazançlara ilişkin geçici istisna.

ABSTRACT

The New Repatriation of Capital Application Enacted with the Law No. 6486

The Repatriation of Capital Arrangement, which involves disclosure or declaration of money, foreign exchange, gold, securities and other capital market instruments and immovables abroad owned by natural or legal persons and which involves the exemption of certain incomes abroad from Income Tax and Corporate Tax in Income Tax Code for recovery of certain assets abroad to the national economy, entered into force on May 29th, 2013; and the declaration and notification period for the natural and legal persons owning assets abroad has begun. The most important assurance for natural and legal persons which are to benefit from legal arrangement is that there will not be any tax examination and tax assessment due to the assets disclosed or declared.

KEY WORDS

Repatriation of Capital; the recovery of certain assets abroad to the economy; money, foreign exchange, gold, securities and other capital market instruments and immovables abroad, tax examination; the provisional exception regarding certain incomes gained abroad.

GİRİŞ

Gerçek veya tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ekonomiye kazandırılması ve taşınmazların kayda alınmasını sağlamak amacıyla, 6486 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla (RG, 29.05.2013, 28661) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 85. madde eklenmiştir. Yapılan düzenlemeyle, 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan ve yurt dışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların bildirim veya beyana konu edilmesine ve bazı yurtdışı kazançların gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesi hükmü altına alınmıştır. Konu hakkında Maliye Bakanlığı tarafından 1 Seri No.lu Yurt Dışındaki Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliğ (RG, 29.05.2013, 28661) hazırlanmış ve yapılan düzenlemeye yönelik usul ve esaslar açıklanmış bulunmaktadır.

Toplumda Varlık Barışı da denen 6486 sayılı Kanun'la getirilen düzenlemeyle, gerçek ve tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazların milli ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Getirilen yeni düzenlemenin kapsamına, 2008 yılında uygulanan 5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun'dan (RG, 22.11.2008, 27062) farklı olarak, sadece yurtdışında bulunan varlıklar girmektedir.

Bilindiği üzere 2008 yılında 5811 sayılı Kanun'la getirilen düzenlemenin kapsamına; 01 Ekim 2008 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmesi/transfer edilmesi ve varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazların kayda alınması suretiyle bildirim/beyan edilerek %2 verginin ödenmesi, Türkiye'de bulunan ancak 01 Ekim 2008 tarihi itibarıyla işletmelerin öz kaynakları içinde yer almayan ve yukarıda belirtilen

varlıkların beyanı suretiyle %5 verginin ödenmesi ve yurtdışı iştiraklerden ve şubelerden elde edilen kazançlar, yurtdışı iştirak hisselerinin satışından ya da yurtdışında bulunan kurumların tasfiyesinden doğan kazançlara istisna uygulanması girmekteydi. 2008 yılında 5811 sayılı Kanun'la uygulanan Varlık Barışında; yurtdışından beyan edilen iktisadi varlıkların değeri 27,8 milyar TL, yurtiçinden beyan edilen iktisadi varlıklar ise 20,3 milyar TL olmak üzere toplam 48,1 milyar TL beyanda bulunulmuştu.

6486 sayılı Kanun'la Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 85. maddede yer alan düzenleme kapsamına ise gerçek veya tüzel kişiler tarafından 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurt dışında sahip olunan ve yurt dışındaki bulunan; para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların bu madde kapsamında bildirim veya beyanı, Türkiye'ye getirilmesi, kayıtlara intikal ettirilmesi ile yurtdışı iştiraklerden ve şubelerden elde edilen kazançlar, yurtdışı iştirak hisselerinin satışından ya da yurtdışında bulunan kurumların tasfiyesinden doğan kazançlara istisna uygulanması girmektedir.

6486 sayılı Kanun'la getirilen ve sadece yurtdışında bulunan varlıkları kapsayan Varlık Barışı Kanunu ile 2008 yılında uygulanan 5811 sayılı Kanun arasındaki farkları kısaca belirtmek gerekirse; önceki düzenlemede varlıkların 01 Ekim 2008 tarihi itibarıyla yurtdışında bulunduğu tevsiki gerekirken, yeni düzenlemede varlıkların 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında bulunduğu tevsiki gerekmektedir. Önceki düzenlemede 22 Kasım 2008 tarihinden önce başlayan incelemeler kapsam dışında iken yeni düzenlemede 29 Mayıs 2013 tarihinden önce başlayan incelemeler kapsam dışında bulunmaktadır. Önceki düzenlemede bildirilen veya beyan edilen varlıkların bir ay içerisinde Türkiye'ye getirilmesi gerekirken, yeni düzenlemede bildirim veya beyanı takip eden ayın sonuna kadar getirilmesi gerekmektedir. Önceki düzenleme de deftere kayıt için bir süre öngörülmemişken, yeni düzenlemede bildirilen veya beyan edilen varlıkların bildirim veya beyanı takip eden ayın sonuna kadar deftere kaydedilmesi gerekmektedir.

Her iki düzenleme arasındaki en önemli farklardan bir tanesi de 6486 sayılı Kanun'la getirilen yeni düzenlemeye göre; *Off-Shore ülkeleri dahil bilgi değişimi olmayan ülkelerdeki paraların getirilmesine olanak sağlanmaktadır.* 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla Off-Shore ülkeleri dahil bilgi değişimi olmayan ülkelerde bulunan ve sahip olunan varlıkların da Varlık Barışı kapsamında Türkiye'ye getirilmesi ve sağlanan avantajlardan yararlanması mümkün bulunmaktadır. Bu kapsamda ki bildirim veya beyan esnasında bir bilgi veya belge istenilmesi ve bu varlıklar nedeniyle vergi incelemesi yapılması söz konusu değildir. Ancak, genel olarak baktığımızda, önceki Varlık Barışı ile yeni düzenlemedeki Varlık Barışı arasında yurtdışından getirilebilecek varlıklara ilişkin olarak hemen hemen aynı düzenlemelerin yer aldığı söylenebilir. Belirtilen hususların haricinde belirgin bir farklılık bulunmamaktadır.

Yeni Varlık Barışı düzenlemesi ise sadece *yurtdışında bulunan varlıkları* kapsamaktadır. Yurtdışında merkez bankalarının bankası olarak bilinen, uluslararası takas bankası niteliğindeki bankanın verilerine göre, *Türklerin yurtdışında 130 milyar dolar civarında parası* bulunmaktadır. Bu paranın önemli bir kısmının Türkiye ekonomisine bu Kanunla kazandırılması ülkemizdeki şirketlerin sermaye yapısını güçlendirecektir. Yurtdışı Varlık Barışı düzenlemesinin, yurtdışındaki kaynakları ülke ekonomisi ile ilişkilendirmek için iyi bir fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiği Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından altı çizilen noktalardan biridir (Bloomberg HT, 2013). Bu çalışmada, 6486 sayılı Kanun'la GVK'nın geçici 85. maddesine eklenen hüküm gereğince, kısaca yurtdışı varlık barışı uygulaması olarak nitelendirilen düzenlemeler, konu hakkında yayımlanan 1 Seri Nolu Genel Tebliğ ve Yurtdışı Varlık Barışı Uygulaması Rehberi'nde yapılan açıklamalar çerçevesinde incelenmeye çalışılacaktır.

1. YENİ VARLIK BARIŞINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEME

6486 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 13. maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 85. maddede; *"Gerçek veya tüzel kişilerce, 15/4/2013 tarihi itibarıyla sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazlar, 31/7/2013 tarihine kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelle, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyette bulunan bankalara veya 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca faaliyette bulunan aracı kurumlara bildirilir ya da vergi dairelerine beyan edilir.*

Birinci fıkrada sayılan kıymetler, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükellefler tarafından beyan tarihini takip eden ay sonuna kadar kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı, sermayenin cüz'ü addolunur, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi hâlinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz. Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değeri üzerinden %2 oranında vergi tarh edilir ve bu vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenir. Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak %2 oranında hesapladıkları vergiyi, bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar

6486 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile getirilen bu düzenlemenin madde gerekçesinde de belirtildiği üzere; gerçek ve tüzel kişiler tarafından sahip olunan varlıkların, Türkiye'ye getirilmesi ve kayda alınması suretiyle milli ekonomiye kazandırılması hedeflenmektedir.

31 Temmuz 2013 tarih ve 28724 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 2013/5174 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 85. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen bildirim ve beyan süresi, 31 Ekim 2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır.

vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulunduğu vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Bu fıkra ile üçüncü fıkraya göre ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez.

Bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Ancak, diğer nedenlerle bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra başlayan 1/1/2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları uyarınca gelir, kurumlar ve katma değer vergisi yönünden tespit edilen matrah farkından, bu madde kapsamında beyan edilen tutarlar, bu tutarlara ilişkin tarh edilen verginin vadesinde ödenmesi koşuluyla mahsup edilerek tarhiyat yapılır. İndirimi reddedilen katma değer vergisine ilişkin mahsup edilecek matrah tutarı, indirimi reddedilen vergiye esas teşkil eden bedeldir. Şu kadar ki, indirimi reddedilen vergiye ilişkin bedelin tespit edilememesi hâlinde mahsup edilecek matrah tutarı, %18 katma değer vergisi oranı dikkate alınarak hesaplanır.

Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi veya bu maddede yer alan diğer şartların yerine getirilememesi nedeniyle mahsup imkânından yararlanılamaması, vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez. Bildirim ve beyana konu edilen varlıklarla ilgili olarak 213 sayılı Kanunun amortismanlara ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu varlıkların elden çıkarılmasından doğan zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.

Bildirildiği veya beyan edildiği hâlde, 15/4/2013 tarihi itibarıyla yurt dışında bulunduğu kanaat verici belge ile tevsik edilemeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar dolayısıyla beşinci fıkra hükmünden yararlanılamaz. Bildirim veya beyanın yapıldığı tarihi takip eden ay sonuna kadar Türkiye'ye getirilmeyen veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer

edilmeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları dolayısıyla beşinci fıkra hükmünden yararlanılamaz.

Tam mükellefiyete tabi gerçek kişiler ile kurumların;

- a) Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumlara ilişkin iştirak hisselerinin satışından doğan kazançları,
- b) Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançları,
- c) Yurt dışında bulunan iş yeri ve daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ticari kazançları,

31/10/2013 tarihine kadar elde edilenler de dâhil olmak üzere, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31/12/2013 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmesi kaydıyla gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır. Tam mükellefiyete tabi gerçek kişiler ile kurumların, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumların tasfiyesinden doğan kazançları, 31/12/2013 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması kaydıyla gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.

Bildirim ve beyan süresi sona erdikten sonra bildirim veya beyanlara ilişkin düzeltme yapılamaz. İlgili kurum ve kuruluşlar, gerçek veya tüzel kişilerin bu madde uyarınca yapılacak işlemlere ilişkin taleplerini yerine getirmeye mecburdurlar. Bu maddede yer alan bildirim ve beyan sürelerini izleyen üçüncü ayın sonuna kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu madde uyarınca verilmesi gereken beyannamelerin şekil, içerik ve ekleri ile verileceği yeri ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Bu maddenin uygulamasında kanaat verici belge: Devlet tarafından veya Devlet güvencesinde tutulan kayıt ve sicilleri; banka, banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar ile posta idaresi, noter gibi kurum ve kuruluşların kayıt ve belgelerini, 213 sayılı Kanunun İkinci Kitabının Üçüncü Kısımında yer alan belgeler ve muadili belgeler ile bilgi değişiminde bulunulan yabancı

ülkelerde yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik ya da konsoloslukları, yoksa ilgili ülkenin Türk menfaatini koruyan aynı nitelikteki temsilcileri tarafından tasdik olunan belgeleri ifade eder.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre; gerçek veya tüzel kişiler tarafından 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve yurtdışında bulunan; para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların GVK’nın geçici 85. maddesi kapsamında bildirim veya beyanı, Türkiye’ye getirilmesi, kayıtlara intikal ettirilmesi ile yurtdışı iştiraklerden ve şubelerden elde edilen kazançlar, yurtdışı iştirak hisselerinin satışından ya da yurt dışında bulunan kurumların tasfiyesinden doğan kazançlara istisna uygulanması yurtdışı varlık barışı kapsamında bulunmaktadır. Getirilen bu kanuni düzenlemeden bütün gerçek ve tüzel kişiler yararlanabilecektir. Düzenlemeden yararlanmak için tam mükellef veya dar mükellef olunmasının, gerçek kişiler için faaliyetin türünün veya mükellef olup olunmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan ve yurt dışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların bildirim veya beyana konu edilmesine ve bazı yurtdışı kazançların gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesine ilişkin Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 85. maddesinde yer alan düzenlemeye yönelik usul ve esaslar ise Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 1 Seri No.lu Yurt Dışındaki Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliğ’de açıklanmış bulunmaktadır.

2. YURTDIŞINDA SAHİP OLUNAN VARLIKLARIN BİLDİRİMİ

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlar (arazi, tapu siciline ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler) bu kapsama girmektedir. Söz konusu varlıkların 31 Ekim 2013 tarihine kadar TL cinsinden rayiç bedelle banka veya aracı kurumlara bildirilmesi ya da vergi dairelerine beyan edilmesi gerekecektir. Öte yandan, *Off-Shore ülkeleri dahil bilgi değişimi olmayan ülkelerde bulunan ve sahip olunan varlıkların da Varlık Barışı kapsamında Türkiye’ye getirilmesi mümkün bulunmaktadır.*

Uygulamadan yararlanmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler 29 Mayıs 2013-31 Temmuz 2013 tarihleri arasında; bankalara, 1 Seri No.lu Genel Tebliğ ekinde yer alan Ek:1 nolu “Bankalara yapılacak bildirimle ilişkin form” ile aracı kurumlara, sadece menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları için Genel Tebliğ ekinde yer alan Ek:3 nolu “Aracı kurumlara yapılacak bildirimle ilişkin form” ile bildirim yapılabilecektir. Ya da Tebliğ ekinde Ek-2’de yer alan “Vergi dairelerine verilecek beyanname” ile gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairelerine beyan edilebileceği gibi bu varlıklara ilişkin beyanname, 340 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği’nde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda elektronik ortamda da verilebilecektir. Sonuç olarak, yurtdışında bulunan varlıklar banka veya aracı kurumlara ya da vergi dairelerine bildirilebilecektir. Banka veya aracı kurumlara bildirim yapılması halinde, vergi dairelerine ayrıca beyanda bulunulması söz konusu değildir.

GVK’nın geçici 85. maddesinde yer alan hüküm gereğince, yeni Varlık Barışı’yla ilgili bildirim ve beyan sürelerini izleyen üçüncü ayın sonuna kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. 31 Temmuz 2013 tarih ve 28724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2013/5174 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 85. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen bildirim ve beyan süresi, 31 Ekim 2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır.

2.1. Kanaat Verici Belgelerin Mahiyeti

GVK'nın geçici 85. maddesinin son paragrafında, gerçek veya tüzel kişilerce 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan varlıkların ispatında kullanılacak kanaat verici belge tabirinin; devlet tarafından veya devlet güvencesinde tutulan kayıt ve sicilleri; yurt dışındaki banka, banker, aracı kurumlar ve benzeri mali kurumlar, posta idaresi, noter gibi kurum ve kuruluşların kayıt ve belgelerini, Vergi Usul Kanunu'nun ikinci kitabının üçüncü kısmında yer alan belgeler ve muadili belgeler ile bilgi değişiminde bulunulan yabancı ülkelerde yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik ya da konsoloslukları, yoksa mahallindeki Türk menfaatini koruyan ülkenin aynı nitelikteki temsilcileri tarafından tasdik olunan belgeleri ifade ettiği belirtilmiştir.

Konu hakkında 1 Seri No.lu Yurt Dışındaki Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliği'nde yapılan açıklamalara göre; GVK'nın geçici 85. maddesi kapsamında bildirilen veya beyan edilen varlıklara ilişkin olarak, devlet tarafından veya devlet güvencesinde tutulan kayıt ve siciller; tapu kayıtları, diğer siciller ve yasal yükümlülükler nedeniyle verilen beyannameleri ifade etmektedir. Örneğin, bulunduğu ülkenin tapu siciline veya tapu sicili niteliğindeki diğer sicillere 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla gerçek veya tüzel kişiler adına kayıtlı taşınmazların, başka herhangi bir işleme gerek olmaksızın bu tarih itibarıyla gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunduğu kabul edilecektir. Maddede geçen kanaat verici belge tabirinden ayrıca, bankalar ile bankerlerin yaptıkları işlemlerle ilgili kayıtlar ve düzenledikleri belgeler; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, sigorta şirketleri ve benzeri mali kurumların kayıtları ve düzenledikleri belgeler; posta idaresi nezdindeki çek hesabı ve düzenlenen diğer belgeler; noter gibi kurum ve kuruluşların düzenledikleri senetler ve sözleşmeler ile diğer kayıt ve belgeler; defter tutan mükelleflerin kayıtları ile bu kayıtlarda yer alan ve Vergi Usul Kanunu'nun ikinci kitabının üçüncü kısmında belirtilen belgeler ile muadili belgeler ile şirketlerin ortaklık ve kooperatiflerin üyelik kayıtları anlaşılabacaktır.

Yukarıda sayılan belgeler ile ilgili olarak ayrıca tasdik zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu belgelerin dışında, bilgi değişiminde bulunulan yabancı ülkelerde yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik ya da konsoloslukları, yoksa mahallindeki Türk menfaatini koruyan ülkenin aynı nitelikteki temsilcileri tarafından tasdik olunan belgeler de kanaat verici belge olarak kabul edilecektir. Dolayısıyla, yukarıda belirtilen kayıt ve belgelerle gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan varlıklar arasında illiyet bağının kurulması ve 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla; taşınmazların yurt dışındaki varlığının ve diğer varlıkların ise yurt dışında bulunduğu- nun ispatı zorunludur. Diğer taraftan, gerçek veya tüzel kişiler tarafından madde kapsamında beyan edilen varlıklara ilişkin kanaat verici belgelerin gerektiğinde vergi incelemesine yetkili olanlara ibraz edilmek üzere zamanaşımı süresince saklanması ihmal edilmemesi gereken bir konudur.

2.2. Banka ve Aracı Kurumlar Tarafından Yapılacak İşlemler

GVK'nın Geçici 85. maddesinde geçen banka kavramı, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 3. maddesinde tanımlanan bankaları; aracı kurumlar ise, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre faaliyette bulunan kurumları ifade etmektedir. Gerçek veya tüzel kişilerce 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve kapsama giren varlıklar, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden itibaren 31 Ekim 2013 tarihi akşamına kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelleriyle banka veya aracı kurumlara bildirilecektir. 1 Seri Nolu Genel Tebliğ ekinde yer alan Ek-1 ve Ek-3 Formları iki örnek olarak hazırlanacak ve Formun bir nüshası, ilgili banka veya aracı kurum tarafından varsa bildirim nedeniyle açılan hesaba ilişkin bilgiler yazılıp tasdik edildikten sonra düzenlenen belgelerle birlikte geri verilecektir. Gerçek veya tüzel kişilerce yapılacak bu bildirimlerin yetkili kılınmış vekilleri veya kanuni temsilcileri tarafından yapılabilmesi mümkündür. Banka veya aracı kurumlar tarafından ayrıca herhangi bir belge istenmeyecektir.

2.3. Vergi Dairelerine Yapılacak Beyan

Gerçek veya tüzel kişilerce 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve kapsama giren varlıklar, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden itibaren 31 Ekim 2013 tarihi akşamına kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelleriyle, 1 Seri Nolu Genel Tebliğ'in Ek 2 no.lu ekinde yer alan beyanname ile elden veya elektronik ortamda gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairelerine beyan edilebilecektir. Yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerini elektronik ortamda vermek zorunda olan mükellefler, beyanlarını elektronik ortamda yapmak zorundadır.

Türkiye'de ikametgâhı bulunmayanlarla ilgili olarak yetkili vergi daireleri; Ankara'da Başkent Vergi Dairesi Müdürlüğü, İstanbul'da Beyoğlu Vergi Dairesi Müdürlüğü ve İzmir'de Konak Vergi Dairesi Müdürlüğü'dür. Vergi daireleri tarafından beyan üzerine herhangi bir belge istenmeyecektir. Beyan değeri varlıkların Türk Lirası karşılığı değeri olacaktır.

2.4. Tahakkuk Eden Verginin Ödenmesi

15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla sahip olunan ve yurtdışında bulunan varlıklar, Türk Lirası cinsinden rayiç bedelleriyle Ek-2'de yer alan beyanname ile gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairelerine beyan edilebilecektir. Vergi dairelerine beyan edilen varlıklara ilişkin olarak herhangi bir belge istenmeyecektir. Beyan edilen varlıkların değerleri üzerinden, vergi dairelerince %2 oranında tarh edilen vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenecektir. Ödenen vergiler, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez. Türkiye'de ikametgâhı bulunmayanların yurtdışında bulunan varlıklarına ilişkin olarak belirlenen vergi dairelerine beyanda bulunmaları ve tahakkuk eden vergileri ödemeleri mümkündür. Banka veya aracı kurumların, kendilerine

bildirilen varlıklara ilişkin olarak varlıkların bildirim değerleri üzerinden %2 oranında hesapladıkları vergiye ilişkin beyannameyi, Ek-4'te yer alan beyanname ile aylık olarak vergi sorumlusu sıfatıyla bildirim izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine, 340 ve 346 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda elektronik ortamda vermeleri gerekmektedir. Tahakkuk eden vergiler ise aynı sürede ödenecektir.

Vergi dairelerine beyan edilen iktisadi varlıklar üzerinden %2 oranında tarh edilen vergi, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenecektir. Banka veya aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklar üzerinden %2 oranında hesapladıkları vergiyi, vergi sorumlusu sıfatıyla bildirim izleyen ayın 15. günü akşamına kadar kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine beyan edip ödeyeceklerdir.

2.5. Yurtdışında Sahip Olunan Varlıkların Kayıtlara İntikali

Bildirilen veya beyan edilen varlıklar, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca defter tutan mükelleflerce bildirim veya beyan tarihini izleyen ayın sonuna kadar yasal defterlere kaydedilecektir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, yasal defterlerine kaydettikleri varlıklar için pasifte özel fon hesabı açacaklardır. Söz konusu hesap sermayenin cüz'ü kabul edilecek, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Fon hesabında tutulan bu tutarlar, işletmenin tasfiye edilmesi halinde ve GVK'nın 81, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19 ve 20. maddeleri uyarınca gerçekleşecek devir ve bölünme hallerinde vergilendirilmeyecektir. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, varlıkları yasal defterlerinde ayrıca gösterebileceklerdir. Defter tutma yükümlülüğü bulunmayan mükelleflerde kayıt şartı aranmayacaktır. Yasal defterlere kaydedilen bu varlıklar, dönem kazancının tespitinde gelir unsuru olarak dikkate alınmayacaktır. Bildirilen varlıklar için amortisman ayrılması mümkün değildir. Ticari işletmeler ve kurumlarca beyan edilen varlıklar satıldığında, satıştan elde edilen gelir vergilenecektir. Varlıkların za-

Beyan edilen ve bildirim yapılan iktisadi varlıklar üzerinden %2 oranında ödenen vergi hiçbir şekilde gider yazılamayacak ve başka bir vergiden de mahsup edilemeyecektir.

rarlı olarak satışı halinde, bu zararın diğer gelirlerden mahsubu mümkün olamayacaktır.

2.6. Yurtdışında Sahip Olunan Varlıkların Türkiye'ye Getirilmesi

Düzenleme kapsamında bildirilen veya beyan edilen taşınmazlar dışındaki varlıkların *bildirim veya beyan tarihini izleyen ayın sonuna* kadar Türkiye'ye getirilmesi ya da Türkiye'deki banka veya aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi gerekmektedir. Bu koşulun gerçekleşmemesi halinde, vergi incelemesi yapılmamasına ilişkin vergi avantajdan yararlanılması mümkün değildir. Varlıklara yurtdışında sahip olundğunun ve ilgili mevzuat çerçevesinde Türkiye'ye getirildiğinin ispat yükümlülüğü mükelleflere ait olacaktır. 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra, bildirim veya beyandan önce Türkiye'ye getirilen ya da Türkiye'deki banka veya aracı kurumlarda açılan bir hesaba transfer edilen varlıklara ilişkin olarak maddede öngörülen sürede bildirim veya beyanda bulunulması mümkündür.

2.7. Yurtdışında Sahip Olunan Varlıklara İlişkin Diğer Hükümler

Varlıkların bildirim ve beyan değeri: *Yurtdışında bulunan varlıkların;* vergi dairelerine beyan edilmesinde, banka veya aracı kurumlara bildirilmesinde ve yasal defterlere kaydedilmesinde, bu varlıkların *rayiç bedelinin* Türk Lirası karşılığı esas alınacaktır. Rayiç bedel, söz konusu varlıkların sahiplerince bildirim veya beyan tarihi itibarıyla belirlenen alım-satım bedelidir. Bu bedelin gerçek durumu yansıtması gerekmektedir. Döviz ve döviz cinsinden varlıklarda, T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru dikkate alınacaktır.

Şirket adına görünmeyen varlıklar: Şirketlerin kanuni temsilcileri, şirketlerin ortakları, şirket veya şirketin ortakları adına kapsama giren varlıkları 15 Nisan 2013 tarihinden önce yetkili kuruluşlarca düzenlenen bir vekalet veya temsil sözleşmesine istinaden değerlendirmeye yetkili olanlar, yurtdışında sahip oldukları varlıklarını, şirket adına bildirim veya beyana konu edebilirler.

Şirket veya şirket ortaklarına ait olduğu halde; şirketlerin kanuni temsilcileri, şirketlerin ortakları, şirket veya şirketin ortakları adına kapsama giren varlıkları 15 Nisan 2013 tarihinden önce yetkili kuruluşlarca düzenlenen bir vekalet veya temsil sözleşmesine istinaden değerlendirmeye yetkili olanlar dışındaki kişilerce tasarruf edilen varlıkların şirket adına bildirim veya beyana konu edilebilmesi için, bildirim veya beyan dışındaki nedenlerle yapılacak inceleme esnasında söz konusu varlıkların şirket veya şirket ortaklarına ait olduğunun izah ve ispatı gerekecektir.

3. BİLDİRİM VEYA BEYANA KONU EDİLEN VARLIKLAR İÇİN VERGİ İNCELEMESİ VE TARHİYAT YAPILMAYACAĞI

Bildirim veya beyana konu edilen varlıklar nedeniyle *hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacaktır.* Bildirim veya beyan dışındaki herhangi bir nedenle, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra 01 Ocak 2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak vergi incelemesi veya takdire sevk işlemi yapılması halinde, bu incelemeler sonucu; gelir vergisi, kurumlar vergisi ve katma değer vergisi yönünden tespit edilen matrah farklarından, maddede kapsamında bildirilen veya beyan edilen tutarlar mahsup edilecektir. Takdir komisyonu kararları uyarınca yapılacak tarhiyatlarda takdire sevk tarihi esas alınmak suretiyle mahsup imkanından yararlanılıp yararlanılamayacağı tayin edilecektir. Ancak, maddenin yayımı tarihinden önce başlayan vergi incelemelerinin neticelendirilmeyip, incelemeye alınan dönemler için mükelleflerin takdir komisyonuna sevk edilmesi halinde inceleme başlama tarihi esas alınacaktır.

Vergi incelemesine yetkili olanlar, bildirilen veya beyan edilen tutarlara ilişkin olarak maddede öngörülen koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğini ayrıca kontrol etmek suretiyle bildirilen veya beyan edilen tutarları mahsup ederek vergi inceleme raporlarını tanzim edeceklerdir. Takdir komisyonları kararlarında ise vergi daireleri tarafından tarhiyatın yapılması aşamasında mahsup şartlarının varlığı kontrol edilerek gerekli iş-

lemler tesis edilecektir. Bildirim veya beyan dışında bir nedenle 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 dönemlerine ilişkin yapılan bir inceleme veya takdire sevk işlemi sonucunda bulunan matrah farklarından, bildirim veya beyana konu edilen tutarlar mahsup edilebilecektir. Vergi incelemeleri ile ilgili olarak mükellefler nezdinde; vergi incelemesine başlanıldığı hususunun bir tutanağa bağlanması, vergi incelemesi yapılmak üzere mükellefin yazı ile davet edilmesi, kanuni defter ve belgeleri isteme yazısının tebliğ edilmiş olması veya matrah tesisine yönelik tutanak düzenlenmesi ya da kanuni defter ve belgelerin incelenmek üzere vergi incelemesine yetkili olanlara ibraz edilmiş olması durumunda, vergi incelemesine başlanıldığı kabul edilecektir.

Öte yandan, bildirim veya beyanın yapıldığı tarihi takip eden ay sonuna kadar Türkiye'ye getirilmeyen veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları hakkında *vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılabilir*. Ayrıca, beyan edilen veya bildirilen varlıklarla ilgili olarak sadece vergi incelemesine ve tarhiyatına ilişkin koruma sağlanmıştır. Diğer kanunlar yönünden soruşturma ve kovuşturma yapılması mümkündür. Bu çerçevede örneğin, beyan edilen yurt dışındaki varlıklar nedeniyle; Bankacılık Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, Sermaye Piyasası Kanunu, Gümrük Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, gibi kanunlar kapsamındaki fiiller yönünden soruşturma veya kovuşturma yapılması mümkün bulunmaktadır (Bıyık, 2013).

3.1. Kapsama Girmeyen Vergi İncelemeleri

01 Ocak 2013 tarihinden önceki dönemlerle ilgili olarak maddenin yürürlük tarihi olan 29 Mayıs 2013 tarihinden önce başlayan vergi incelemeleri ile takdire sevk işlemleri ile *01 Ocak 2013 tarihinden sonraki dönemlere ilişkin yapılacak vergi incelemeleri veya takdire sevk işlemleri kapsam dışındadır*. Yukarıda belirtilen incelemeler veya takdire sevk işlemleri üzerine bulunan matrah farklarından bu madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen tutarların mahsup edilmesi söz konusu değildir. 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra

başlanılan 01 Ocak 2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin incelemeler veya takdire sevk işlemleri üzerine bulunan gelir, kurumlar ve KDV matrah farkları mahsup imkanından faydalanabilecek olup, bu tarihten önce başlayan incelemeler ile 2013 ve sonraki vergilendirme dönemleri ise kapsam dışında bulunmaktadır.

Örnek 1: Gıda sektöründe faaliyet gösteren (C) A.Ş. yurt dışında sahip olduğu 500.000 TL karşılığı dövizli madde kapsamında 10 Haziran 2013 tarihinde (D) Bankasına bildirerek, mevduat hesabına yatırmıştır. Anılan kurum hakkında bildirim veya beyan dışındaki nedenlerle 10 Temmuz 2013 tarihinde 2010 yılına ilişkin olarak başlayan vergi incelemesi sonucu, belgesiz mal satışı nedeniyle kurumlar vergisi ve kurum geçici vergiye konu 200.000 TL, katma değer vergisine konu 500.000 TL matrah farkı bulunmuştur. Bu durumda, inceleme esnasında bulunan 200.000 TL ve 500.000 TL'lik matrah farklarından bildirilen 500.000 TL mahsup edilecek ve kurumlar vergisi, geçici vergi ve katma değer vergisi tarhiyatı önerilmeyecektir.

Örnek 2: (E) Ltd. Şti. yurt dışında sahip olduğu 700.000 TL karşılığı menkul kıymeti madde kapsamında (F) aracı kurumuna bildirerek yasal defter kayıtlarına intikal ettirmiş, tahakkuk eden vergisini vadesinde ödemiş ve söz konusu menkul kıymetleri süresinde aracı kurumda açılan hesaba transfer etmiştir. Anılan kurum ile ilgili olarak maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra bildirim veya beyan dışındaki nedenlerle 2012 dönemi için yapılan inceleme sonucu, şirketin satışlarının bir kısmını düşük bedelli fatura düzenlemek suretiyle kayıt dışı bıraktığı tespit edilmiş, kayıt dışı bırakılan hasılat nedeniyle 800.000 TL kurumlar vergisi ve kurum geçici vergi ile 2.000.000 TL katma değer vergisi matrah farkı tespit edilmiştir. Bu durumda, madde kapsamında bildiren 700.000 TL inceleme esnasında bulunan 800.000 TL'lik kurumlar vergisi ve kurum geçici vergi matrah farkı ile 2.000.000 TL'lik katma değer vergisi matrah farkından mahsup edilecek ve kalan tutarlar olan 100.000 TL üzerinden kurumlar vergisi ve geçici vergi, 1.300.000 TL üzerinden katma değer vergisi tarhiyatı önerilecektir.

Örnek 3: Gerçek kişi Bayan (F) yurtdışında sahip olduğu 250.000 TL karşılığı döviz madde kapsamında beyan etmiş, süresinde Türkiye'ye getirmiş ve hesaplanan 5.000 TL vergiyi de ödemiştir. Maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılan bir inceleme sonucunda Bayan (F)'nin 2008, 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin elde ettiği kira gelirlerini beyan etmediği tespit edilmiş ve ilgili yıllar itibarıyla toplam 240.000 TL matrah farkı bulunmuştur.

Bu durumda, inceleme esnasında bulunan 240.000 TL'lik gelir vergisi matrah farkından madde kapsamında beyan edilen 250.000 TL mahsup edilecek, beyan edilen tutar bulunan matrah farkının tamamını karşıladığından tarhiyat önerilmeyecektir. Beyan edilen tutardan arta kalan 10.000 TL ise daha sonra herhangi bir nedenle yapılabilecek vergi incelemelerinde bulunacak matrah farklarından mahsup edilebilecektir.

Örnek 4: (Z) Ltd. Şti. yurtdışında 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla sahip olduğu 400.000 TL karşılığı döviz madde kapsamında beyan ederek yasal defter kayıtlarına

intikal ettirmiş, tahakkuk eden vergisini vadesinde ödemiş ve söz konusu tutarı süresinde bankada açılan hesaba transfer etmiştir. Anılan şirket ile ilgili olarak maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra bildirim veya beyan dışındaki nedenlerle 2011 dönemi için yapılan inceleme sonucu 300.000 TL'lik gider faturasının gerçek durumu yansıtmadığı ve bu faturalara istinaden 54.000 TL'lik KDV tutarının indirim konusu yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu durumda, mahsup edilecek matrah tutarı olarak, indirimi reddedilecek KDV'ye esas fatura tutarı olan 300.000 TL dikkate alınacak ve beyan edilen tutar 400.000 TL mahsup edilecek, beyan edilen tutar bulunan matrah farkının tamamını karşıladığından tarhiyat önerilmeyecektir. Beyan edilen tutardan arta kalan 100.000 TL ise daha sonra herhangi bir nedenle yapılacak vergi incelemelerinde bulunabilecek matrah farklarından mahsup edilebilecektir (Gelir Vergisi Kanununun Geçici 85. Maddesi Kapsamında Yurt Dışı Varlık Barışı Uygulaması Rehberi, 2013).

4. İSTİSNA KAPSAMINDA BULUNAN YURTDIŞI KAZANÇLARI

İstisna uygulamasından; Türkiye’de tam mükellef olarak vergilendirilen gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri (Serbest bölgelerde faaliyet gösteren mükellefler dahil) söz konusu kazançları Türkiye’ye transfer etmeleri şartıyla yararlanabileceklerdir. İstisna kapsamına maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihi ile 31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen; Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlara ilişkin iştirak hisselerinin yurtdışında satışından doğan kazançlar, Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlardan elde edilen iştirak kazançları (kâr payları) ile 01 Ocak 2013- 31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen, yurtdışında bulunan işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla elde edilen ticari kazançlar girmektedir. Ayrıca, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumların tasfiyesinden doğan ve maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden 31 Aralık 2013 tarihine kadar elde edilen kazançlar da bu istisna kapsamında bulunmaktadır.

4.1. İstisna Uygulamasından Yararlanmak İçin Yapılması Gerekenler

İstisna uygulamasından yararlanılabilmesi için; *yurt dışı iştirak kazancı, yurtdışı iştirak hissesi satış kazancı, yurt dışı şube kazancı ile yurt dışı tasfiye kazancının 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması* gerekmektedir. Bu kazançların ilgili mevzuat çerçevesinde Türkiye’ye getirildiği, mükelleflerce kanaat verici belgelerle ispat edilmesi gerektiği tabiidir.

4.2. Yurtdışı İstisna Kazançların Beyanı

29 Mayıs 2013 tarihinden 31 Ekim 2013 tarihine kadar elde edilen yurtdışı iştirak kazançları (kâr payları) ve yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar 2013 yılına ilişkin verilecek yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan

edilerek istisnaya konu edilebilecektir. Yurtdışı şube kazançlarının 31 Ekim 2013 tarihine kadar elde edilen kısmı hesaplanacak ve 2013 yılında geçici vergi dönemleri itibarıyla geçici vergi beyanına konu edilmiş olsa dahi, 2013 yılına ilişkin verilecek yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan edilerek istisnaya konu edilecektir. Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumların, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra gerçekleşen tasfiyelerinden doğan ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilen kazançları da ilgili olduğu dönemler itibarıyla yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde gelire veya kurum kazancına dahil edilmek ve beyannamelerin ilgili satırında gösterilmek suretiyle istisnaya konu edilebilecektir.

01 Ocak 2013 tarihinden önce elde edildiği halde kayıtlara intikal ettirilmeyen ve beyan dışı bırakılan; yurt dışı iştirak kazançları, yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, yurtdışı şube kazançları ve yurt dışı tasfiye kazançları ile ilgili olarak bu istisna hükmünden yararlanılması mümkün değildir. Ancak, bu türden kazançların birinci bölümde yapılan açıklamalar çerçevesinde bankalara ya da vergi dairelerine bildirim veya beyanda bulunularak Türkiye’ye getirilme imkanı bulunmaktadır. Bu durumda;

- 29 Mayıs 2013-31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilen yurtdışı iştirak ve iştirak hissesi satış kazançları,
- 01 Ocak 2013-31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilen yurtdışı şube kazançları,
- 29 Mayıs 2013 - 31 Aralık 2013 tarihleri arasında elde edilen ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilen yurtdışı kurumların tasfiye kazançları,

gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Söz konusu istisna kazançlar, 2013 yılına ilişkin verilecek yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan edilerek istisnaya konu edilebilecektir.

5. UYGULAMADAN FAYDALANMAK İSTEYEN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN YAPMASI GEREKEN İŞLEMLER VE SÜREÇLER

Kanuni düzenlemenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden itibaren bu uygulamadan faydalanmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılması gereken işlemler ana hatlarıyla şöyledir;

- Yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların 31 Ekim 2013 tarihine kadar bankalara, aracı kurumlara bildirim veya vergi dairelerine beyan edilmesi,
- Tahakkuk eden verginin ödenmesi (Bankalara ve aracı kurumlara bildirimde bildirim esnasında, vergi dairesine beyanda ise izleyen ayın sonuna kadar),
- Yurtdışındaki varlıkların Türkiye'ye getirilmesi (Beyana konu edilen taşınmaz dışındaki yurtdışı varlıkların bildirim veya beyan tarihini izleyen ayın sonuna kadar Türkiye'ye getirilmesi gerekmektedir),
- 31 Aralık 2013 tarihine kadar yurtdışı iştirak ve iştirak hissesi satış kazançları, yurtdışı şube kazançları ve yurtdışı kurumların tasfiye kazançlarının gelir veya kurumlar vergisi istisnasından yararlanılması için Türkiye'ye transfer edilmesi,
- Defter tutan mükelleflerce kayıtlara alınması (izleyen ayın sonuna kadar),
- Varlıkların 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında bulunduğu ve sahip olduğuna ilişkin belgenin, verginin ödendiğine ilişkin belgenin ve varlıkların Türkiye'ye getirildiğine ilişkin belgenin saklanması,

gerekmektedir.

5.1. İşlemlerin Süreçleri

A) Yurtdışında Sahip Olunan Varlıklara İlişkin Süreçler

1. Uygulamanın kapsamına giren varlıklar

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurt dışında sahip olunan ve yurtdışında bulunan;

- Para,
- Döviz,
- Altın,
- Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile
- Taşınmazlar (Arazi, Tapu siciline ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler)

2. Banka veya aracı kurumlara bildirim süreci

29 Mayıs 2013-31 Ekim 2013 tarihleri arasında;

- Bankalara, ilgili Tebliğin (1) no.lu ekinde yer alan form ile,
- Aracı kurumlara, sadece menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları için Tebliğin (3) no.lu ekinde yer alan form ile,

bildirim yapılabilecektir.

- Banka veya aracı kurumlara bildirim yapılması halinde, vergi dairelerine ayrıca beyanda bulunulmayacaktır.
- Bildirim değeri varlıkların Türk Lirası karşılığı değeridir.

3. Banka ve aracı kurumlar tarafından yapılacak işlemler

- Tebliğin Ek-1 ve Ek-3 formları iki örnek olarak hazırlanacak,
- Formun bir nüshası, ilgili banka veya aracı kurum tarafından varsa bildirim nedeniyle açılan hesaba ilişkin bilgiler yazılıp tasdik edildikten sonra düzenlenen belgelerle birlikte geri verilecektir.
- Gerçek veya tüzel kişilerce yapılacak bu bildirimlerin yetkili kılınmış vekilleri veya kanuni temsilcileri tarafından yapılabilmesi mümkündür.

- Banka veya aracı kurumlar tarafından ayrıca herhangi bir belge istenmeyecektir.

4. Vergi dairelerine yapılacak beyan

29 Mayıs 2013 - 31 Ekim 2013 tarihleri arasında;

- Tebliğin (2) no.lu ekinde yer alan beyanname ile elden veya elektronik ortamda gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olunan vergi dairelerine beyan edilebilecektir.
- Yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerini elektronik ortamda vermek zorunda olan mükellefler, beyanlarını elektronik ortamda yapmak zorundadır.
- Türkiye’de ikametgâhı bulunmayanlarla ilgili olarak yetkili vergi daireleri; Ankara’da Başkent Vergi Dairesi Müdürlüğü, İstanbul’da Beyoğlu Vergi Dairesi Müdürlüğü ve İzmir’de Konak Vergi Dairesi Müdürlüğü
- Vergi daireleri tarafından beyan üzerine herhangi bir belge istenmeyecektir.
- Beyan değeri varlıkların Türk Lirası karşılığı değeridir.

5. Tahakkuk eden verginin ödenmesi

- Vergi dairelerine beyan edilen varlıkların değerleri üzerinden hesaplanan %2 oranındaki verginin, tarhiyatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi gerekmektedir.

6. Yurtdışında sahip olunan varlıkların kayıtlara intikali

- Bildirilen veya beyan edilen varlıklar, VUK uyarınca defter tutan mükelleflerce bildirim veya beyan tarihini izleyen ayın sonuna kadar yasal defterlere kaydedilecektir.
- Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, yasal defterlerine kaydettikleri varlıklar için pasifte özel fon hesabı açacaklardır.
- Söz konusu hesap sermayenin cüz’ü kabul edilecek, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamayacaktır.

- Fon hesabında tutulan bu tutarlar; işletmenin tasfiye edilmesi hali ile GVK’nın 81, KVK’nın 19 ve 20. maddeleri uyarınca gerçekleşecek devir ve bölünme hallerinde vergilendirilmeyecektir.
- Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler, varlıkları yasal defterlerinde ayrıca gösterebileceklerdir. Defter tutma yükümlülüğü bulunmayan mükelleflerde kayıt şartı aranmayacaktır.
- Yasal defterlere kaydedilen bu varlıklar, dönem kazancının tespitinde gelir unsuru olarak dikkate alınmayacaktır.

7. Yurtdışında sahip olunan varlıkların Türkiye’ye getirilmesi

- Madde kapsamında bildirilen veya beyan edilen taşınmazlar dışındaki varlıkların bildirim veya beyan tarihini izleyen ayın sonuna kadar Türkiye’ye getirilmesi ya da Türkiye’deki banka veya aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmesi gerekmektedir.
- Bu koşulun gerçekleşmemesi halinde, maddenin beşinci fıkrasında yer alan vergi avantajdan yararlanılması mümkün değildir.
- Varlıklara yurtdışında sahip olunduğunun ve ilgili mevzuat çerçevesinde Türkiye’ye getirildiğinin ispat yükümlülüğü mükelleflere ait olacaktır.
- 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra, bildirim veya beyandan önce Türkiye’ye getirilen ya da Türkiye’deki banka veya aracı kurumlarda açılan bir hesaba transfer edilen varlıklara ilişkin olarak maddede öngörülen sürede bildirim veya beyanda bulunulması mümkündür.

8. Varlıkların bildirim ve beyan değeri

Yurtdışında bulunan varlıkların,

- Vergi dairelerine beyan edilmesinde,
- Banka veya aracı kurumlara bildirilmesinde,
- Yasal defterlere kaydedilmesinde,

bu varlıkların *rayiç bedelinin* Türk Lirası karşılığı esas alınacaktır.

- Rayiç bedel, söz konusu varlıkların sahiplerince bildirim veya beyan tarihi itibarıyla belirlenen alım-satım bedelidir. Bu bedelin gerçek durumu yansıtmaması gerekmektedir.
- Döviz ve döviz cinsinden varlıklarda, T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru dikkate alınacaktır.

9. İnceleme ve tarhiyat yapılmayacak haller

- Bildirim veya beyana konu edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacaktır.
- Bildirim veya beyan dışındaki herhangi bir nedenle, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra 01 Ocak 2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak vergi incelemesi veya takdire sevk işlemi yapılması halinde, bu incelemeler sonucu;

- Gelir,
- Kurumlar ve
- Katma Değer Vergisi

yönünden tespit edilen matrah farklarından, maddede kapsamında bildirilen veya beyan edilen tutarlar mahsup edilecektir.

2. İstisna kapsamında bulunan yurtdışı kazançları

İstisna kapsamına, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihi ile 31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen;

- Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlara ilişkin iştirak hisselerinin yurt dışında satışından doğan kazançlar,
- Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumlardan elde edilen iştirak kazançları (kâr payları) ile

01 Ocak 2013-31 Ekim 2013 tarihleri arasında elde edilen,

- Yurtdışında bulunan işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla elde edilen ticari kazançlar girmektedir.
- Ayrıca, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan kurumların tasfiyesinden doğan ve maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden 31 Aralık 2013 tarihine kadar elde edilen kazançlar da bu istisna kapsamındadır.

Bildirim veya beyanın yapıldığı tarihi takip eden ay sonuna kadar Türkiye’ye getirilmeyen veya Türkiye’deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmeyen para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları hakkında vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılabilecektir.

B) Gelir ve Kurumlar Vergisinden İstisna Edilecek Kazançlara İlişkin Süreçler

1. İstisna uygulamasından yararlanacak olanlar: İstisna uygulamasından;

- Türkiye’de tam mükellef olarak vergilendirilen gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri (Serbest bölgelerde faaliyet gösteren mükellefler dahil) söz konusu kazançları Türkiye’ye transfer etmeleri şartıyla yararlanabileceklerdir.

3. İstisna uygulamasından yararlanılabilmesi için:

- Yurtdışı iştirak kazancı,
- Yurtdışı iştirak hissesi satış kazancı,
- Yurtdışı şube kazancı ile
- Yurtdışı tasfiye kazancının

31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye’ye transfer edilmiş olması gerekmektedir.

- Bu kazançların ilgili mevzuat çerçevesinde Türki-

ye'ye getirildiği, mükelleflerce kanaat verici belgelerle ispat edilecektir.

beyanda bulunularak Türkiye'ye getirilme imkanı bulunmaktadır.¹

4. Yurtdışı istisna kazançların beyanı

- 29 Mayıs 2013 tarihinden 31 Ekim 2013 tarihine kadar elde edilen yurt dışı iştirak kazançları (kâr payları) ve yurt dışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar 2013 yılına ilişkin verilecek yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan edilerek istisnaya konu edilebilecektir.
- Yurtdışı şube kazançlarının 31 Ekim 2013 tarihine kadar elde edilen kısmı hesaplanacak ve 2013 yılında geçici vergi dönemleri itibarıyla geçici vergi beyanına konu edilmiş olsa dahi, 2013 yılına ilişkin verilecek yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde beyan edilerek istisnaya konu edilecektir.
- Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumların, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra gerçekleşen tasfiyelerinden doğan ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilen kazançları da ilgili olduğu dönemler itibarıyla yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde gelire veya kurum kazancına dahil edilmek ve beyannamelerin ilgili satırında gösterilmek suretiyle istisnaya konu edilecektir.
- 01 Ocak 2013 tarihinden önce elde edildiği halde kayıtlara intikal ettirilmeyen ve beyan dışı bırakılan;
 - Yurtdışı iştirak kazançları,
 - Yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
 - Yurtdışı şube kazançları ve
 - Yurtdışı tasfiye kazançları

ile ilgili olarak bu istisna hükmünden yararlanılması mümkün değildir. Ancak, bu türden kazançların bankalara ya da vergi dairelerine bildirim veya

SONUÇ

Gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan ve yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların bildirim veya beyana konu edilmesine ve bazı yurtdışı kazançların gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmesine ilişkin Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 85. maddesinde yer alan düzenlemenin, ülkeye gerek sermaye girişi yapması gerekse firmaların sermaye yapısını güçlendirmesi açısından çok önemli bir katkı sağlayacağı söylenebilir. *Yeni Varlık Barışı uygulamasının yurtdışında mevcut olduğu söylenen 130 milyar doların Türkiye'ye getirilecek kısmının büyüklüğü ile doğru orantılı olarak; kamu gelirlerini artıracak, tasarruf açığını azaltacak, döviz gelirlerini artıracak ve cari açığın kapatılmasına katkı sağlayacak, firmaların mali bünyelerini güçlendirecek ve hem iç hem de dış yatırımları teşvik edebilecek.*

Yapılan yasal düzenlemeye göre, gerçek veya tüzel kişilerce 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla yurtdışında sahip olunan ve kapsama giren varlıklar, maddenin yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihinden itibaren 31 Ekim 2013 tarihi akşamına kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelleriyle banka veya aracı kurumlara bildirilecektir. Ayrıca belirlenen süreler içerisinde elde edilen ve 31 Aralık 2013 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilen; yurt dışı iştirak ve iştirak hissesi satış kazançları, yurtdışı şube kazançları ve yurtdışı kurumların tasfiye kazançları gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ancak, GVK'nın Geçici 85. maddesinde yer alan hüküm gereğince, bu maddede yer alan bildirim ve beyan sürelerini izleyen üçüncü ayın sonuna kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkili bulunmaktadır.

¹ Konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için 1 Seri No.lu Yurt Dışındaki Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliğine (RG, 11.06.2013, 28674) bakılmalıdır.

2013/5174 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 85'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen bildirim ve beyan süresi, 31 Temmuz 2013 tarihinden 31 Ekim 2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır (RG, 31.07.2013, 28724) .

Düzenleme kapsamında gerçek veya tüzel kişiler tarafından bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacak olması çok önemli bir güvencedir. Öte yandan, diğer nedenlerle 01 Ocak 2013 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak 29 Mayıs 2013 tarihinden sonra başlayan incelemeler sonucu yapılacak tarhiyatlarda ise, bulunan matrah farklarından kayda alınan varlıkların değeri düşülebilecektir. Düzenleme esas olarak, beyan edilip kayda alınan varlığın değeri kadar, yapılacak incelemeler sonucunda bulunan matrah farkı için tarhiyat yapılmaması güvencesi vermektedir. Ancak, beyan edilen veya bildirilen varlıklarla ilgili olarak sadece vergi incelemesine ve tarhiyatına ilişkin koruma sağlandığı unutulmamalıdır. Dolayısıyla diğer kanunlar yönünden soruşturma ve kovuşturma yapılması mümkün bulunmaktadır. Örneğin, beyan edilen yurtdışındaki varlıklar nedeniyle; Bankacılık Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun, Sermaye Piyasası Kanunu, Gümrük Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, gibi kanunlar kapsamındaki fiiller yönünden soruşturma veya kovuşturma yapılması mümkün bulunmaktadır. Benzer şekilde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda yer alan kaçakçılık suçlarının işlenmesi durumunda dava açılması gerektiğinden; *mevcut Varlık Barışı düzenlemesi bildirim veya beyan dışındaki nedenlerle inceleme yapılmasına ve kaçakçılık fiilleri nedeniyle suç duyurusunda bulunulmasına engel teşkil etmemektedir.* Dolayısıyla, bir vergi incelemesi yapılması halinde, Varlık Barışı kapsamında beyan edilen tutarlar inceleme sonucu bulunan matrah farklarından mahsup edilebilecek, ancak vergi kaçakçılığı suçunun işlendiğinin tespit edilmesi halinde suç duyurusunda bulunulabilecektir.

Öte yandan, gerçek kişiler tarafından yurtdışından Türkiye'ye getirilen varlıkların 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu karşısındaki durumu da net değildir. Esasen, yurtdışından getirilen varlıkların veraset ve intikal vergisinin konusuna girmeyeceği söylenebilir. 1 Seri Nolu Genel Tebliğ'de başkaları adına yurt dışında bulunan paraların da beyan edilebileceği belirtilerek aslında şirketin ya da kişinin parası olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla, veraset ve intikal vergisinin doğmayacağı söylenebilir. Ayrıca, şirketin normal şartlarda başkası adına olan parayı kendi hesabına aktarması durumunda bu parayı gelir yazdırıyoruz. Gelir yazılınca da intikale girmiyor denebilir. Varlık Barışı uygulamasında da gelir yazma fon hesabına al diyoruz. Ancak, veraset ve intikal vergisi şirketlerin yurt dışındaki ortakları, yöneticileri, vekilleri veya diğer kişiler adına görünen paraların şirket adına beyan edilerek şirkete intikali sağlandığında ve yine gerçek kişilerin yurt dışında başkaları adına bulunan paraların kendisi adına beyan edilerek kişiye intikali sağlandığında veraset ve intikal vergisinin doğduğu da söylenebilir.

Varlık Barışına ilişkin düzenleme ile gerçek veya tüzel kişilere ait olup yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ekonomiye kazandırılması ve taşınmazların kayda alınması amaçlanmakta olup 15 Nisan 2013 tarihi itibarıyla gerçek veya tüzel kişilerce sahip olunan ve yurtdışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazlarını bildirim veya beyana konu eden mükelleflere vergisel teşvikler sağlanmakta, bunun yanı sıra 2013 yılında belirlenen tarihlerde yurt dışından elde edilen iştirak, iştirak hissesi satış, tasfiye ve şube kazançları Türkiye'ye getirilme şartıyla gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmektedir.

Ekonomik istikrarın sağlandığı bir ortamda, yurtdışında varlıkları bulunan gerçek ve tüzel kişilerin bu varlıklarını sınırlı bir vergi yüküne katlanmak suretiyle Türkiye'ye getirmeleri önemli bir fırsat olarak görülmelidir. Bildirilen veya beyan edilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmayacaktır. Diğer taraftan, uygulama kapsamında tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi veya diğer şartların yerine getirilememesi nedeniyle mahsup imkânından yararlanılamaması, vergi aslının gecikme zamanı ile birlikte 6183 sayılı AATUH Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmeyeceği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

Bloomberg HT. (2013, Haziran 20). <http://www.bloomberght.com/haberler>, Erişim Tarihi: 20.06.2013

Bıyık, R. (2013, Haziran 14) Vergi Portalı, Bir Bakışta Yeni Varlık Barışı, *Dünya*, <http://www.dunya.com>, 14.06.2013.

Gelir İdaresi Başkanlığı. (2013, Haziran). *Gelir Vergisi Kanununun Geçici 85. Maddesi Kapsamında Yurt Dışı Varlık Barışı Uygulaması Rehberi*. Yayın No:168, [www.gib.gov.tr/Form ve Yayınlar](http://www.gib.gov.tr/Form%20ve%20Yayınlar), Erişim Tarihi: 28.06.2013.

Resmi Gazete. (2008, Kasım 22). *5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun*, Sayı: 27062.

Resmi Gazete. (2012, Ekim 18). *6486 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, Sayı: 28661.

Resmi Gazete. (2013, Haziran 11). *1 Seri No.lu Yurt Dışındaki Bazı Varlıkların Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Genel Tebliğ*, Sayı: 28674.

Resmi Gazete. (2013, Temmuz 31). *3013/5174 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı*, Sayı: 28724.

<http://www.verginet.net/dtt/11/VergiSirkuleri-2013-70>, Erişim Tarihi: 21.06.2013.

HUKUK

- **KARAR İNCELEMESİ**

Doç. Dr. Levent AKIN

- **YARGITAY KARARLARI**

- **REKABET HUKUKU**

Av. Gönenç GÜRKAYNAK

HUKUK

İŞ GÖREMEZLİK TAZMİNATLARINA ESAS ALINAN ÜCRETİN BELİRLENMESİ

Doç. Dr. Levent AKIN

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İş kazalarından kaynaklanan maddi zararların karşılanması amacıyla açılan tazminat davalarında karşılaşılan en temel sorun, maddi zararın tespiti (hesabı) sorunudur. Her ne kadar Borçlar Kanunu'na göre bedensel zararlardan kaynaklanan maddi zarar kalemleri olarak, tedavi giderleri, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar olarak dört başlığa yer verilse de, bunlardan en önemlisinin kazanç kaybı olduğu açıktır. Özellikle iş kazalarından

kaynaklanan maddi zarar söz konusu olduğunda, sayılan dört kalemden ikisinin çakıştığını söyleyebilmek dahi mümkündür. Zira kazancı çalışmasına bağlı olan işçinin iş kazası sonucu tam ya da kısmen çalışmaması, kazanç elde etmesine engel olacaktır ki bu da mahrum kaldığı ücretine denk gelmektedir.

İş kazasından doğan maddi tazminat davalarında mahkemeler zararın en temel unsuru durumundaki kazancın (ücretin) tespitinde önemli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Burada yer vereceğimiz karar da, konunun Hukuk Genel Kurulu'na kadar taşınmasına neden olmuştur. Karar şu şekilde kaleme alınmıştır (Yarg. HGK. 8.2.2012, 2011-21-645/ 2012- 60);

"Taraflar arasındaki "iş göremezlik tazminatı" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; ... İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen... kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 23.03.2010 gün ve 2009/2402-2010/3202 sayılı ilamı ile; (...1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerekçeleri nedenlere göre, davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki diğer temyiz itirazlarının reddine, 2- Dava 20.11.2006 tarihinde meydana gelen iş kazası sonucu %3,30 oranında meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalının maddi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş ve bu karar süresinde davalı tarafça temyiz edilmiştir.

Dava, sigortalının, iş kazası sonucu sürekli iş göremezlik nedeniyle uğramış olduğu zararın giderilmesi istemine ilişkindir. Kusurun aidiyeti ve oranı uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanmasında ise; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görürlük çağı, iş görmezlik ve karşılıklı kusur oranları, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği

tartışmasıdır. Öte yandan tazminat miktarının, işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluştuğu yönü ise söz götürmez. Başka bir anlamıyla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskonto tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonra da bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı, hesap raporunun Yargıtay denetimine elverişli olması gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindendir. İş kazası sonucu sürekli iş göremezlik nedeniyle sigortalının maddi tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Öte yandan, gerçek ücretin ise; işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindendir.

Somut olayda, davacı işçinin pres işçisi olduğu, asgari ücret düzeyinde bir ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret düzeyinde bir ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın ve işverenin sunduğu imzalı bordroların gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir. Nitekim davacı taraf da işverenin düzenlediği bordrolara gerçeği yansıtmadığından bahisle itiraz etmiştir. Davacının asgari ücretle çalışmadığının kabulü yerindedir. Ancak davacının olay tarihindeki ücretine ilişkin dava dilekçesindeki beyanı ile tanık anlatımları esas alınarak, davacının asgari ücretin 1,57 katı ücretle çalıştığının kabulü de hatalı olmuştur. Davacının sendikali işçi olmamasına göre işçi sendikasıca bildirilen ücretinde esas alınmayacağı ortadadır. Hal böyle olunca da davacının iddiasını destekleyen soyut tanık anlatımları ile belirlenen ücretin maddi tazminatın hesabında esas alınması hatalı olmuştur.

Yapılacak iş, davacı işçinin pres işçisi olduğu ve asgari ücret düzeyinde bir ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, ilgili meslek kuruluşundan bilinen devrede sigortalının alabileceği ücretleri sormak, benzer işyerlerinde çalışan ve emsal işi yapanların ücretlerini araştırmak suretiyle işçinin gerçek ücretini belirlemek, gerçek ücretle işçinin tazminatını yeniden hesaplatmak, hüküm tarihine en yakın tarihteki verilere göre SGK tarafından hesaplanarak bildirilen tüm peşin sermaye değerini hesaplanan bu zarardan indirmek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır... gerekçeyle bozularak dosya yerine geri çevrilmeyle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'na incelenerek... gereği görüldü: Dava, 20.11.2006 tarihinde meydana gelen iş kazası sonucu %3,30 oranında meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalının maddi tazminat istemine ilişkindir. Yerel Mahkemece istem kabul edilmiş; Özel Dairenin yukarıda başlık bölümünde yazılı araştırmaya yönelik bozma kararı üzerine; davacının gerçek ücretinin net 600,00 YTL (TL) olduğu, buna göre yapılan tazminat hesabının yerinde olduğu belirtilerek direnme kararı verilmiştir. Direnme hükmünü, davalı vekili temyize getirmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; maddi tazminat miktarının hesabında dikkate alınan davacı ücretinin dosya kapsamına uygun olup olmadığı, noktasında toplanmaktadır.

Bu noktada, maddi tazminat miktarının tespitinde dikkate alınan "ücret" unsurunun nasıl belirlenmesi gerektiğine ilişkin genel bir açıklama yapılmasında

yarar vardır: İşyerinde meydana gelen iş kazası sonucu meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalı işçinin tazminat niteliğindeki alacak miktarı belirlenirken, bu hesabı doğrudan etkileyecek olan işçinin gerçek ücretinin saptanması gerekmektedir.

Gerçek ücret; işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücrettir. İş akdinin tarafları görünüşte bir ücret belirlemiş olabilirler, ancak bu ücret tarafların aralarında kararlaştırdıkları gerçek ücret olmayabilir. Uygulamada bazen taraflar arasında kararlaştırılmış olan gerçek ücret (örneğin SSK primlerini daha az ödemek amacıyla) bordroya yansıtılmamakta; daha düşük (örneğin asgari ücret) gösterilmektedir. Bu gibi durumlarda yargıç tarafından gerçek ücretin saptanması yoluna gidilmelidir (Süzek, Sarper: İş Hukuku (Genel Esaslar-Bireysel İş Hukuku), 4.Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2008, sahife:315 vd.). İş sözleşmesinin tarafları arasında ücret miktarı konusunda çıkabilecek ihtilaflarda gerçek ücretin her türlü delille ispatı mümkündür. Aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, ticari defter kayıtları, tanık beyanları gibi delillerle işçinin imzasını taşıyan ücret bordroları veya hizmet sözleşmesinde yazılı olan ücretin gerçek olmadığı kanıtlanabilir. Ücretin mevcut delillerle şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi mümkün bulunmayan kimi durumlarda, yapılan iş, hizmet süresi ve diğer belirleyici özellikler göz önünde tutularak ve ayrıca ilgili meslek örgütlerinden sorulmak suretiyle de belirlenebilir. Meslek örgütlerince bildirilen ücret miktarları tarafları ve mahkemeyi bağlayıcı nitelikte olmayıp, diğer bilgi ve belgelerle de desteklenmeleri gerekir. Nitekim, davacı işçinin gerçek ücretinin belirlenmesine ilişkin yukarıda belirtilen ilkeler, Hukuk Genel Kurulu'nun 02.07.2003 gün ve E:2003/21-440, K:440; 28.06.2006 gün ve E:2006/9-479, K:484; 03.12.2008 gün ve E:2008/9-719, K:731 sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

Yukarıda belirtilen araştırma ilkeleri uyarınca somut olaya bakıldığında: Davacı işçi gerçek ücretinin

790,00 YTL (TL) olduğunu belirtmiş; ... (işçi) Sendikası ise, 7 yıllık bir pres işçisinin aylık net ücretinin 979,00 YTL (TL) olduğunu bildirmiştir. Yargılama sırasında dinlenen davalı tarafın gösterdiği ve aynı işyerinde çalışan tanıklar, davacı işçinin kaza tarihi itibarıyla net ücretinin 600,00 YTL (TL) olduğunu beyan etmeleri üzerine davalı vekili, tanık beyanlarına bir itirazının olmadığını ifade etmiştir.

Diğer taraftan, Özel Dairece, bozma ilamında ücret dışında kalan davalı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddine karar verilmiş ve özellikle davalı vekilinin direnme kararını temyizinde ücrete ilişkin yapılan tespite bir itirazlarının bulunmadığını belirtmiştir.

Hal böyle olunca, yerel mahkemece davacı işçinin yaptığı iş ve hizmet süresi dikkate alınarak asgari ücretin üzerinde davalı tanıklarının beyanları doğrultusunda saptanan 600,00 YTL (TL) ücretin maddi tazminatın hesabında esas alınması yerindedir.

Şu durumda, yukarıda belirtilen ilke ve maddi olgular dikkate alındığında, yerel mahkemenin ücret miktarına ilişkin kararı yerinde olup; usul ve yasaya uygun olan direnme kararının onanması gerekir...”

İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1- Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun kararına konu olan olayda dava, iş kazasından kaynaklanan bedensel güç kaybının neden olduğu maddi zararın karşılanmasına yönelik olarak açılmıştır. Davacı işçi, uğradığı iş kazası sonucunda %3,30 oranında meslekte kazanma gücünü kaybetmiştir ve zararının işveren tarafından karşılanmasını istemektedir.

2- Söz konusu dava sonrasında yerel mahkeme, davacı işçinin talebini kabul etmiş ve bu yönde karar vermiştir. Yani talep edilen tazminat talebinin işçiye ödenmesine karar vermiştir. Kararda zarar hesabına esas alınan ücret olarak da aylık 600 TL belirlenmiştir.

3- Yerel mahkemenin bu kararını yüksek özel daire bozmuştur. Özel daireye göre, davada kusurun kime

ait olduğu konusunda ve oranında uyuşmazlık yoktur. Uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında ortaya çıkmıştır. Bu noktada, yüksek mahkemeye göre, sigortalının maddi tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması gerekir. Gerçek ücret ise, işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücrettir. Yoksa, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret gerçek ücret olarak kabul edilemez. Yargıtay’ın yerleşmiş görüşü bu yöndedir.

4- Karardan anlaşıldığına göre dava konusu olayda davacı işçi, vida fabrikasında pres işçisidir. O sebeple hem yerel mahkeme hem de özel daire, bu nitelikte bir işçinin asgari ücret düzeyinde bir ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceğini kabul etmiştir. Hatta, sigorta müfettişinin asgari ücret düzeyinde bir ücret üzerinden yapmış olduğu saptamayı ve işverenin sunduğu imzalı bordrolar kabul edilmemiştir.

Bu ortak kanaate rağmen özel daire, yerel mahkemenin işçi ücretini asgari ücretin 1,57 katı olarak gören kararını isabetli görmemiştir. Özel daireye göre, davacının olay tarihindeki ücretine ilişkin dava dilekçesindeki beyanı ile tanık anlatımları esas alınarak, davacının asgari ücretin 1,57 katı ücretle çalıştığının kabulü hatalı olmuştur. Özel daireye göre davacı işçi sendikalı da değildir. Dolayısıyla sadece soyut tanık anlatımları ile söz konusu rakamın maddi tazminatın hesabında esas alınması bozma nedeni sayılmıştır.

Özel daireye göre davacının gerçek ücreti belirlenmelidir. Bunun için ilgili meslek kuruluşuna başvurulması, bu doğrultuda da tazminat hesabının yenilenmesi ni gerekli görmüştür.

5- Özel daire tarafından kararı bozulan yerel mahkeme kararında direnmiştir. Yerel mahkeme direnme kararı ile işçi ücretinin asgari ücretin 1,57 katı olması gerektiğini, daha aşağıya çekilmemesi gerektiğini savunmaktadır.

6- Direnme kararını davalı işveren temyiz etmiş ve uyuşmazlık Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önüne taşınmıştır. Hukuk Genel Kurulu, yerel mahkemeyi haklı bulmuştur. Yani direnme kararını onamıştır. Hukuk Genel Kurulu'na göre uyuşmazlık, maddi tazminat miktarının hesabında dikkate alınan davacı ücretinin dosya kapsamına uygun olup olmadığı, noktasında toplanmaktadır. Buna göre, sigortalı işçinin tazminat niteliğindeki alacak miktarı belirlenirken, bu hesabı doğrudan etkileyecek olan işçinin gerçek ücretinin saptanması gerekir. Gerçek ücret, işçinin kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücrettir. İş akdi taraflarınca belirlenen görünüşteki ücret, her zaman gerçek ücret olmayabilir. Hukuk Genel Kurulu'na göre, uygulamada bazen taraflar arasında kararlaştırılmış olan gerçek ücret (örneğin SSK primlerini daha az ödemek amacıyla) bordroya yansıtılmamakta, daha düşük (örneğin asgari ücret) gösterilmektedir. O sebeple bu gibi durumlarda gerçek ücret yargıç tarafından belirlenmelidir.

Hukuk Genel Kurulu'na göre bu noktada iş sözleşmesinin tarafları arasında ücret miktarı konusunda çıkabilecek ihtilaflarda gerçek ücretin her türlü delille ispatı mümkündür. Aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, ticari defter kayıtları, tanık beyanları gibi delillerle işçinin imzasını taşıyan ücret bordroları veya hizmet sözleşmesinde yazılı olan ücretin gerçek olmadığı kanıtlanabilir. Ücretin mevcut delillerle şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi mümkün bulunmayan kimi durumlarda, yapılan iş, hizmet süresi ve diğer belirleyici özellikler göz önünde tutularak ve ayrıca ilgili meslek örgütlerinden sorulmak suretiyle de belirlenebilir. Meslek örgütlerince bildirilen ücret miktarları tarafları ve mahkemeyi bağlayıcı nitelikte olmayıp, diğer bilgi ve belgelerle de desteklenmeleri gerekir.

Bu anlayış çerçevesinde olayı değerlendiren Hukuk Genel Kurulu, davacı işçi gerçek ücretinin 790 TL, işçi sendikası bu nitelikteki işçisinin aylık net ücretini 979 TL olduğunu dile getirmiş olsa da, yargılama

sırasında dinlenen davalı tarafın gösterdiği ve aynı işyerinde çalışan tanıkların beyanlarına itibar etmiştir. O sebeple de konuya aynı şekilde yaklaşan yerel mahkemenin, tanık beyanlarını dikkate alarak işçi ücretini 600 TL sayan kararını onamıştır.

7- İş kazalarından doğan maddi tazminat davalarında (iş göremezlik tazminatlarında), ücret her zaman en temel unsurlardan ve sorunlardan biridir. Başta da belirttiğimiz gibi, iş kazası geçiren işçinin çalışmaması nedeniyle uğradığı maddi zararların en önemli kısmını, mahrum kaldığı ücretleri oluşturur. Ortaya çıkan bu zararın belirlenebilmesi için işçinin ücretinin tespitine ihtiyaç duyulur. Kazanç kaybından dolayı ortaya çıkan maddi zararların hesaplanması için gerekli olan bu ücret kural olarak işçinin kaza tarihinde yürütmekte olduğu işten aldığı ücrettir.

Bu tür tazminat hesaplamalarında dikkate alınacak ücretleri, belirlenebilen ücretler ve bilinmeyen ücretler olarak ikiye ayırabiliriz. Belirlenebilen ücretler, işçinin kaza olmasaydı, kaza anından rapor (tazminata esas alınan bilirkişi raporu) tarihine kadar çalışarak elde edebileceği ücretlerdir. Bu dönemde işçinin kaza nedeniyle tamamen ya da kısmen alamadığı ücretler belirlenebilir. Zira gerek Borçlar Kanunu'nda gerek İş Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, işverenlere işçi ücretlerini banka aracılığı ile ödeme zorunluluğu getirilmiştir. İş Kanunu'na göre, ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Çalıştırılan işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyüklüğü, çalıştırdığı işçi sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak işverenleri veya üçüncü kişileri zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağını belirlemeye Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı'ndan sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler (İK.32). Aynı anlayışa paralel düzenleme Borçlar Kanunu'na da konulmuş ve İş Kanunu kapsamı dışındaki işçiler de aynı imkâna kavuşturulmuştur (Bkz. BK. 407)

Söz konusu düzenlemelere rağmen uygulamada işçi ücretleri genelde eski anlayışa uygun ödenmeye devam etmektedir. O sebeple, işverenin düzenlediği ve işçinin imzaladığı ücret bordroları ya da yine işverence düzenlenen sigorta prim bordroları, hesap pusulaları, hesap defterleri söz konusu ücretlerin miktarları konusunda bilgi edinmek için işlev görmektedir. Ayrıca müfettiş raporunda yer alan ücret de, günün koşullarına uygun olduğu sürece hesaplamalarda dikkate alınabilir. Yargıtay'a göre de, işçinin zararının belirlenmesinde ücret bordrolarında belirlenen ve itiraza uğramayan ücretler dikkate alınmalıdır (Yarg.21HD.8.7.1997, 3338/4827). Bununla birlikte öğretide, ücret hesap pusulası ile ücret hesap defteri ücretin ödenmesi konusunda ispat hukuku açısından ancak yazılı delil başlangıcı olarak değerlendirilebileceği, zira anılan belgelerin verilmesiyle izlenen amacın, ücretin ödenip ödenmesi değil, ücretin nasıl hesaplandığı yani hangi kesintilerin yapıldığının belirlenmesi olduğu belirtilmiştir. (Tankut Centel, İş Hukukunda Ücret, İstanbul 1988, 399).

Yargıtay kararlarında genelde, ücret tespitlerinde kullanılacak ücret bordrolarının imzalı olması gerektiği belirtilmektedir. Böylelikle işçinin bilgisi dışında düzenlenmiş bordroların, işçinin aleyhine sonuç doğurmasının önüne geçilmek istenmektedir. Bununla birlikte yüksek mahkeme bazı olaylarda imzalı bordrolara dahi ihtiyatla yaklaşmaktadır. Konuya ilişkin

bir kararda yer verilen görüşler şunlardır: "...Her ne kadar asgari ücret üzerinden düzenlenen bordrolarda davacının imzası varsa da, imzalı bordroların nitelikli olmayan işçiler açısından bağlayıcılığı kabul edilmeli, nitelikli işçiler açısından ise bu bağlayıcılıktan söz edilmemelidir... Sorunun sağlıklı bir çözüme kavuşabilmesi için davacının yaptığı işin kesin bir şekilde belirlendikten sonra çalışma süresi ve görev unvanından söz edilerek davacı gibi bir işçinin ücretinin ne kadar olabileceği ilgili meslek odası veya kuruluşundan sorularak hasıl olacak sonuca göre işçilik hakları hükmü altına alınmalıdır..." (Yarg.9.HD.3.10.2000, 8614/13106, Çimento İşveren, Ocak 2001, 51).) İmzalı olmayan bordroların varlığı halinde ise yüksek mahkeme, kaza geçiren işçi dışında bordroda adları geçen işçilerin tanık olarak dinlenmesinin uygun olacağı görüşündedir (Yarg. 21.HD.18.9.1996, 4796/4730). Nitekim başta yer verdiğimiz Hukuk Genel Kurulu kararına konu olan olayda da bu görüşe uygun hareket edildiği görülmektedir.

İş kazasına uğrayan işçinin kaza anındaki ücretini belirlemede kullanılan söz konusu belgelere her olayda kolaylıkla ulaşılamaz. Gerek ücret, gerek sigorta prim bordroları genelde sağlıklı şekilde tutulmadıklarından ya da hiç bulunmadıklarından, kaza geçiren işçinin olay anında almakta olduğu ücretin tespitinde zorluklar yaşanır. Belgelere ulaşılması halinde ise, belgelerin doğruluğu ise ayrı bir sorun oluşturur. Zira bazı işverenlerin, sigorta primlerini düşük tutma kaygısıyla ödedikleri ücretin altında beyanda bulundukları bir gerçektir. Özellikle inceleme konusu olayımızda olduğu gibi uzman işçilerin sigorta prim bordrolarında, asgari ücretle çalıştıklarının beyan edildiği görülebilmektedir. Anılan belgelerin tümünün ya da en yenilerinin elde edilemediği ve gerçek ücret sayının anlaşılamadığı durumlarda Yargıtay, bu olayda da olduğu gibi gerçek ücrete ulaşılmasını gerekli görmekte, bunun için de çeşitli yöntemler önermektedir. Meslek odalarına başvurulması da bu yöntemlerden biridir. Bununla birlikte, meslek kuruluşlarının genellikle vasıflı işçileri (mühendis, mimar, doktor, vb) bün-

yelerine aldıklarından, anılan yöntem çok geniş bir kapsama ulaşmamaktadır.

Kazalı işçinin son ya da herhangi bir dönemde aldığı ücretinin tespiti mümkün olduğunda bir başka sorunla daha karşılaşmaktadır. O da işçinin hesaba dahil edilen (zararın doğduğu) dönemlerde aldığı tüm ücretlerin ne kadar olduğudur. Ancak uygulamada genelde kazalı işçilerin geçmişlerindeki tüm ücretlerinin tespiti mümkün olamamaktadır. Kazaların genelde kayıt dışı işyerlerinde gerçekleşmesi, bunun en temel nedenlerinden biridir. Tazminat hesaplamalarında, işçinin kaza ile rapor tarihi arasındaki ücretlerinin tümünün tespit edilemediği hallerde, belirlenen ücretlerden hüküm tarihine en yakın olanı dönemin asgari ücretiyle kıyaslanabilmesi ve onun kaç katı olduğunun hesabı mümkündür. Bu şekilde bulunun oranın, daha sonra belirlenmiş olan asgari ücretlere de uygulanarak işçinin ücretinin tespit edilemediği o dönemlerde alabileceği düşünülen ücretlere ulaşılabilir (Yarg.9.HD.20.12.1985, 9624/12269). Buna karşın, ücretlerinin tümü belirlenmiş olan işçinin zararının hesabında, bu orantılaşma yönteminin kullanmak mümkün değildir (Yarg.21.HD.18.2.1997, 163/876). Zira Yargıtay'a göre, gerçek durum belli iken varsayımlara dayalı hesaplama yapılmamalıdır (Yarg.21.HD.14.10.1997, 5076/6413).

Tazminat hesaplamalarında işçi ücretinin tespit edilemediği olaylarda Yargıtay'ın başvurduğu yöntemlerden bir diğeri, emsal işçi ücretini esas almaktır. Buna göre yüksek mahkeme, kaza geçiren işçinin emsallerinin bulunması halinde onların ücretlerinin işçinin ücreti gibi kabul edilmesini ve hesaplamaların emsal ücretler üzerinden yapılmasına imkan sağlamaktadır. Hatta bu imkânın varlığı halinde asgari ücretin dikkate alınmasını yukarıda değinilen, gerçek belli iken varsayıma dayanılamayacağı gerekçesiyle bozma nedeni olarak görmüştür (Yarg.9.HD.23.6.1987, 4540/6291).

Uygulamada kimi işçilerin, maddi zararlarının hesabında asgari ücretin esas alınmasına itiraz ettikleri görülmektedir. Ancak bu uygulama, işçilere ödenen ücretlerin imzalı bordrolarda veya diğer imzalı belgelerde asgari ücret olarak gösterilmesinden ya da yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi işçinin ücretine ilişkin bir belgeye ulaşamamasından kaynaklanır. İmzalanmış bordronun bulunması halinde hesaplamaya esas alınan ücreti gösteren belge yazılı delil niteliği taşıdığından, işçilerin daha yüksek ücret aldıklarına ilişkin itirazlarını aynı nitelikte yazılı delillere dayandırmaları beklenebilir. Ancak Hukuk Genel Kurulu kararına konu olayda, bu ilke bile göz ardı edilmek durumunda kalmıştır. Zira imzalı bordroda ücret, işçinin vasfına rağmen asgari ücrettir. O sebeple Yargıtay bunu, salt bordronun imzalı olması sebebiyle kabul etmek istememiştir. Karara göre, "Somut olayda, davacı işçinin pres işçisi olduğu, asgari ücret düzeyinde bir ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret düzeyinde bir ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın ve işverenin sunduğu imzalı bordroların gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir." Dolayısıyla imzalı bordrolara dahi, hayatın olağan akışına aykırı içerik taşımaları halinde değer verilmemektedir.

8- Tazminata esas ücretlerin ikinci bölümünü bilinemeyen ücretler oluşturur. Maddi zararın belirlenmesi sırasında ücretlerin bilinemediği iki ayrı dönem bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bilirkişinin hesap raporu tarihi ile hüküm tarihi arasındaki dönemdir. Bilirkişiler hesaplamaları sırasında, rapor düzenleme tarihinden önceki ücretleri yukarıda açıkladığımız şekilde belirleyebilirler. Ancak raporlarını düzenledikten sonra hüküm tarihine kadar geçecek zaman dilimi uzun olmasa da kendileri açısından bilinemeyen bir dönemi ifade eder. Bununla birlikte tazminat kararları genellikle raporun hemen ardından verildiğinden mahkemeler rapor tarihi ile hüküm tarihi arasındaki kısa dönemi önemsemezler. O nedenle de uygula-

mada bilirkişi hesap raporunun düzenlenme tarihi, hükmün verildiği tarih olarak değerlendirilmektedir. Ücretlerin bilinemediği ikinci zaman dilimi ise hüküm tarihinden, iş görebilirlik çağının sonuna kadar devam eder. İşçinin çalışılacağı varsayılan ancak ücretinin bilinemediği söz konusu dönemde yapılacak tahminlerde yine daha önce aldığı ya da almış olduğu kabul edilen ücretlerden yararlanılır. Öğretide de belirtildiği gibi, vücut bütünlüğünde kayba uğrayan kimsenin zararının belirlenmesinde yürüttüğü işten elde ettiği gelir dikkate alınır. Söz konusu gelir her ne kadar kaza anındaki gelir olacaksa da, yakın gelecekte bunun artması muhtemel ise bu durum da dikkate alınmalıdır (Tandoğan, 289).

Öngörülere dayanak oluşturacak bu ücret genellikle işçinin aldığı son ücrettir. Yargıtay kararları da bu uygulamayı desteklemektedir (Yarg.9.HD.25.4.1980, 4586/5040). Son ücretten anlaşılması gereken ya belirlenmiş son gerçek ücret ya da belirlenemediği için alındığı kabul edilen asgari ücrettir. Ancak tespit olunan son gerçek ücret eski tarihli ise dönemin asgari ücretiyle kıyaslanarak ve aşama aşama yükseltilerek güncelleştirilir (Yarg.21.HD.25.2.1997, 404/1242). Buna karşılık tespit edilen ancak eski tarihli olan ücret, dönemin asgari ücretine eşitse tıpkı yukarıda belirtildiği gibi son ücret, hüküm tarihine en yakın tarihte belirlenen asgari ücret olur. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir (Yarg.21.HD.8.7.1997, 3891/4829). Asgari ücretin kamu düzenine ilişkin olduğu da düşünülmürse, ücretin reel olarak belirlenemediği böyle bir durumda hakim asgari ücreti re'sen dikkate almak durumundadır. İçtihatlarda da bu yön açıkça vurgulanmıştır (Yarg.21.HD. 15.4.1997, 2504/2652).

İş kazası nedeniyle işçinin uğradığı ve uğrayacağı zararın belirlenmesinde hareket noktasını oluşturan son ücretin tespiti, maddi zararın hesaplanması için yeterli değildir. Zira işçinin ücretinin zaman içinde sabit kalacağı düşünülemez. İşçinin mesleğindeki ilerlemesi, kıdemi, sektördeki gelişmeler, verimliliğin ve

kârlılığın artması yanı sıra, ücretini eksiltten enflasyon gibi nedenler ücretin sabit kalmasına engel olur. Bu türden olumlu ve olumsuz etkenler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, reel olsun olmasının rakamsal olarak işçinin ücretinin artan bir seyir izleyeceği kabul edilmelidir. O nedenle zarar hesabında hareket noktasını oluşturan ücretin, bilinen dönemdeki asgari ücrete paralel artışlar dışında, bilinmeyen ve öngörülmesi gereken dönemde de artışlara tabi tutulması gerekir. Ancak bu nokta ele aldığımız kararda irdelenmediği için ayrıca incelenmeyecektir.

9- Tazminat hesaplamalarında temel alınacak ücret, işçinin gördüğü iş karşılığında işvereninden aldığı parasal değerlerin toplamından oluşmalıdır. İkramiyeler, düzenli bahşişler, primler, sürekli aynı yardımların parasal değerleri ücret içinde değerlendirilmelidir. İşçiye ödenen hafta tatili ve genel tatil günleri ücretlerinin de tazminatın hesabına dahil edilmesi, diğer deyişle ücretten sayılması gerekir. Nitekim yüksek mahkeme, işçiye ödenen hafta tatili ve genel tatil ücretlerinin tazminat hesabına dahil edilmemesini bir kararda bozma nedeni saymıştır (Yarg.10.HD.14.5.1976, 92/3800). Kaza sonrasında iş göremez bulunduğu sırada işçinin emsallerine yapılan ancak süreklilik taşımayan parasal yardımlar, işçinin uğradığı zarar kalemleri içine dahil edilebilirse de ücretin bir parçası olarak görülmemelidir. Zira eklentileriyle belirlenen ücret, işçinin gelecekte uğrayacağı düşünülen zararların belirlenmesinde de kullanılır. Süreklilik taşımayan bir yardımın ücrete dahil edilmesi, anılan yardımın işçiye iş görebilme çağının sonuna kadar ödeneceğini kabul etmek olur ki bu da yanlış bir değerlendirmedir.

10- Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında somut olaya dönülecek olursa, yerel mahkeme ile özel daire arasında görüş farklılığına neden olan husus, kaza geçiren işçi için uygun görülen ücret miktarıdır. Her iki kararda da işçinin vasıflı olması sebebiyle asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilmiştir.

Ancak özel daireye göre, davacının olay tarihindeki ücretine ilişkin dava dilekçesindeki beyanı ile tanık anlatımları esas alınarak, davacının asgari ücretin 1,57 katı ücretle çalıştığının kabulü hatalı olmuştur. Yani özel daire, tanık beyanlarının soyut niteliği sebebiyle bu tür bir karara dayanak oluşturamayacağı görüşündedir. Bu sebeple ilgili meslek kuruluşundan sorularak gerçek ücretin tespiti istenmektedir.

Gerek özel daire gerek Hukuk Genel Kurulu, bu tür hesaplamalarda gerçek ücrete ulaşılması gerektiği konusunda aynı görüştedir. Fakat Hukuk Genel Kurulu, kararında da dile getirdiği gibi gerçek ücrete tanık beyanlarıyla da ulaşılabilceği kanısındadır. Genel Kurula göre, "İş sözleşmesinin tarafları arasında ücret miktarı konusunda çıkabilecek ihtilaflarda gerçek

ücretin her türlü delille ispatı mümkündür. Aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, ticari defter kayıtları, tanık beyanları gibi delillerle işçinin imzasını taşıyan ücret bordroları veya hizmet sözleşmesinde yazılı olan ücretin gerçek olmadığı kanıtlanabilir." Bu noktadan hareket eden Hukuk Genel Kurulu, davacı işçinin gerçek ücretinin 790 TL olduğunu belirttiğini, oysa yargılama sırasında dinlenen davalı tarafın gösterdiği ve aynı işyerinde çalışan tanıkların, davacı işçinin kaza tarihi itibarıyla net ücretinin 600 TL olduğunu beyan etmeleri üzerine yerel mahkemedeki kararın da bu yönde verildiğini belirtmiştir. Yani yerel mahkemenin gerçek ücrete (davalı-bordro) tanıklarına itibar ederek ulaştığı sonucuna varmıştır. O sebeple bize göre de gerek yerel mahkeme gerek Hukuk Genel Kurulu, isabetli bir tercihte bulunmuştur.

YARGITAY KARARLARI

T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ

Esas No: 2012/8801

Karar No: 2012/12525

Karar Tarihi: 02.07.2012

İlgili Mevzuat: 506 sayılı Kanun m. 79.

- ÇALIŞMANIN TESPİTİ
- HUSUMET VE FİİLİ ÇALIŞMA OLGUSU
- BORDRO TANIKLARI
- GERÇEK VE EYLEMLİ ÇALIŞMA

ÖZET: Davacı, davalılardan işverene ait işyerinde geçen çalışmalarının tespitine karar verilmesini istemiştir. Davacının dava konusu dönem içerisinde gerçek ve eylemlî çalışmasının olduğu dönemleri yeterli ve gerekli bir araştırma ile hiçbir kuşku ve duraksamaya yer bırakmayacak sağlıklı bir biçimde belirlemek davacının işverenin yanındaki çalışmalarının yeri ve niteliği belirlenerek (gerektiğinde bordro tanıkları da dinlenerek) aynı zamanda her iki işyerinde birden çalışmanın mümkün olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre bu iki çalışmasından birinin dışlanması gerektiğini düşünmek, davanın nitelikçe kamu düzenini ilgilendirdiği nazara alınıp araştırma genişletilerek tüm deliller birlikte değerlendirilip sonucuna göre hak düşümü, husumet ve fiili çalışma olgusuna yönelik iddia ve itirazlar da gözetilerek bir karar vermekten ibarettir.

DAVA: Davacı, davalılardan işverene ait işyerinde geçen çalışmalarının tespitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalılar vekillerince temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi S. Ö. tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi:

KARAR:

1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerekçeleri nedenlere göre davalı Kurumun ve davalı H. Y.'nın aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki diğer temyiz itirazlarının reddine,

2- Dava, davacının 09.01.1996 - 04.09.2003 (dava tarihi) tarihleri arasında davalı işyerinde geçen ve Kuruma bildirilmeyen sigortalı çalışmalarının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, Dairemizin 02.10.2006 tarihli bozma kararına uyulmasına karar verilerek yapılan yargılama sonucunda davanın kabulü ile davacının 31.01.1996-01.07.2002 tarihleri arasında davalı H. Y. ve ortaklarına ait (...) sicil numaralı inşaat işyerinde kesintisiz geçen ve Kuruma bildirilmeyen sigortalı çalışmalarının tespitine, davalı T. Sitesi Yönetimi aleyhine açılan davanın ispatlanamaması nedeniyle reddine karar verilmiş ise de varılan sonuca eksik araştırma ve inceleme ile ulaşılmıştır.

Mahkemece bozma kararına uyulduğu halde, bozma kararı gerekleri yerine getirilmemiştir. 09.05.1960 gün ve 21/9 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca bozma kararına uyan mahkeme artık bozma kararı gereğince işlem yapmak ve hüküm vermek zorundadır.

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasa'nın 79/10 ve 5510 sayılı Yasa'nın 86/8 maddeleri bu tip hiz-

met tespiti davaları için özel bir ispat yöntemi öngörmemiş ise de davanın niteliği kamu düzenini ilgilendirdiği ve bu nedenle özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi gerektiği Yargıtay'ın ve giderek Dairemizin yerleşmiş içtihadı gereğidir.

Somut olayda, işyerinin 44 dairelik hususi bina inşaatı olarak 23.01.1991 tarihinde H. Y., A.. Ortaklığı adına 506 sayılı Yasa kapsamına alındığı, 26.01.1991 -31.01.1996 tarihleri arasında Yasa kapsamında bulunduğu, davacının bu işyerinden 10.07.1992 tarihinden 31.01.1996 tarihine kadar geçen çalışmalarının Kuruma bildirildiği, 1996/1 döneminden sonra işyerinden Kuruma bildirimde bulunulmadığı, davacının beyanları ve diğer deliller itibariyle davacının inşaatın devam ettiği 1996 yılına kadar işçi olarak, inşaatının bitimi olan 1996 yılından sonrada bekçi olarak çalıştığı, 01.11.1997-25.05.1998 tarihleri arasında dava dışı (...) sicil sayılı İzmir ili Ödemiş ilçesinde bulunan Z. Ö. işyerinde çalışmasının bulunduğu, T. Sitesinde yoğun olarak ikametinin 2002 yılında başlaması üzerine site yönetiminin 2002 yılının ağustos ayında oluşturulduğu, davacının 1479 - 2926 sayılı Yasalar kapsamında sigortalı tescilinin, aktif vergi kaydının, Esnaf ve Sanatkar Sicil kaydının, Ticaret Sicil Memurluğu kaydının bulunmadığı, Kuşadası Asliye Hukuk Mahkemesi'nin (...) sayılı kararı ile davalı A. N. A.'ın müdahalesinin menine ve elektrik ücreti ve eciri misilin davalıdan tahsiline, eciri misil bedelinin 01.07.2002 tarihinden itibaren hesaplanmasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Dava konusu çalışmanın geçtiği işyeri 23.01.1991 tarihinde H. Y., A.. Ortaklığı adına 506 sayılı Yasa kapsamına alınmış olup 18.04.2002 tarihli yoklama memuru raporunda işyerinin halen H. Y., A... Ortaklığı adına kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan Ödemiş Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 15.12.2004 tarihli yazısında 25.01.1991-31.12.1996 tarihleri arasında davalı H. Y.'nin A.. ile ortak olarak müteahhitlik yaptığı bildirilmiştir. Davalı H. Y.'nin 1997 yılından itibaren inşaat işinin yükleniciliğinin diğer ortak S.'ye devredildiğine yönelik iddiasına dair herhangi bir araştırma yapılmadı

gibi davalıdan özellikle bu hususu kanıtlayacak yazılı delil sunması da istenmemiştir. Mahkemece bina inşaatı işyerinin 31.01.1996 tarihinde kapsamdan çıkarıldıktan sonra ortaklık üzerinde mi devam ettiği, ortaklar arasında devir mi edildiği yoksa dairelerin satışı gerçekleşerek tapudan belirlenecek malikler üzerinde mi görüldüğü hususu belirlenmeksizin başka bir deyişle gerçek işveren belirlenmeksizin sonuca gidildiği anlaşılmaktadır.

Davalı işyerinden 1996/1 döneminden sonra Kuruma bildirimde bulunulmadığı anlaşılmakla davacının gerçek bir çalışması olup olmadığının belirlenebilmesi için aynı çevrede başka işverenlerin çalıştırdığı ve bordrolarda kayıtlı kimselerin veya komşu sitelerin belgelerle belirlenmiş çalışanları (kapıcı-bekçi) veya sakinleri dinlenmesi gerekirken mahkemece bu yönde yeterli ve gerekli bir araştırmanın da yapılmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan, davacının 01.11.1997-25.05.1998 tarihleri arasında işveren Z. Ö.'ın yanındaki çalışmalarının yeri ve niteliği belirlenerek aynı zamanda her iki işyerinde birden çalışmanın mümkün olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre bu iki çalışmasından birinin dışlanması gerektiğinin düşünülmemesi de isabetsiz olmuştur. Kabule göre de, davalılardan T. Sitesi Yönetimi hakkındaki davanın kanıtlanamaması nedeniyle reddine karar verilmesi karşısında davalı T. Sitesi Yönetimi yararına ayrı, haklarındaki dava ortak bir sebeple kısmen reddedilen davalı H. Y. ve Sosyal Güvenlik Kurumu yararına ayrı avukatlık ücretine hükmedilmesi gerekirken tüm davalılar yararına tek avukatlık ücretine hükmedilmesi doğru değildir.

Yapılacak iş, 01.02.1996-01.07.2002 tarihleri arasındaki dava konusu dönem yönünden,

a- Dava konusu çalışmanın geçtiği bina inşaatı işyerinin 31.01.1996 tarihinde kapsamdan çıkarıldıktan sonra ortaklık üzerinde mi devam ettiği, ortaklar arasında devir mi edildiği yoksa dairelerin satışı gerçekleşerek tapudan belirlenecek malikler üzerinde mi görüldüğü araştırılarak gerçek işvereni belirlemek, gerçek işvere-

nin belirlenmesi halinde bir dilekçe ile davaya dahil etmek ve adlarına davetiye çıkartmak üzere davacı tarafa süre vermek,

b- Davalı işyerinden 1996/1 döneminden sonra Kuruma bildirimde bulunulmadığı anlaşılmakla davacının gerçek bir çalışması olup olmadığının belirlenebilmesi için aynı çevrede başka işverenlerin çalıştırdığı ve bordrolarda kayıtlı kimselerin veya komşu sitelerin belgelerle belirlenmiş çalışanları (kapıcı-bekçi) veya sakinlerini dinlemek, davacının dava konusu dönem içerisinde gerçek ve eylemli çalışmasının olduğu dönemleri yeterli ve gerekli bir araştırmayla hiçbir kuşku ve duraksamaya yer bırakmayacak sağlıklı bir biçimde belirlemek,

c- Davacının 01.11.1997-25.05.1998 tarihleri arasında işveren Z. Ö.'ın yanındaki çalışmalarının yeri ve niteliği belirlenerek (gerektiğinde bordro tanıkları da dinlenerek) aynı zamanda her iki işyerinde birden çalışmanın mümkün olup olmadığı araştırılarak sonucuna göre bu iki çalışmasından birinin dışlanması gerektiğini düşünmek, davanın nitelikçe kamu düzenini ilgilendirdiği nazara alınıp araştırma genişletilerek tüm deliller birlikte değerlendirilip sonucuna göre hak düşümü, husumet ve fiili çalışma olgusuna yönelik iddia ve itirazlar da gözetilerek bir karar vermektan ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın eksik araştırma ve inceleme sonucunda yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde davalı Kurumun ve davalı H. Y.'nın bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde temyiz eden H. Y.'ya iadesine, 02.07.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ

Esas No: 2012/18776

Karar No: 2012/21696

Karar No: 09.10.2012

İlgili Mevzuat: 4857sayılı Kanun m.18, 20/3.

- FESHİN GEÇERSİZLİĞİ
- İŞE İADE İSTEMİ
- İŞ GÜVENCESİ HÜKÜMLERİNDEN YARARLANMA
- İŞVERENİN AYNI İŞKOLUNDA BİRDEN FAZLA İŞ-YERİNİN BULUNMASI

ÖZET: Davacı, feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir. İş güvencesi hükümlerinden yararlanmak için otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerinde çalışmak gerekir. İşverenin aynı işkolunda birden fazla işyerinin bulunması halinde, işyerinde çalışan sayısı bu işyerlerinde çalışan toplam işçi sayısına göre belirlenir. İşçi sayısına ilişkin bu hüküm nispi emredici olduğundan, daha az işçi sayısını öngören sözleşme hükümleri geçerli kabul edilmektedir.

Davacının, davalı Bakanlığa bağlı okulda, okul aile birliği ile yapılan iş sözleşmesine dayalı olarak, ücreti okul aile birliği tarafından ödenmek suretiyle işçi olarak çalıştığı, iş sözleşmesinin okul aile birliğinin kararıyla feshedildiği, o tarihte okulda yedi işçi çalıştığı anlaşılmış olup, okul aile birliği ile davalı Bakanlık tarafından birlikte oluşturulan bu istihdam, davalı Bakanlığın diğer işyerlerinden bağımsız ayrı bir işyeridir. Otuz işçi sayısının belirlenmesinde sadece bu işyerinde çalışan işçiler dikkate alınmalıdır. Davacının çalıştığı işyerinde fesih tarihi itibarıyla otuz işçiden az sayıda işçi çalıştığından, davacının iş güvencesi hükümlerinden yararlanması mümkün değildir.

DAVA: Davacı, feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için tetkik hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı, T. İlköğretim Okulu'nda, iş sözleşmesine dayalı olarak hizmetli görevinde 01.10.2004 tarihinden itibaren çalışmaya başladığını, davalı işverenin hizmet sözleşmesini 20.01.2010 tarihinde, haklı ve geçerli sebep olmadan feshettiğini ileri sürerek feshin geçersizliği ile işe iadesine karar verilmesini, buna bağlı işe başlatmama tazminatı ile boşta geçen dört aylık ücret ve diğer haklarının belirlenmesi isteminde bulunmuştur.

Davalı Milli Eğitim Bakanlığı vekili, davacının okul aile birliği tarafından iş sözleşmesine dayalı olarak çalıştırıldığını, "30 işçi" koşulunun okul aile birliği işyeri açısından oluşmadığını, feshin geçerli sebebe dayandığını savunarak davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece, yazılı gerekçeyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Karar, davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasında fesih tarihi itibarıyla işverence otuz veya daha fazla işçi çalıştırılıp çalıştırılmadığı ve dolayısıyla davacının iş güvencesi kapsamında kalıp kalmadığı uyuşmazlık konusu olup, normatif dayanak 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18. maddesidir.

4857 sayılı Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasına göre iş güvencesi hükümlerinden yararlanmak için otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerinde çalışmak gerekir. Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre işverenin aynı işkolunda birden fazla işyerinin bulunması halinde, işyerinde çalışan sayısı bu işyerlerinde çalışan toplam işçi sayısına göre belirlenir. İşçi sayısına ilişkin bu hüküm nispi emredici olduğundan, daha az işçi sayısını

öngören sözleşme hükümleri geçerli kabul edilmektedir. Otuz işçi sayısının belirlenmesinde fesih bildiriminin işçiye ulaştığı tarih itibarıyla belirli-belirsiz süreli, tam-kısmi süreli, daimi-mevsimlik sözleşmelerle çalışan tüm işçiler dikkate alınır.

Somut olayda, davacının, davalı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı T. İlköğretim Okulu'nda, okul aile birliği ile yapılan iş sözleşmesine dayalı olarak, ücreti okul aile birliği tarafından ödenmek suretiyle işçi olarak çalıştığı, iş sözleşmesinin, okul aile birliği kararıyla 4857 sayılı Kanun'un 18. maddesi gereğince feshedildiği, davacının çalıştığı T. İlköğretim Okulu'nda, fesih tarihi itibarıyla yedi işçi çalıştığı anlaşılmaktadır.

Davacı iş görme edimini dava dışı okul aile birliği ile davalı Bakanlığa karşı yerine getirmiştir. Davalı Bakanlık ve okul aile birliği arasında davacı işçinin çalıştırılması noktasında amaç ve menfaatte birlik söz konusudur. Davacının iş görme ediminin her bir işveren yönünden kısmi süreli iş ilişkisi biçimde ayrıştırılması da mümkün değildir. Davacı aynı anda aynı işverenlere karşı iş görme edimini yerine getirmiştir. Bu bakımdan davalı ile dava dışı okul aile birliği arasında birlikte istihdam olarak adlandırılacak bir ilişkinin varlığı kabul edilmelidir.

Okul aile birliği ile davalı Bakanlık tarafından birlikte oluşturulan bu istihdam, davalı Bakanlığın diğer işyerlerinden bağımsız ayrı bir işyeridir. Söz konusu işverenliğin yani birlikte istihdamla oluşan işverenliğin, dava konusu işyerinden başka bir işyeri bulunmamaktadır. Bu sebeple otuz işçi sayısının belirlenmesinde sadece bu işyerinde çalışan işçi sayısı dikkate alınmalıdır.

Buna göre davacının çalıştığı işyerinde fesih tarihi itibarıyla otuz işçiden az sayıda işçi çalıştığı anlaşıldığından, davacının 4857 sayılı Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasına göre iş güvencesi hükümlerinden yararlanması mümkün değildir. Bu nedenle davanın reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Belirtilen sebeplerle, 4857 sayılı Kanun'un 20. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, hükmün bozulmak suretiyle ortadan kaldırılması ve aşağıdaki gibi karar verilmesi gerekmektedir.

SONUÇ: Yukarıda belirtilen sebeplerle:

- 1- Mahkemenin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararının BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA,
- 2- Davanın REDDİNE,
- 3- Karar tarihi itibarıyla alınması gerekli 21,15 TL karar ve ilam harcından, peşin alınan 17,15 TL harcın mahsubuyla bakiye 4,00 TL karar ve ilam harcının davacıdan alınarak Hazine'ye gelir kaydına,
- 4- Davacının yapmış olduğu yargılama giderinin üzerinde bırakılmasına, davalının yaptığı 682,00 TL yargılama giderinin davacıdan tahsili ile davalıya ödenmesine,
- 5- Karar tarihinde yürürlükte bulunan tarifeye göre 1.200,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine, kesin olarak, 09.10.2012 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

T.C. YARGITAY 22. HUKUK DAİRESİ

Esas No: 2012/16430

Karar No: 2012/17983

Karar Tarihi: 12.09.2012

İlgili Mevzuat: 2822 sayılı Kanun m. 32, 36, 55, 6772 sayılı Kanun m. 1.

- YORUM İSTEĞİ
- YÜKSEK HAKEM KURULU KARARI
- TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN YORUMU
- YORUMA YÖNELİK UYUŞMAZLIK

ÖZET: Dava, Yüksek Hakem Kurulu kararına karşı yorum isteğine ilişkindir. Yüksek Hakem Kurulu kararlarına karşı yorum davası açılmayacağına dair özel bir düzenleme de bulunmadığından söz konusu kararlara karşı yorum davası açılmayacağı ve davanın dinlenmeyeceği gerekçesi yerinde değildir. O halde öncelikle mahkemece davanın esasına girilerek toplu iş sözleşmesinin yorumu istenen maddesinin uygulanmasında gerçekten yoruma yönelik bir uyuşmazlık bulunup bulunmadığı belirlenmelidir. Bu noktada Yüksek Hakem Kurulu kararının içeriğine dahil edildiği toplu iş sözleşmesinin 5. maddesinde öngörülen yorum uyuşmazlığına ilişkin prosedürün işletilip işletilmediği, başka bir anlatımla uygulamaya ilişkin anlaşmazlığın ne şekilde giderildiği araştırılmalı ve varsa buna ilişkin belgeler getirtilip dosya kapsamına dahil edilmelidir. Bundan sonra yorum davası konusu olabilecek şekilde bir yorum uyuşmazlığı bulunup bulunmadığının duraksamaya yer vermeyecek şekilde tespiti ile yorum davasının koşullarının oluşup oluşmadığı belirlenmelidir. Eğer yorum davasının koşulları oluşmuş ve yorum uyuşmazlığı mevcut ise toplu iş sözleşmesinin yorumu yoluna gidilmeli, aksi takdirde yani yorum davasının koşulları oluşmamış veya yorumu gerektirecek bir anlaşmazlık mevcut değilse buna göre karar verilmelidir.

DAVA: Davacı, ilave tediye ödeme zorunluluğu bulunmadığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi A. B. tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı vekili; davacı şirket ile davalı sendika arasında toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde uyuşmazlık çıkması üzerine 2822 sayılı Kanun'un 32. maddesi gereğince Yüksek Hakem Kurulu'na başvurulduğunu, Yüksek Hakem Kurulu tarafından uyuşmazlığın

karara bağlandığını, toplu iş sözleşmesinin “ikramiye” başlıklı 36. maddesinde Yüksek Hakem Kurulu’nca 6772 sayılı Kanun gereğince işçilere ilave tediye alacağı verilmesinden bahsedildiğini, oysa müvekkili şirketin Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş, özel bir ticari şirket olduğunu, 6772 sayılı Kanun kapsamında ilave tediye verilmesi mecburiyetinin bulunmadığını, Yüksek Hakem Kurulu’nun bu yasaya göre zaten ilave tediye uygulanıyormuşçasına karar verdiğini, bu durumun maddi hatadan kaynaklandığını düşündüklerini iddia ederek Yüksek Hakem kurulunun 15.06.2011 tarih ve 2011/51-65 esas-karar sayılı kararı ile bağrılanmış olan toplu iş sözleşmesinin ikramiye başlıklı 36. maddesi uyarınca davacı işverenin 6772 sayılı Kanun kapsamında olmaması nedeni ile ilave tediye ödeme zorunluluğu bulunmadığının tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili; davanın öncelikle davalının husumete ehil olmadığını, ayrıca 2822 sayılı Kanun’un 55. maddesi uyarınca Yüksek Hakem Kurulu kararları kesin olduğundan esasa girilmeden davanın reddine karar verilmesi gerektiğini, bütün bunlara ek olarak karardaki düzenlemenin 6772 sayılı Kanun’a yapılan atıftan ibaret olduğunu, bu hükümde amaçlananın toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işçilere yılda 2,5 aylık ücret tutarında ikramiye verilmesinden ibaret olduğunu, davacı şirketin de belediye iktisadi teşekkülü olarak 6772 sayılı Kanun’un 1. maddesi kapsamında olduğunu, söz konusu TİS hükmünün Kanuna aykırılığının bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, davacının talebinin 2822 sayılı Kanun’un 55. maddesi hükmü gereğince bu davada dinlenme olanağı bulunmadığı, ancak davacı tarafın bu karara dayalı olarak kendisinden bir talepte bulunulduğunda yorum davası açabileceğinin düşünülebileceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulu’nun 15.06.2011 tarih ve 2011/51 Esas 65 Karar sayılı

kararının ikramiye başlıklı 36. maddesi ile bu maddeye aynı şekilde yer veren toplu iş sözleşmesinin 30. maddesinin yorumu gerektirip gerektirmediği ve yorumu gerektiriyorsa hükmün ne şekilde anlaşılması gerektiği noktasında toplanmaktadır.

Somut olayda, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu’nun 32. maddesi hükmü gereğince davacı şirketin yaptığı iş itibarıyla grev yasağının söz konusu olduğu ve toplu iş sözleşmesi yapılması hususunda uyuşmazlık çıkması üzerine konunun Yüksek Hakem Kurulu’na intikal ettiği ve Yüksek Hakem Kurulu tarafından uyuşmazlığın çözümüne ilişkin karar alınarak uyuşmazlığın sona erdirildiği anlaşılmaktadır.

2822 sayılı TİSGLK m. 55’e göre Yüksek Hakem Kurulu kararları kesin olup toplu iş sözleşmesi hükmündedir. Yüksek Hakem Kurulu kararlarının kesin olması, Yüksek Hakem Kurulu kararıyla toplu iş sözleşmesi yapılması sürecinde taraflar arasındaki uyuşmazlığın nihai olarak sona ermesi ve buna ilişkin başka bir süreç ya da aşamanın bulunmaması anlamına gelmektedir. Nitekim Yüksek Hakem Kurulu kararlarının toplu iş sözleşmesi hükmünde olduğu ifade edilerek bu husus vurgulanmak istenmiştir. Yüksek Hakem Kurulu kararlarına karşı yorum davası açılmayacağına dair özel bir düzenleme de bulunmadığından söz konusu kararlara karşı yorum davası açılmayacağı ve davanın dinlemeyeceği gerekçesi yerinde değildir. O halde öncelikle mahkemece davanın esasına girilerek toplu iş sözleşmesinin yorumu istenen maddesinin uygulanmasında gerçekten yoruma yönelik bir uyuşmazlık bulunup bulunmadığı belirlenmelidir. Bu noktada Yüksek Hakem Kurulu kararının içeriğine dahil edildiği toplu iş sözleşmesinin 5. maddesinde öngörülen yorum uyuşmazlığına ilişkin prosedürün işletilip işletilmediği, başka bir anlatımla uygulamaya ilişkin anlaşmazlığın ne şekilde giderildiği araştırılmalı ve varsa buna ilişkin belgeler getirilip dosya kapsamına dahil edilmelidir. Bundan sonra yorum davası konusu olabilecek şekilde bir yorum uyuşmazlığı bulunup bulunmadığının duraksamaya yer vermeyecek şekilde tespiti ile yorum davasının koşullarının oluşup oluşmadığı belirlenmelidir. Eğer yorum davasının koşul-

ları oluşmuş ve yorum uyumsuzluğu mevcut ise toplu iş sözleşmesinin yorumu yoluna gidilmeli, aksi takdirde yani yorum davasının koşulları oluşmamış veya yorumu gerektirecek bir anlaşmazlık mevcut değilse buna göre karar verilmelidir.

Mahkemece, yukarıda açıklanan esaslar çerçevesinde inceleme yapılmaksızın yazılı gerekçeyle davanın reddedilmesi hatalı olup hükmün bozulması gerekmiş, sair temyiz itirazlarının bu aşamada incelenmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 12.09.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ

Esas No: 2013/1589

Karar No: 2013/9138

Karar Tarihi: 07.05.2013

İlgili Mevzuat: 4857 sayılı Kanun m. 77

- MANEVİ TAZMİNAT DAVASI
- İŞVERENİN İŞYERİNDE ALMASI GEREKEN ÖNLEMLER
- İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ
- KUSUR ORANI

ÖZET: Dava, iş kazası sonucu ölen işçinin yakınlarının manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir. İş Kanunu'nun 77. maddesi İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri incelenmek suretiyle davalılar arasındaki ilişki, işyerinin niteliğine göre işyerinde uygulanması gereken önlemlerin neler olduğu, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelenmek suretiyle kusurun aidi-

yeti ve oranı hiç kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptanmadığı anlaşılmaktadır. Yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman 3 kişilik bilirkişi heyetine dosyayı tevdi ederek bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde inceletmek, tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonuca göre karar vermekten ibarettir.

DAVA: Davacılar, murisinin iş kazası sonucu ölümünden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davacılar ile davalılardan C. A.Ş. ve E. Tic. Ltd. Şti. vekilleri tarafından temyiz edilmesi, C. A.Ş. vekilince de duruşmalı olarak temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakim K. A. tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan ve temyiz konusu hükme ilişkin dava, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hallerden hiçbirine uymadığından Yargıtay incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

KARAR: Dava, iş kazası sonucu ölen işçinin yakınlarının manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir. Mahkeme, davacının davalı A. A.Ş. aleyhine açtığı davanın vazgeçme nedeniyle reddine, davacının davalılar C. A.Ş. ve E. Ltd. Şti. aleyhine açtığı davanın kısmen kabulü ile, muris M. Ö.'nün kızı D. Ö. için 50.000,00 TL, kızı K. A. için 50.000,00 TL, oğlu O. Ö. için 50.000,00 TL, oğlu A. Ö. için 50.000,00 TL, annesi F. Ö. için 15.000,00 TL, kardeşi H. D. için 7.000,00 TL, kardeşi R. Ö. için 7.000,00 TL, manevi tazminatın kaza tarihi olan 19/12/2010 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte anılan davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak anılan davacılar verilmesine, fazlaya ilişkin istemin reddine, karar vermiştir.

İş Kanunu'nun 77. maddesi İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliğinin ilgili maddeleri incelenmek suretiyle davalılar arasındaki ilişki, işyerinin niteliğine göre işyerinde uygulanması gereken önlemlerin neler olduğu, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelenmek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiç kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptanmadığı anlaşılmaktadır.

Yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman 3 kişilik bilirkişi heyetine dosyayı tevdi ederek bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde incelemek, tüm deliller birlikte değerlendirilerek sonuca göre karar vermekten ibarettir.

Kabule göre ise; Davacıların babası, kardeşi ve oğlu olan M. Ö.'nün 19.12.2010 günü meydana gelen iş kazası sonucunda öldüğü, kazanın meydana gelmesinde, ölen işçinin %20 oranında kusurlu olduğu anlaşılmaktadır.

Borçlar Kanunu'nun 47. maddesi hükmüne göre hakim özel halleri göz önünde tutarak manevi zarar adı ile hak sahibine verilmesine karar vereceği bir para tutarı adalete uygun olmalıdır. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi, mamelek hukukuna ilişkin zararın karşılanması da amaç edinmemiştir. O halde, bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır. 22.06.1966 günlü ve 7/7 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı'nın gerekçesinde takdir olunacak manevi tazminatın tutarını etkileyecek özel hal ve şartlar da açıkça gösterilmiştir. Bunlar her olaya göre değişebileceğinden hakim bu konuda takdir hakkını kullanırken ona etkili olan nedenleri de karar yerinde objektif ölçülere göre isabetli bir biçimde göstermelidir.

Hakimin bu takdir hakkını kullanırken, ülkenin ekonomik koşulları, tarafların sosyal ve ekonomik durumları, paranın satın alma gücü, tarafların kusur durumu, olayın ağırlığı, olay tarihi gibi özellikler göz önünde tutması, bunun yanında olayın işverenin işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerini yeterince almamasından kaynaklandığı da gözetilerek gelişen hukuktaki yaklaşıma da uygun olarak tatmin duygusu yanında caydırıcılık uyandıran oranda manevi tazminat takdir edilmesi gerektiği açıkça ortadadır. (HGK 23/06/2004, 13/291-370)

Bu ilkeler gözetildiğinde ölen işçinin çocukları, davacılar D. Ö., K. A., O. Ö. ve A. Ö. yararına hükmedilen manevi tazminatların fazla takdiri hatalı olmuştur.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular nazara alınmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde davacılar ve davalılar C. San. A.Ş. ve E. Ltd. Şti.'nin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, bozma nedenine göre diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına, temyiz harcının istek halinde temyiz edenlere iadesine, 07.05.2013 gününde oybirliğiyle karar verildi.

REKABET HUKUKU

HAZIRLAYAN AV. GÖNENÇ GÜRKAYNAK

REKABET HUKUKU TEORİSİ

İNSAN KAYNAKLARI ALANINDA REKABET HUKUKU UYGULAMASI

Etkili rekabet, rakip firmalar arasında işgücü rekabetini de beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda, işgücü rekabetinin rekabet hukuku kuralları ile uyum içerisinde gerçekleştirilmesi adına, firma yetkilileri ve çalışanlarının, rakipleri ile hangi tür anlaşma ve bilgi değişiminden kaçınmaları gerektiği konularında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Avrupa Birliği ve diğer yargı çevreleri hukuklarında, rekabeti arttırıcı faydaları sonucu çeşitli yatay işbirliği anlaşmalarının rekabet hukuku bakımından muafiyet kapsamında yer aldığı kabul edilmiş olsa dahi yine pek çok yargı çevresinde, rakipler arasındaki işgücü rekabetini engelleyici (örneğin; işe alım, tazminat ve promosyon uygulamalarında) anlaşmaların rekabet hukukunu ihlal ettiği (veya kamu yararına karşı olduğu) kabul edilmektedir. Rakipler arasında herhangi bir resmi sözleşmenin varlığı söz konusu olmasa dahi, insan kaynaklarına ilişkin basit bir bilgi değişimi dahi (buna maaş/ücretlere ilişkin veriler, komisyonlar veya imtiyazlar da dahildir.) şirketler özelinde

önemli derecede etki doğurabilmektedir. İnsan kaynaklarına ilişkin verilerinin değişiminin çeşitli yargı çevrelerindeki uygulamalarına bakıldığında Amerika Birleşik Devletleri'nde rakipler arasında bu tür; bir diğerinin çalışanını işe almayı engellemeye yönelik anlaşmaların rekabet hukuku ihlali teşkil ettiği kabul edildiği görülmektedir. Buna karşın, Amerika Birleşik Devletleri haricindeki yargı çevrelerinin uygulamalarında, rekabet hukukunun insan kaynakları alanında uygulamasının Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu gibi henüz tam anlamıyla yapılmadığı gözlemlenmektedir.

İşgücü rekabeti kapsamında uygulamada rakipler arasında; (i) birbirlerinin çalışanlarını istihdam etmeme anlaşmaları (istihdam anlaşmaları) ve (ii) maaşları sabitleyici anlaşmalar akdedilmekte, bununla birlikte (iii) rakipler arası insan kaynakları bilgisi paylaşımı gerçekleştirilmektedir.

(I) RAKİPLER ARASINDA BİRBİRLERİNİN ÇALIŞANLARINI İSTİHDAM ETMEME ANLAŞMALARI

Rakipler arasında akdedilen istihdam anlaşmaları kendi içinde (i) izin verilen istihdam etmeme anlaşmaları, (ii) rekabet hukukuna aykırı istihdam etmeme anlaşmaları ve (iii) rakipler arası işbirlikçi istihdam anlaşmaları olarak sınıflandırılmaktadır.

a. İzin Verilen İstihdam Etmemeye Anlaşmaları

Avrupa Birliği ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri içtihatları uyarınca, birleşme ve devralma kapsamında yapılan anlaşmaların, franchise zincirinde yapılan bazı anlaşmaların ve hizmet sunarken geçici çalışan sağlama amacıyla yapılan istihdam etmeme anlaşmalarının, izin verilen istihdam etmeme anlaşmaları kapsamında yer aldığı ve söz konusu anlaşmaların akdedilmesini rekabet hukukuna aykırılık teşkil etmediği kabul edilmektedir. Gerçek Avrupa komisyonu (KingFisher, ICI/Williams, BASF/INEOS/STYRENE/JV kararı), gerekse Amerika Birleşik Devletleri (Eichorn v. AT&T Corp kararı); birleşme ve devralma kapsamındaki istihdam etmeme anlaşmalarının, yoğunlaşma işlemi ile doğrudan ilgili olduğunu ve işlemin uygulanabilmesi ve yoğunlaşmadan beklenen etkinliklerin tam olarak sağlayabilmesi için gerekli bir yan sınırlama olduğunu, bu doğrultuda rekabet hukukuna uygun olduğunu kabul etmiştir. Paralel şekilde, Amerika Birleşik Devletleri içtihatlarında, bir franchise alanın, aynı franchise zincirindeki diğer franchise alan ile çalışanlarını değiştirmemesi amacıyla akdedilen franchise zinciri anlaşmaların aynı ekonomik bütünlüğü (franchise zincirini) kapsamı sonucu rekabet hukukuna aykırı olmadığı kabul edilmiştir. Hizmet sunarken geçici çalışan sağlama kapsamında yapılan istihdam etmeme anlaşmalarının da aynı doğrultuda rekabet hukukuna uygun ve İzin Verilen İstihdam Etmemeye Anlaşmaları kapsamında yer aldığı kabul edilmiştir.

b. Rekabet Hukukuna Aykırı İstihdam Etmemeye Anlaşmaları

Akdedilmesi rekabet hukukuna aykırı nitelikteki istihdam

etmeme anlaşmalarına ilişkin henüz Avrupa ve Türkiye’de yerleşmiş bir hukuk doktrini bulunmamaktadır. Çeşitli yargı çevrelerinin rekabet otoritelerinin kararlarına bakıldığında konu Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulama alanına sahiptir (e-bay kararı, Silicon Valley kararı). Türk Rekabet Kurulu’nun ise istihdam anlaşmalarına ilişkin sadece iki kararı bulunmaktadır. Kurul, 03.03.2011 tarih 11-12/226-76 sayılı Özel Okullar kararında; özel okulların Etik Kurallar adı altında belirlediği, birbirlerinin öğretmenlerini istihdam etmeme konusundaki düzenlemelerinin tüketici faydası yaratmadığı ve öğretmenlerin iş devrimini engellediğini belirtmiştir. Bu kapsamda, zamanaşımı sebebiyle okullara idari para cezası uygulanmamış ancak uyarı gönderilmiştir. 26.05.2011 tarih ve 11-32/650-201 sayılı Kimyasal Üreticiler kararında ise, rakipler arasında istihdam etmeme anlaşması olsa dahi şirketlerin “know-how”larını korumak için bazı sektörlerde böyle anlaşmalar yapmalarının mümkün olabileceği belirtilmiştir. Kararda, konunun teşebbüsler arasında değil, gerçek kişi çalışan ile teşebbüs arasında olduğu ve bu sebeple rekabet hukuku kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.

c. Rakipler Arası İşbirlikçi İstihdam Anlaşmaları

İstihdam anlaşmalarının uygulamadaki bir diğer türü, rakipler arasında akdedilen işbirlikçi istihdam anlaşmalarıdır. Bu tür anlaşmalar, kartel üyelerinin kartel üyesi olmayan rakibin yüksek düzey çalışanlarını, kartel üyesinin işleyişi hakkında bilgi edinmek ve kartel üyesi olmayan teşebbüsü zayıf bırakarak pazar dışına itmek için akdedilen işe alma anlaşmalarıdır ve rekabet hukukuna aykırı niteliktedir.

(II) RAKİPLER ARASINDA MAAŞLARI SABİTLEYİCİ ANLAŞMALAR

Maaşları sabitleyici anlaşmalar, rakipler arasında çalışanlarının maaş oranlarını yakın seviyede tutmak veya sabitlemek amacıyla akdedilmektedir. Bu anlaşmaların akdedilmesinin temelinde yatan neden insan kaynaklarına yönelik harcamaların (örneğin; maaş veya çalışanlara sağlanan yan menfaatler) işletme gideri niteliğinde

olması ve işletme giderlerinin sabitlenmesinin özellikle iş gücünün önemli olduğu sektörlerde dolaylı yoldan giderleri düşürme etkisinin bulunmasıdır. Nitelikleri gereği çıplak maaş sabitleme anlaşmaları, rakipler arası yapılan diğer rekabeti engelleyici anlaşmalardan (ürünlerin fiyatlarını sabitleme anlaşmaları, vb.) farksızdır. Zira, bu tür anlaşmalar yoluyla işe alımlara ilişkin olarak teşebbüsler arasındaki rekabet engellenmektedir. Böylece çalışanlar tarafından ilgili teşebbüslerin anlaşma yoluyla yetenekli çalışanların maaşını düşürerek, çalışanların devinimini ortadan kaldırarak rakipler arasındaki rekabeti kısıtladıkları iddia edilebilecektir. (e-bay kararı, Silicon Valley kararı) Bu tür anlaşmalar henüz Rekabet Kurumu kararlarına konu olmamıştır.

(III) RAKİPLER ARASINDA İNSAN KAYNAKLARI BİLGİSİ PAYLAŞIMI

Rakipler arasında maaş veya yan menfaat uygulamalarını sabitleyici bir anlaşma olmasa dahi işgücü rekabeti kapsamında insan kaynaklarına ilişkin bilgilerin değişimi de söz konusu olabilmektedir. Bu doğrultuda henüz AB, ABD ve Türk Rekabet Kurulu kararları bulunmaktadır. Fakat ortak noktada, insan kaynakları bilgileri ticari hassas bilgiler niteliğinde olduğundan rakipler arası değişimi teşebbüsler için rekabet hukuku ihlali doğurucu riskler barındırmaktadır. Bu sebeple teşebbüsler bu tür bilgi paylaşımlarından da kaçınılmalıdır.

Özetle, rakipler arasında akdedilen birbirlerinin çalışanlarını istihdam etmeme anlaşmaları ve rakipler arası maaşları sabitleyici anlaşmalar rekabet hukuku kapsamında ihlal niteliği taşıyan anlaşmalardır. Bununla birlikte, ticari yönden hassas nitelikteki insan kaynakları bilgilerinin rakipler arasındaki paylaşımı da rekabet hukuku ihlali riski doğurabilecektir. Bu doğrultuda, rekabet hukuku kuralları kapsamında, rakipler arasında bu tür anlaşmaların akdedilmesi ve insan kaynakları bilgilerine ilişkin olası bilgi paylaşımlarından kaçınılması gerekmektedir.

YAKIN TARİHLİ REKABET KURULU KARARLARI

- *Rekabet Kurulu'nun 30.10.2012 tarih ve 12-52/1479-508 sayılı MPS Metal Kararı*

Rekabet Kurulu 30.10.2012 tarih ve 12-52/1479-508 sayılı kararında, MPS Metal Plastik Sanayi Çember ve Paketleme Sistemleri İmalat ve Tic. A.Ş. ("MPS Metal") ile Bekap Metal İnşaat San. ve Tic. A.Ş.'nin ("Bekap Metal"), ortak üretim ve satış konusu olan çelik ambalaj çemberinde uygulanacak satış fiyatlarına ilişkin aralarında anlaşma yaptıkları iddiası üzerine yürütmüş olduğu soruşturmayı tamamlamıştır.

İlgili kararda, MPS Metal, önaraştırma yapılmasına karar verilmesinden soruşturma raporunun tebliğine kadar geçen sürede pişmanlık başvurusu yapmış ve para cezasından tam bağışıklık sağlanmasını talep etmiştir. Kurul, MPS Metal'in pişmanlık başvurusuna istinaden; toplamda karara konu edinilen 28 evrakın 22 tanesinin zaten yerinde incelemede elde edildiği ve ilave sunulan 6 adet dokümanın karteli tamamen ortaya koyar nitelikte olmadığından MPS Metal'e para cezasından tam bağışıklık sağlanamayacağına karar vermiştir. Kurul, yürütülen soruşturma neticesinde; MPS Metal ve Bekap Metal'in Erdemir, Trakya Cam ve Borçelik gibi müşterilerin açmış oldukları çelik çember alım ihalelerinde danışıklı hareket ettikleri, diğer müşterilere uygulanacak fiyat ve/veya satış koşullarını birlikte belirledikleri ve bu doğrultuda görüşmeler yaparak bilgi paylaşımında bulunduklarından hareketle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri gerekçesi ile MPS Metal ve Bekap Metal aleyhine idari para cezasına hükmedilmesine karar vermiştir. Ek olarak Kurul, teşebbüslerin yönetici ve çalışanlarının ihlalde belirleyici etkilerinin olup olmadığını incelemiştir. Bu kapsamda, ihlalin gerçekleştirilmesinde belirleyici etkiye sahip olmadıklarından dolayı Bekap Metal çalışanları aleyhine idari para cezasına hükmedilmesinde yer olmadığına karar vermiştir.

- *Rekabet Kurulu'nun 28.08.2012 tarih ve 12-42/1321-434 sayılı Sakarya Hazır Beton Kararı*

Rekabet Kurulu 28.08.2012 tarih ve 12-42/1321-434 sayılı kararında, Belpaş Beton ve İnci Beton'da yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelerin, 20.10.2010 tarihinde "betoncular" arasında bir toplantı yapılmasının planlandığını ortaya koyduğu kanaatine varmıştır. Bununla birlikte, hazır beton türü bazında aynı fiyatların yer aldığı İnci Beton ve Oyak Beton çalışanlarına ait 20.10.2010 tarihli toplantı notlarından, 20.10.2010 tarihinde yapılması planlanan toplantının söz konusu tarihte İnci Beton ve Oyak Beton yetkililerinin katılımı ile gerçekleştirildiğini ve bu toplantı notlarının içeriğinden teşebbüslerin Adapazarı'nda uygulanacak hazır beton fiyatlarını belirledikleri ve hazır beton satışlarında fiyat dışındaki koşullara ilişkin yeknesak bir uygulama geliştirmeye çalıştıkları anlaşıldığı tespitinde bulunmuştur. Bu doğrultuda Kurul, Oyak Beton ve İnci Beton yetkililerinin katılımıyla 20.10.2010 tarihinde yapılan toplantıda Adapazarı'nda uygulanacak hazır beton fiyatlarının belirlenmesi ve hazır beton satışlarında fiyat dışındaki koşullara ilişkin yeknesak bir uygulama geliştirmeye çalışılmasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozma amaçlı bir anlaşma olduğu sonucuna ulaşmış ve söz konusu teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca oyçokluğu ile idari para cezası verilmesine karar vermiştir. Öte yandan, ÇİMSA, Akyazı Beton, Arıdil Beton, Nuh Beton ve Belpaş Beton'un 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine yönelik yeterli delilin bulunmadığına karar vermiştir.

Rekabet Kurulu'nun bu kararına karşılık olarak Sayın İsmail Hakkı Karakelle, karşı oy yazısında ÇİMSA'nın da aralarında bulunduğu haklarında idari para cezası uygulanmayan teşebbüslerin ihlale katıldıklarına dair yeterli delil bulunmadığından idari para cezası uygulanamayacağına ilişkin çoğunluk görüşüne katılmadığını belirtmiştir. Karakelle, bu görüşüne gerekçe olarak 4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlalinden söz edebilmesi için, teşebbüslerin fiyatlarının belirlenmesi amacıyla yapılan toplantı ya da toplantılara fiziki olarak katıldıklarını ispatlamak zorunlu-

luğunun bulunmadığını belirtmektedir. Rekabet Kurulu'nun ortaya koyması gereken unsurun, fiyat birlikteliği konusundaki irade uyuşması olduğunu, teşebbüslerin anlaşması, iradelerini uyumlu hale getirmesi için gerçek bir mekânda, fiziki olarak bir araya gelmelerinin zorunlu olmadığını, bu dosya özelinde teşebbüslerin fiyat birlikteliğini gösteren (ekonomik) delillerin ve söz konusu teşebbüslerin bu fiyat hareketlerinin gerçekleştiği dönemde aralarındaki konuya ilişkin iletişimi ortaya koyan delillerin (hukuki) var olduğunu ve bunların ihlalin tespiti için gerekli ve yeterli olduğunu belirtmiştir.

- *Rekabet Kurulu'nun 03.05.2012 tarih ve 12-24/711-199 sayılı Otuzbir Kimya Kararı*

Rekabet Kurulu 03.05.2012 tarih ve 12-24/711-199 sayılı kararında, sodyum sülfat üreticileri olan Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. ("OKS") ve Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'nin ("Sodaş") aralarında anlaşarak pudra sodyum sülfat ile kristal sodyum sülfat fiyatını belirledikleri ve müşteri paylaştıkları iddiası ile Alkim Alkali Kimya A.Ş. ("Alkim"), Sodaş ve OKS'nin aralarında anlaşarak ham tuz fiyatını belirledikleri iddiası üzerine yürütmüş olduğu soruşturmayı tamamlanmıştır.

Söz konusu soruşturmada, pudra sodyum sülfat ile kristal sodyum sülfat fiyatları ve ham tuz fiyatlarının belirlendiği iddialarına yönelik ayrı şekilde yürütülen iki soruşturma birleştirilmiş ve sodyum sülfat pazarında faaliyet gösteren Sodaş ve OKS'nin pudra ve kristal sodyum sülfat ürünlerine ilişkin 4. madde anlamında fiyat anlaşması ve müşteri paylaşımı yaptıklarının tespit edildiği, dolayısıyla bu teşebbüslere ve bu teşebbüslerin ihlalde belirleyici etkisi bulunan yönetici ve çalışanlarına Kanun'un 16. maddesi ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" uyarınca idari para cezası verilmesine karar verilmiştir. Buna karşın, ham tuz pazarı açısından ise soruşturmaya muhatap ALKİM, SODAŞ ve OKS'nin dosya konusu eylemlerin süresi ve ilgili piyasa üzerindeki etkileri dikkate alınarak haklarında

idari para cezası tesis edilmesine gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

Kurul'un bu kararına karşı, Rekabet Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nurettin Kaldırımcı Karşı Oy yazısında, ayrı bir piyasa olarak tanımlanan ham tuz pazarında ilgili teşebbüslerin aralarında anlaşarak rekabeti ihlal ettiklerine dair açık belge ve bulgular olmasına karşın bu teşebbüslere ceza verilmemesinin rekabet politikası açısından uygun olmadığını belirtmiştir.

TÜRK MEVZUATINDA GELİŞMELER

"Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz Taslağı" kamuoyu görüşüne açıldı.

Rekabet Kurumu, 18.07.2013 tarihinde Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz Taslağı'nı kamuoyunun görüşüne açmıştır. İlgili kılavuz taslağının amacının, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca hâkim durumun kötüye kullanılması yasağının uygulanmasında Rekabet Kurulu'nun genel yaklaşımı ve uygulayacağı analiz yönteminin açıklanması olduğu belirtilmiştir. Kılavuz hükümleri, bir teşebbüsün hâkim durumda olup olmadığının ve incelenen davranışın kötüye kullanma olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin tespitinde Kurul tarafından göz önünde bulundurulacak temel unsurlarından oluşmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ KARARLARI

1. Avrupa Komisyonu'nun 25.07.2013 tarih ve IP/13/746 sayılı Penguin e-Books Kararı

Avrupa Komisyonu, elektronik kitapların Avrupa Ekonomik Alanı'ndaki ("AEA") satışları hakkında yürütmüş olduğu önaraştırmada, Penguin'in diğer dört yayıncı; Simon & Schuster (CBS Corp., USA), HarperCollins (News Corp., USA), Hachette Livre (Lagardère Publishing, France), Verlagsgruppe Georg von Holtzbrinck (Germany; Macmillan'ın sahibi) ve Apple ile birlikte danışıklı şekilde AEA'da Avrupa Birliği rekabet hukuku kurallarını aykırı surette elektronik kitapların

perakende satış fiyatını sınırlayabileceği izlenimi edinmiştir. Komisyonun bu şüphelerinin ortadan kaldırılması adına Penguin diğer dört yayıncı ile birlikte halihazırda devam etmekte olan acentelik anlaşmalarının sona erdirileceğini ve Penguin'in acentelik anlaşmalarından en çok kayırlanan müşteri hükmünün beş yıl boyunca çıkarılacağını taahhüt etmiştir. Ek olarak Penguin, sağlayıcılara belirli koşullar altında iki yıl boyunca elektronik kitaplarda indirim uygulayabilme serbestisi tanımayı teklif etmiştir. Bu kapsamda Komisyon konuya ilişkin yürütmüş olduğu pazar analizi neticesinde, Penguin tarafından teklif edilen tüm taahhütlerin rekabet hukuku endişesini ortadan kaldırmaya yönelik olduğuna karar vermiştir.

2. Avrupa Komisyonu'nun 10.07.2013 tarih ve IP/13/673 sayılı Sumitomo Kararı

Avrupa Komisyonu, araba parçası sağlayıcısı Sumitomo, Yazaki, Furukawa, S-Y Systems Technologies (SYS) ve Leoni aleyhine Toyota, Honda, Nissan ve Renault'a arabada elektrik üretimini sağlayan kablo donanımı sağlamak için Avrupa Ekonomik Alanı'nda 5 ayrı kartel oluşturmak dolayısıyla toplam 141.791.000 Euro tutarında para cezasına hükmetmiştir. Söz konusu kararda Sumitomo pişmanlık başvurusunda bulunarak ceza almamış, diğer teşebbüsler ise kartellerin ortaya çıkarılması amacıyla işbirliğinde bulunduklarından dolayı cezada indirim almışlardır.

AVRUPA BİRLİĞİ UYGULAMALARI

Avrupa Komisyonu, Birleşme/Devralma Tüzüğü'nde değişikliğe hazırlanıyor.

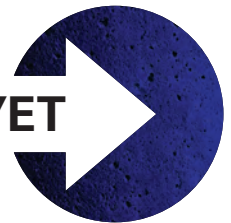
Komisyon birleşme/devralma tüzüğünü azınlık hisselerinin devri işlemlerini ve işlemlerin üye ülkeler ile Komisyon arasında transferini düzenleyecek şekilde değiştirmeye hazırlanıyor. Yapılan açıklamada kimi yoğunlaşmış pazarlarda rakiplerin birbirlerinde azınlık hisselerine sahip olması durumunun rekabeti sınırlayıcı sonuçlar doğurabileceği belirtilerek bu tip işlemlerin analiz edilebilmesi için birleşme/devralma tüzüğünde değişikliğe ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

FAALİYET

- İSG
- ÇAIK
- ÇYK

FAALİYET

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNDE “ VE PERDE...”

Eğitim kavramı, “kişilerde, amaçlar ve beklenen yetkinlikler çerçevesinde davranış değişikliği sağlayan araç” olarak tanımlanabilir. Geleneksel işbaşında eğitim yöntemleri ile birlikte günümüzde, rol oynama, simülasyon, bilgisayar destekli eğitim gibi birçok modern eğitim yöntemi de işletmeler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Sendikamızca yıllardır gerçekleştirilen iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri kapsamında sektörümüzün İSG kültürünü geliştirmeye yönelik birçok eğitim projesi gerçekleştirilmiştir. Genellikle işbaşında eğitim yöntemlerinin kullanıldığı bu eğitim projelerinin tamamlayıcısı olarak, ÇEİS İSG Kurulu’nun tavsiyesi ve Sendikamız Yönetim Kurulu’nun tasvipleriyle, “İSG Forum Tiyatro” etkinliklerinin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

İş sağlığı ve güvenliğinde “paradigma değişikliği” yaratabilmek ve böylece “davranış ve alışkanlık değişikliği”ni gerçekleştirebilmek amacıyla tasarlanan “Forum Tiyatro”, 6 kişilik Akademika Tiyatro Ekibi tarafından sahneye konan, İSG’nin mizahi bir dille ele alındığı, çalışanların kendi iş süreçlerini sahnede izlediği ve hatta forum kısmında zaman zaman sahneye çıkarak oyuna katıldığı interaktif bir eğitim yöntemidir.

Bu etkinlik vasıtasıyla:

- Çalışanların ağır çalışma koşullarında farklı davranış örneklerini sergilemesi
- İSG kurallarının “samimi” biçimde hatırlatılması
- Sorunların farklı nedenlerinin ortaya çıkarılabilmesi
- Yaratıcılığın güçlendirilmesi
- Etkin iletişimin öneminin vurgulanması
- Eğlenceli bir paylaşımın sağlanması
- Davranış değişikliğini tetikleyecek sürecin başlatılması

amaçlanmaktadır.

Yaklaşık 1,5 saat süren İSG forum tiyatro etkinliği 02 Temmuz 2013 tarihinde Aslan Çimento A.Ş.'de ve 03 Temmuz 2013 tarihinde Akçansa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş. Büyükçekmece Çimento Fabrikası'nda gerçekleştirilmiş olup, Eylül ayı itibarıyla Sendikamızca yapılan planlama kapsamında tüm üye fabrikalarımızda söz konusu tiyatro etkinliklerine "ve perde ..." denilerek başlanacaktır.

ÇAİK HABERİ

“YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA FESİH SÜRECİ” BAŞLIKLİ TOPLANTI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

26 Temmuz 2013 tarihinde Sendikamız Merkez Binası’nda “Yargıtay Kararları Işığında Fesih Süreci” başlıklı bir toplantı düzenlenmiştir.

Üye Fabrikalarımızdan İnsan Kaynakları ve Hukuk Bölümü çalışanları ile ilgili uzmanların katılımıyla gerçekleşen toplantıda İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ, “Geçerli Fesih ve Fesih Prosedüründe İnsan Kaynaklarının Dikkat Etmesi Gereken Hususlar”; Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nurşen CANIKLIOĞLU “İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) ve Korunma Yolları”; Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Erdem ÖZDEMİR ise “Fesih Sürecinde Yapılan Anlaşmalar” konularında bilgi sunmuşlardır.

Katılımcıların soruları ile devam eden toplantıda, konulara ilişkin güncel sorunlar ve çözüm önerileri müzakere edilmiştir.

ÇİMENTO SEKTÖRÜ ULUSAL MESLEK STANDARTLARI 1. KLASÖRÜ HAZIRLANDI

Sendikamız, Türkiye’de Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Mesleki Yeterliliklerin belirlenmesi, söz konusu yeterlilikleri barındıran Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nin oluşturulması ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile referanslanması sürecini yürütmek üzere, 2007 yılında faaliyetlerine başlayan Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) ile 2009 yılından bu yana yakın işbirliğini sürdürmektedir. Bu süreçte çimento sektöründe yer alan mesleklerin standart ve yeterliliklerinin dokümanite edilmesi amacıyla yürütülen çalışmalar sonucunda pek çok mesleğin standartları, üye fabrikalarımızda çalışan ilgili meslek mensubu işçiler ile düzenlenen Ulusal Meslek Standardı Geliştirme Çalıştayları ile belirlenmiştir. Bahse konu standartlar üye fabrikalarımızda müdür, şef vb. üst düzey pozisyonlarda çalışan, konusunda uzman kişilerden oluşan ÇEİS Çimento Ulusal Yeterlilikler Kurulu’nca geliştirilen Ulusal Mesleki Yeterliliklere zemin hazırlamıştır. Geliştirilen standart ve yeterlilikler, sektörümüzde halen çalışan ve çalışacak kişilerin sınav ve belgelendirilmesi sürecine temel teşkil edecek kılavuz belgeler niteliğindedir.

- Merkezi Kumanda Operatörü (Pişirici) – Seviye 5
- Çimento Üretim Sorumlusu – Seviye 5
- Çimento Üretim Elemanı – Seviye 4, 3 ve 2
- İşletme Elektronik Bakımcısı – Seviye 5
- İşletme Elektrik Bakımcısı – Seviye 5
- Elektrik Bakım Onarımcısı – Seviye 4
- Kimya Laboratuvarı Sorumlusu – Seviye 5
- Kimya Laboratuvarı Analisti – Seviye 4

mesleklerine ait Ulusal Meslek Standartları Sendikamızca derlenerek oluşturulan Çimento Sektörü Ulusal Meslek Standartları 1. Klasörü üyelerimiz ve ilgili kurum ve kuruluşların istifadesine sunulmuştur. Klasörde ayrıca, Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun görevi, Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi, Avrupa ve Türkiye Yeterlilik Çerçeveleri, Ulusal Meslek Standardı olgusu ile Çimento Sektörü Ulusal Meslek Standartları’nın 2009 yılından bugüne kadarki gelişim sürecine de yer verilmiştir.

ÜYELER

- ADANA ÇİMENTO
- AŞKALE ÇİMENTO
- BARTIN ÇİMENTO
- BOLU ÇİMETO
- DENİZLİ ÇİMENTO
- GÖLTAŞ ÇİMENTO
- LİMAK ÇİMENTO
- Ergani Şubesi
- VOTORANTİM ÇİMENTO

ÜYELER

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ'NDEN ADANA ÇİMENTO'YA TEKNİK ZİYARET

Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksek Okulu Makine ve Metal Teknolojileri Bölümü öğrencileri Adana Çimento'ya teknik ziyaret gerçekleştirmiştir. 22 Nisan 2013 tarihinde gerçekleştirilen ve 40 öğrencinin katıldığı teknik gezide öğrencilere Çimento Üretimi konusunda bilgi verilmiştir.

ADANA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NDAN ADANA ÇİMENTO'YA TEŞEKKÜR ZİYARETİ

Adana Vergi Dairesi Başkanlığı, Adana Çimento'nun 2012 Adana Kurumlar Vergisi Rekortmenliği sıralamasında 3. olması nedeniyle Adana Çimento'ya teşekkür ziyaretinde bulunmuştur. Adana Vergi Dairesi Başkanlığı Gelir İdaresi Grup Müdür Vekilleri Recep YAVUZ, Kamil KURT ve Yüreğir Vergi Dairesi Müdürü Ömer KILIÇ tarafından yapılan ziyarette Gelir İdaresi Grup Müdür Vekili Recep YAVUZ Adana Çimento'nun plaketini Genel Müdür Yardımcısı Mustafa ABACI'ya takdim etmiştir.

“05 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ”NDE ADANA ÇİMENTO’ DA 500 FİDAN DİKİLDİ

Adana Çimento’da “05 Haziran Dünya Çevre Günü” nedeniyle 500 fidan dikilmiştir. Adana Çimento Genel Müdürü ve Sendikamız Yönetim Kurulu Üyesi Kemal DOĞANSEL, Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Cafer ESENDEMİR, TEMA Vakfı Başkanı Halil AKYÜREK, Adana Çimento birim yöneticileri ve çalışanlarının katıldığı törende, çevrenin korunması ve geliştirilmesine dönük atılacak her adımın insanlığın geleceği adına büyük önem taşıdığını vurgulayan DOĞANSEL, gelecek nesillere daha iyi ve daha temiz bir dünya bırakabilmek için, çevreye olan duyarlılığın artarak devam etmesi gerektiğini, tabiat zenginliğinin gelecek nesillere bırakılabilecek en güzel miras olduğunu bu nedenle de yeşil alanların sürekli olarak artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu amaçla Adana Çimento’nun yıllık 1.000 adet olan ağaç dikme hedefini ilk etapta 10.000 adete çıkarttığını belirten DOĞANSEL, ilerleyen dönemlerde bu hedefi daha da yukarılara taşımayı istediğini söyleyerek ilk fidanı kendi elleriyle dikmiştir.

ADANA ÇİMENTO’DA GÜNEŞ ENERJİSİ SANTRALİ’NİN (GES) RESMİ KABULÜ YAPILDI

08 Mayıs 2013 tarihinde, toplam 499 kW kurulu güçteki Güneş Enerjisi Santrali’nin (GES), TEDAŞ Genel Müdürlüğü kabul heyeti tarafından resmi kabulü yapılmıştır.

Tesis, Türkiye’de onaylanan ilk ve güç olarak en büyük GES tesisi olup yılda yaklaşık 775.000 kW’s elektrik enerjisi üretecektir. Her biri 30 VDC gerilimde, ortalama 240 W kurulu güçte 2088 adet güneş panelinden ve 30 adet invertörden oluşan GES tesisi, fabrikanın 400 Volt elektrik sistemine irtibatlanmıştır. Tesis, her yıl 409 adet 40 yaşında yetişmiş ağacın ömrü boyunca salımını engellediği miktara eşdeğer olan 409.200 kg CO² salınımını azaltacaktır.

AŞKALE ÇİMENTO 9 YILDA 310 BASAMAK YÜKSELDİ

İstanbul Sanayi Odası'nın 45 yıldan bu yana her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiği "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçları açıklanmıştır. Türkiye'deki tüm sanayi kuruluşları esas alınarak hazırlanan çalışma, şirketlerin rakamsal büyüklüklerini ortaya koymaktadır. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesine 2004 yılında 478'inci sırada giren Aşkale Çimento, 2012 rakamlarına göre 168'inci sıraya kadar yükselmiştir. Aşkale Çimento Yönetim Kurulu Başkanı ve Sendikamız Yönetim Kurulu Üyesi Lütfü YÜCELİK, "9 yılda 310 basamak yükselmiş olmamız asla tesadüf değildir. Son açıklanan rakamlara göre; Aşkale Çimento Grubu, çimento sektöründe en büyük 4. şirket oldu. Emeği geçen ve şirketimizin bu günlere gelmesine katkısı olan herkesle bu başarıyı paylaşıyoruz" demiştir.

"Hedefimiz en büyük 100 şirket"

İlk yola çıktıklarında ortaya koydukları büyüme hedeflerinin birçok kesim tarafından hayal olarak değerlendirildiğini söyleyen Başkan Yücelik, "Hedefimiz Türkiye'nin en büyük 100 sanayi kuruluşu arasında olmaktır. Şimdi bu hedefe her yıl bir adım daha yaklaşıyoruz. Elbette bu kolay olmadı. Bizler en başta kolektif ruhun ve birlikte olmanın güzelliğini yaşıyoruz. Şirket ve tesislerimizde; sosyal, çevresel, yönetim anlayışı ve çalışma kültürünü dünyanın kabul ettiği standartlara getirmeye çalışıyoruz" şeklinde konuşmuştur.

"Kalkınma gayretlerine katkı yapmak"

Türkiye'nin mutlak şekilde kendi hammadde ve yeraltı kaynaklarını daha fazla harekete geçirmesi gerektiğini savunduklarını ifade eden Yücelik, "Dolayısıyla; bölgede yatırımlarımız hızla sürüyor. Ülkemizin ve bölgenin kalkınma gayretlerine katkımız sürecektir. Erzurum, Aşkale, Van, Trabzon, Gümüşhane, Erzincan, Ağrı, Beşikdüzü, Tirebolu ve Rize'deki tesislerimizle bunu gerçekleştirmeye çalışıyoruz" diyerek sözlerini sonlandırmıştır.

BARTIN ÇİMENTO GELENEKSEL İFTAR YEMEĞİ

Sanko Holding tarafından holding bazında geleneksel hale getirilmiş olan "İftar Yemekleri" kapsamında 25-26 Temmuz 2013 tarihleri arası Bartın Çimento'da tüm fabrika personeli, alt işverenlerin personelleri ve fabrikada faaliyet sürdüren tüm müteahhit personelin aileleriyle birlikte katıldığı iftar yemeği düzenlenmiştir.

Fabrika Genel Müdürü ve Sendikamız Denetleme Kurulu Üyesi M. Fevzi BİNGÖL masaları tek tek dolaşarak, yemeğe aileleri ile katılan çalışanlarına 'hoş geldiniz' dileklerini iletip, çocuklara çeşitli oyuncaklar armağan etmiştir. Ayrıca BİNGÖL yaptığı konuşmada çalışanların katkısı ve özverisiyle, Sanko Holding'in katkılarıyla fabrikanın çok daha iyi yerlere geleceğini, Bartın Çimento Fabrikası'nın bölge ve ülke ekonomisinde itibarını artırarak büyümeye devam edeceğini belirtmiştir.

Konuşmaların ardından çekilişle altın ve takım elbise gibi armağanlar hediye edilen iftar yemeği kapsamında, SANKO'da 10, 15, 20 ve 25 yıldan beri çalışan personele teşekkür plaketleri verilmiştir. En kıdemli personellere ise 1 tam altın, 1 saat ve 1 takım elbise hediye edilmiştir.

AFET VE ACİL DURUM EĞİTİMİ

Afetlere karşı hazırlık kapsamında halkın bilinçlenmesi ve eğitimler ile birey, kurum, kent ve toplumun afetlere hazır ve dirençli hale getirilmesi amacıyla 2013 yılı Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nca "Afetlere Hazır Bir Türkiye İçin Bilinçlendirme ve Eğitim Seferberliği" yılı kabul edilmiştir. Bu kapsamda 15 Ağustos 2013 tarihinde Bartın Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü tarafından Bartın Çimento'da beyaz ve mavi yaka personelin katılımı ile "Temel Afet Bilinci ve Belli Başlı Bilgi, Beceri ve Davranış Şekilleri" başlıklı eğitim verilmiştir.

ÇEVRE DÜZENLEMESİ

Bartın Çimento, 2012 yılında tamamlanan yatırım sonrası çevre düzenlemesi çalışmalarını hızlandırarak büyük bir kısmı tamamlanmıştır. Çalışmalar kapsamında fabrika içi ve çevresinde çok sayıda ağaç dikilmiş ve yeni yeşil alanlar oluşturulmuştur.

BOLU ÇİMENTO'DA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİ TAMAMLANDI

Bolu Çimento'da çalışmakta olan tüm alt işveren personeline Bolu Çimento İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı Fazıl ŞOLPAN tarafından İSG eğitimi verilmiştir.

Mayıs ayında verilen eğitim kapsamında alt işveren çalışanları, "Uygun Kaldırma-Taşıma ve Yükleme (Yerleştirme)", "El Aletlerinin Güvenli Kullanımı", "Kişisel Koruyucu Malzeme Kullanımı", "Riskler", "Hijyen" ve "İSG Bilinçlendirme" konularında bilgilendirilmiştir.

ÇİN STEC FİRMASINA TEKNİK ZİYARET YAPILDI

Bolu Çimento tarafından, atık ısıdan enerji üretilmesi konusu ile ilgili olarak Çin'e teknik gezi düzenlenmiştir. Mayıs ayında düzenlenen gezi kapsamında, atık ısıdan enerji üretim tesisi kurulması ile ilgili olarak sözleşme imzalanan Shanghai Triumph Energy Conservation Engineering Co. Ltd. (STEC) şirket merkezi ziyaret edilmiştir. Ayrıca, buhar türbini imalatçısı Qingdao Jieneng Steam Turbine Group Co. Ltd. ve jeneratör imalatçısı Jinan Power Equipment Factory Co. Ltd. şirketlerine ve STEC Firması'na ait Yantai Cement Fabrikası'nda çalışan atık gazdan 5 MW enerji üreten tesiste teknik incelemeler yapılmıştır.

Teknik geziye Bolu Çimento Teknik Genel Müdür Yardımcısı Özgün ÇINAR, Teknik Hizmet Müdürü Selçuk ÜNAL, Satın Alma Şefi Özgür AKSOY ve Elektronik Bakım Mühendisi Mete DÖNMEZ katılmışlardır.

ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ SERTİFİKA TÖRENİ YAPILDI

Bolu Çimento ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yeniçağa Yaşar Çelik M.Y.O. arasındaki Üniversite-Sanayi İşbirliği Protokolü gereğince Bolu Çimento'da pratik eğitimlerini tamamlayan öğrencilerin sertifika töreni 12 Haziran 2013 tarihinde Bolu Çimento'da yapılmıştır.

Törende, Bolu Çimento Genel Müdürü İbrahim KERETLİ ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Cabir TERZİOĞLU birer konuşma yapmıştır. Üniversite-Sanayi işbirliğinin önemine değinen konuşmacılar, eğitimlerde başarı gösteren öğrencileri tebrik etmiş, eğitim kapsamında kazanılan bilgilerin çalışma yaşamlarında faydalı olması dileklerini iletmışlerdir. Yapılan konuşmaları takiben, öğrencilere sertifika ve hediyeleri verilmiştir. Ayrıca Prof. Dr. Cabir TERZİOĞLU katkılarından ötürü Genel Müdür İbrahim KERETLİ'ye bir teşekkür plaketi takdim etmiştir.

DENİZLİ ÇİMENTO'DA GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ

1993 yılında Denizli Çimento bünyesinde göreve başlayan ve Genel Müdürlük görevini sürdürmekte olan Yusuf Ziya BEKİROĞLU, 01 Eylül 2013 tarihi itibarıyla Denizli Çimento Yönetim Kurulu Danışmanlığı görevine atanmıştır.

1997 yılında Modern Beton bünyesinde İnşaat Mühendisi olarak göreve başlayan, çalışmakta olduğu süre içerisinde farklı pozisyonlarda görev alan Mehmet Barış KILINÇ, 01 Eylül 2013 tarihi itibarıyla sürdürmekte olduğu Modern Beton Genel Müdürlüğü ve Denizli Çimento İcra Kurulu Üyeliği görevlerine ilave olarak, Denizli Çimento Genel Müdürlüğü görevine atanmıştır.

DENİZLİ ÇİMENTO FABRİKASI ÇALIŞANLARI VE EMEKLİ PERSONELİ BOWLING TURNUVASINDA BULUŞTU

Denizli Çimento çalışanları ve 2001 yılından sonra emekli olan personeli düzenlenen bowling turnuvasında buluşmuştur. Çalışanların ve Denizli Çimento'dan emekli olan personelin buluştukları ve geçmişi yâd ettikleri turnuva öncesi birlikte akşam yemeği yiyen katılımcılar, yemek sonrası düzenlenen bowling turnuvasında eğlenceli saatler geçirmiştir. Bowling turnuvası sonrası dereceye giren kişilere ödülleri Denizli Çimento yetkilileri tarafından verilmiştir.

GÖLTAŞ ÇİMENTO'DA İFTAR YEMEĞİ

02 Ağustos 2013 tarihinde Göлтаş Çimento tarafından çalışanlar ve ailelerinin katılımıyla iftar yemeği düzenlenmiştir. Fabrikanın sosyal tesislerinde düzenlenen organizasyona Neslihan DEMİREL ve Nihan ATASAGUN da katılmış, çalışanlar ve aileleri keyifli bir akşam geçirmişlerdir.

LİMAK ERGANİ ÇİMENTO'DA FUTBOL TURNUVASI VE BARBEKÜ PARTİSİ

Limak Ergani Çimento'da üniteler arası futbol turnuvası düzenlenmiştir. Fabrika sosyal tesislerinde bulunan çim sahada ilk kez düzenlenen turnuvaya farklı ünitelerden toplam 8 takım katılmıştır. Puanlı lig usulü yapılan turnuva sonucunda birinci olan Elektrik Bakım Ünitesine karşılaşmaları hakem olarak da yöneten Fabrika Genel Müdürü Hüseyin ŞENCAN tarafından kupa verilmiştir. Hem rekabet hem de dayanışmanın sergilendiği final maçı sonrası takımlar, çalışanlar ve ailelerinin de katıldığı barbekü partisinde keyifli anlar yaşamıştır.

BREZİLYA'NIN EN BÜYÜK ŞİRKETLERİNDEN VOTORANTIM TÜRKİYE'DE

Votorantim Çimento uluslararası genişlemesini güçlendirmek stratejisi kapsamında, Cimpor ile anlaşmaya vararak stratejik odağında yer alan İspanya, Türkiye, Fas, Tunus, Hindistan, Peru ve Çin'deki varlıklarının tüm kontrolünü 21 Aralık 2012 tarihinde devralmıştır. Böylece, Votorantim Çimento, Cimpor Yibitaş'ın çimento, beton ve agrega tesislerini satın alarak 2013 yılı başında Türkiye yapı malzemeleri pazarına adım atmıştır.

Votorantim Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş., Türkiye'de Merkez Ofis, şubeleri ve iştiraklerindeki toplam yaklaşık 800 çalışanıyla, Ankara-Hasanoğlu, Yozgat, Çorum ve Sivas'ta 4 entegre çimento fabrikası, Nevşehir ve Samsun'da 2 çimento öğütme paketleme tesisi ile yıllık toplam 2,6 milyon ton klinker ve 3,9 milyon ton çimento üretim kapasitesi ile faaliyet göstermektedir. Şirketin Ankara, Kapadokya ve Karadeniz Bölgelerindeki 14 hazır beton tesisinde yıllık toplam 3,7 milyon m³ hazır beton üretim kapasitesi ve Ankara-Lalahan ve Kayseri-Bünyan'da 2 agrega ocağında 3,2 milyon ton agrega üretim kapasitesi mevcuttur.

Votorantim Çimento, İç Anadolu, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nde faaliyet göstermekte olup, Türkiye çimento ihtiyacının yaklaşık %5'ini karşılamaktadır.

Votorantim Çimento, bulundukları illerde bölge sanayisinin gelişimine tanıklık eden ve önemli bir ekonomik faaliyet alanı olan fabrikaları ile güçlü, sektöründe lider müşteri portföyüne ürün ve hizmetlerini ulaştırmaktadır. Votorantim Çimento, yenilikçi ürün ve hizmet sunumları, teknolojik bilgi birikimi ve deneyimli, iyi yetişmiş insan kaynağı ile Türk çimento ve beton sektörlerinin gelişimine önderlik eden oyuncular arasındadır.

Votorantim Grubu Çimento Sektöründe Dünya Liderlerinden

Votorantim Merkezi Brezilya'da bulunan ve başta yapı malzemeleri olmak üzere, madencilikten finans sektörüne kadar çok çeşitli alanlarda ve dört kıtada faaliyet gösteren uluslararası bir firmadır. Votorantim Grubu tekstil fabrikası olarak 1918 yılında Votorantim şehrinde kurulmuştur. Bu tarihten sonra faaliyet alanlarını genişletme ve çeşitlendirme stratejisini benimsemiştir.

Brezilya'nın en büyük şirketlerinden biri olan Votorantim Grubu, yapı malzemeleri (çimento, beton ve agrega), madencilik, metalurji (alüminyum, çinko, nikel), demir, selüloz, konsantre portakal suyu ve finans sektörlerinde 24 ayrı ülkede faaliyet göstermektedir.

Operasyonel ve yönetim mükemmelliği ile öne çıkan Votorantim Çimento 1936 yılında Brezilya'da kurulmuştur. Ülkesinde ve Amerika'da en güçlü, sektörde dünyadaki en büyük 8 kuruluşun biri konumundadır. Şirket, %40 pazar payıyla Brezilya'da pazar lideridir. Votoran, Itaú, Poty, Tocantins, Aratu, Votomassa, ve Engemix markaları başta olmak üzere 40 çeşit ürün satmaktadır. Kuzey Amerika'da ise 6 fabrika ve 150'den fazla beton ve harç ünitesi ile hizmet vermektedir. Güney Amerika'da Bolivya, Şili, Paraguay, Uruguay, Arjantin ve Peru'da yerel yatırımlara sahiptir. Votorantim Çimento'nun Türkiye, İspanya, Fas, Tunus, Hindistan, ve Çin'deki operasyonlarının merkezi Madrid-İspanya'da yer almaktadır.

Votorantim Çimento 2012 yılında net 9.8 milyar dolar gelir elde etmiş, operasyonel karlılığı ise %32.4 olarak gerçekleşmiştir. Şirketin dünyada 15.000'den fazla çalışanı bulunmaktadır. Votorantim Grubu 2005 yılında IMD ve İsviçre'nin en eski özel bankalarından

olan Lombard Odier Darier Hentsch tarafından, finansal olarak en iyi ve sürdürülebilir şekilde yönetilen, bulundukları toplumların sosyal gelişimine katkıda bulunan ve diğer aile şirketlerine öncü olabilecek uygulamaları ve yenilikçi çözümleri olan aile şirketlerine verilen “En İyi Aile Şirketi” ödülüne layık görülmüştür.

Sürdürülebilir Büyüme

Faaliyette olduğu toplumlarda saygı duyulan ve tanınan bir şirket olarak sürdürülebilir gelişme ile uzun vadeli büyümeyi sağlamak Votorantim’in öncelikli vizyonunu oluşturmaktadır. Şirket, çalışanlarının yaşadığı ve çalıştığı toplumlarda eğitim, işgücü, kültür ve spor alanlarında yıllık 14 milyon doların üzerinde yatırım yapmaktadır. Çevreye duyarlı ve yaşadığı çevreye karşı sorumluluk bilinciyle hareket eden Votorantim Çimento, endüstriyel yakıtların çimento üretiminde kullanılarak dönüştürülmesine üretim prosesinde öncelik vermektedir. Bu kapsamda 2005 yılından itibaren lastik, kimyasal solvent, yağ gibi malzemelerden oluşan yaklaşık 3 milyon ton yakıtı üretim prosesinde kullanmıştır.

İş sağlığı ve güvenliği ilkelerine uygun standartlarda çalışmak Votorantim Çimento’nun vizyonunun en önemli parçasını oluşturmaktadır. Şirket, çalışanlarının kişisel ve profesyonel gelişim fırsatlarını her zaman desteklemektedir. Etik Kuralları ile birlikte tüm faaliyet ve ilişkilerde yer alan Votorantim şirket değerleri (güvenirlilik, saygı, ahlak, girişimcilik ve birliktelik) Votorantim kimliğini şekillendirmektedir.

Votorantim Türk Çimento Sektörüne Güveniyor, Yatırım Alternatiflerini Değerlendiriyor

Votorantim, Türkiye’nin ve Türk inşaat sektörünün sahip olduğu büyük potansiyel nedeniyle, Türkiye’deki varlıklarının kısa süreli değil, uzun vadeli bir yatırım olarak gördüğünü her fırsatta vurgulamaktadır. Şirketin faaliyette olduğu ülkeler arasında Türkiye operasyonları yenilikçi ürün ve hizmet sunumları, teknolojik bilgi birikimi ve deneyimli, iyi yetişmiş insan kaynağıyla öne çıkmaktadır. Yaşam alanlarımızın yapı taşları olan çimento, beton ve agrega pazarlarında faaliyet gösteren şirket, Türkiye pazarına ve geleceğine olan inancını, tüm paydaşlarına değer yaratacak yatırım ve geliştirmeler ile sürdürmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda şirket mevcut operasyonlarının operasyonel verimliliğini artırma hedefiyle çalışmalarını hızlandırırken, Türkiye çimento pazarındaki stratejik konumlanmasını güçlendirecek yatırım alternatiflerini de değerlendirmektedir.

HAZIRLAYAN ÖZGÜR ACAR

SANAYİ CİRO ENDEKSİ, HAZİRAN 2013

Sanayide toplam ciro %6,4 arttı

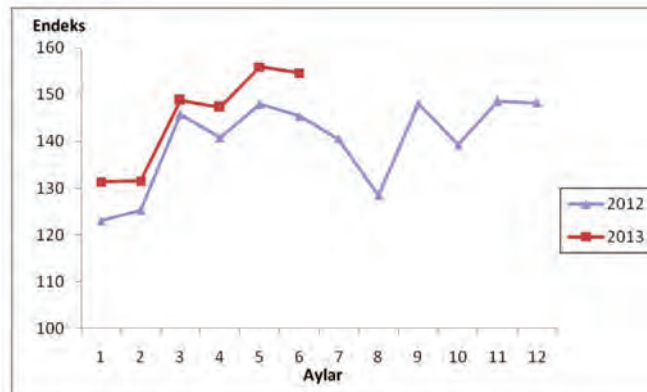
Sanayi Ciro Endeksi (Toplam), 2013 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %6,4 artmıştır. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2013 yılı Haziran ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taşocaklığı endeksi %3,0 azalmış, imalat sanayi endeksi ise %6,7 artmıştır.

Sanayi Ciro Endeksi (Toplam) ve Değişim Oranları (2010=100), Haziran 2013

	Haziran 2013		Haziran 2012	
	Endeks	Yıllık Değişim %	Endeks	Yıllık Değişim %
Toplam Endeks	154,6	6,4	145,4	7,0
Ara Mali İmalatı	156,0	6,1	147,0	7,1
Dayanıklı Tüketim Mali İmalatı	151,6	-4,0	158,0	30,6
Dayanıklı Tüketim Mali İmalatı	143,0	7,7	132,7	6,1
Enerji	167,9	-0,5	168,7	4,5
Sermaye Mali İmalatı	166,8	11,5	149,6	1,9

Ana sanayi grupları sınıflamasına göre 2013 yılı Haziran ayında en fazla artışı sermaye mali imalatı, en fazla düşüşü ise dayanıklı tüketim mali imalatı göstermiştir.

Sanayi Ciro Endeksi (Toplam) (2010=100), Haziran 2013

En fazla artış bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşti

İmalat sanayi alt sektörlerinin 2013 yılı Haziran ayında 2012 yılı aynı ayına göre yüzde değişim oranları incelendiğinde, en yüksek artış oranının %22,1 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleştiği görülmüştür. Bunu %20,4 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı takip etmiştir.

En fazla düşüş makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımında gerçekleşti

İmalat sanayi alt sektörlerinin 2013 yılı Haziran ayında 2012 yılı aynı ayına göre yüzde değişim oranları incelendiğinde, en fazla düşüş oranının %41,1 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımında gerçekleştiği görülmüş, bunu %23,0 ile diğer imalatlar takip etmiştir.

Sanayi Ciro Endeksi, II. Çeyrek, 2013

Sanayide toplam ciro bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %5,5 arttı

Sanayinin alt sektörleri (2010=100 temel yıllı) incelendiğinde, 2013 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi %0,8, imalat sanayi sektörü endeksi ise %5,6 artmıştır.

Sanayi Ciro Endeksi ve Değişim Oranları (2010=100), II. Çeyrek, 2013

	II. Çeyrek, 2013		II. Çeyrek, 2012	
	Endeks	Yıllık Değişim %	Endeks	Yıllık Değişim %
Toplam Endeks	152,6	5,5	144,7	11,5
Ara Malı İmalatı	157,1	6,2	147,9	11,0
Dayanıklı Tüketim Malı İmalatı	150,4	-2,7	154,5	28,3
Dayanıklı Tüketim Malı İmalatı	140,6	8,5	129,6	10,1
Enerji	159,7	-8,7	175,0	15,3
Sermaye Malı İmalatı	159,1	7,8	147,6	8,1

Kaynak: TÜİK Sanayi Ciro Endeksi Haber Bülteni

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI

Bize Bi'sey Olmaz Abi!

İşini sağsa
bırakMA

HAYAT BİR OYUN DEĞİLDİR
AMA BU OYUN HAYAT KURTARIR!

Sayın Tiyatroseverler,
İş sağlığı ve güvenliği konulu, bol gülmeceli, interaktif tiyatro oyunumuzda
sizleri de aramızda görmekten büyük mutluluk duyacağız.

BİZE Bİ'ŞEY OLMUZ ABİ!
İnteraktif Tiyatro Oyunu
Yer: ÇEİS Üyesi Çimento Fabrikaları
Tarih: 2013-2014 tarihleri arasında
Oyuncular: Akademia Tiyatro Ekibi
Organizasyon: Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası

İŞ HUKUKU DERSLERİ

PROF. DR. NURİ ÇELİK

Prof. Dr. Nuri Çelik'in, ilk basısı 1968 yılında yapılan "İş Hukuku Dersleri" kitabının, iş hukuku mevzuatında yapılan değişiklikler gözetenilerek yapılan yirmi altıncı basısı yayımlanmıştır.

2012 yılında yayımlanan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile meydana gelen değişiklere yer verilen kitapta, konuya ilişkin aydınlatıcı açıklamalar da yer almaktadır. Uygulama sorunlarına ilişkin değerlendirmeler içeren kitap, hem öğrenciler hem de iş hukuku çevreleri bakımından rehber niteliği taşımaktadır.

Dr. Çağlar AKGÜNGÖR

AKUT Eğitim ve Araştırma Enstitüsü
Ulusal Risk ve Afet Araştırmaları Merkezi (URAM)

ÇEKİRDEKSEL İŞİMA

25 Ekim 1962 gecesi, Küba Krizi devam ederken, ABD Silahlı Kuvvetleri'nin Duluth'taki (Minnesota) hava üssünde alarm verildi. Alarm durumuna geçilmesinin nedeni, kimliği belirlenemeyen bir kişinin askeri üssü çevreleyen tellerden içeri girmeye çalışmış olmasıydı. Belirlenmiş olan protokol gereği, bu durum olası bir sabotaj girişimi olarak kabul edildi, nöbetçiler şüpheliye ateş açtılar. Bu arada, girişimin bir Sovyet saldırısının parçası olduğu varsayımından hareketle askeri hareketla ilgili diğer prosedürler de işlemeye başladı. Fakat haberin ulaştığı Volk Field hava üssünde (Wisconsin) bir hata yapıldı. "Nükleer saldırı" alarmı devreye sokuldu. Taktik nükleer başlıklı füzelerle donatılmış bombardıman uçakları harekete geçirildi, uçaklar havalanmak üzere pistte ilerlerken, pilotlar siren, far ve sinyal lambalarını yakarak çılgın gibi yanlarına gelen bir aracı görünce durmak zorunda kaldılar. Sabotajcının kimliği anlaşılmış, yanlış alarm verildiği ortaya çıkmıştı. Duluth üssüne sızmaya çalışan "Sovyet ajanı"nın bir ayı olduğu saptanmıştı. Muhtemelen karnını doyurmaktan başka bir amacı olmayan bir hayvan, devasa bir "savunma" sistemini etkileyincede dünya nükleer savaşa yaklaşmıştı.¹

Resim 1: "Sovyet Ayısı" Mişa, 1980 Moskova Olimpiyatları'nın simgesi
Kaynak: http://2.bp.blogspot.com/-pMhuz0KZekY/TfomGtL_aol/AAAAAAAAADU/WBx12W4ACek/s1600/olympic-mascots-misha.jpg

Resim 2: Termonükleer bomba patladıktan sonra ilk saniyelerde oluşan bulut
Kaynak: <http://www.wallpaperswala.com/mushroom-cloud/>

Sovyet tarafındaki eşdeğeri gibi, ABD askeri nükleer yapısı da "dağınık ağ" fikri üzerine kuruludur. Ulusal topraklar üzerine dağıtılmış olarak, birbirlerine iletişim hatlarıyla bağlı fakat kilometrelerce mesafede bulunan nükleer birlikler tek bir komuta merkezinden hiyerarşik olarak yönetilmeyip her biri saldırıya kendi inisiyatifleriyle yanıt verebilecek otonom birimlerdir. Bir başka deyişle, ABD'nin en yüksek yetkili makamlarından (Devlet Başkanı, Genelkurmay Başkanlığı vb.) gelecek bir emre gereksinimleri yoktur. Ülkenin hayati

¹ SAGAN, Scott D., The Limits of Safety: Organizations, Accidents and Nuclear Weapons, Princeton University Press, Princeton, 1993, s.3. A.B.D. askeri nükleer tarihinin inceleyen Scott Sagan, araştırmasının girişinde bu anekdotu aktardıktan sonra şu esprili hatırlatmayı yapmayı da ihmal etmez: Ayı, Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği'nin simgesidir. Sagan, milyarlarca dolarlık altyapı, makine ve insan yatırımıyla oluşturulmuş olan A.B.D. nükleer savunma-saldırı sisteminin geçişinde, bu örnek kadar şaşırtıcı olmamakla beraber benzer bir çok vakanın bulunduğunu resmi belgelerle ortaya çıkarmıştır. Bu karmaşık sistemin nasıl işlediği ve aksaklıklarına rağmen A.B.D. nükleer silah yığınının nasıl kontrol altında tutabildiği başlı başına bir araştırma konusudur.

merkezlerinin saldırıya uğraması durumunda bile, kırsal ve ücra noktalara serpiştirilmiş bu üsler, ölümcül silahları düşman tarafa gönderebilme kabiliyetlerini korurlar. Bu birliklere bir de nükleer silahlarla donatılmış ve sürekli hareket halinde tutulan denizaltı ve uçakları da eklersek, sistemin (ister “haklı” bir nedenle, ister yanlışlıkla) harekete geçmesinin ne kadar geri çevrilemez bir durum olduğunu anlarız.²

Aralarında anlaşılan ABD ve Rusya’nın 1970’lerden başlayarak nükleer silah stoklarında azaltmaya gitmeleri, nükleer silah tiplerine sınırlanmama getirmeleri, küresel yokoluş kaygılarını hafifletmiş olabilir, ancak hepimizin bildiği gibi dünyayı böyle bir felaketten koruyan, uluslararası antlaşmalardan çok bu silahlara sahip olanların gerçeğin farkında olmaları: Nükleer bir savaşın kazananı olmayacak. Tabii bu bizi ancak bir dereceye kadar rahatlatıyor. Artık iki kutuplu dünyada yaşamıyoruz. Bu konudaki uluslararası antlaşmalara ve yaptırımlara rağmen, Pakistan, Hindistan, İsrail ve Kuzey Kore gibi ülkeler de stratejik nükleer silahlara sahipler, bunlardan başka ülkeler de sahip olmak için sırada. “Oyuncu” sayısı arttıkça da belirsizlik ve öngörülemezlik artıyor. Başka bir deyişle, bu konudaki kaygılarımız daha uzunca bir süre devam edecek gibi. Aslında nükleer silahların caydırıcılığını savunanlara göre, arzu edilen tam da bu: Onlara göre bu silahlar kullanılmak için değil, korku salmak ve “caydırmak” için var. “Peki düşman nükleer yıkımdan çekinmeyecek kadar gözü kara ise ne olacak?” sorusu ise şimdilik yanıtız. Dileriz öyle de kalır.

Resim 3: Dr. Strangelov filminin afişi

Kaynak: http://3.bp.blogspot.com/-MQ_U7Qc0G_8/TqxTy_dJOBI/AAAAAAAAALs/V0IUKgZsmtU/s1600/drstrangelove-poster.jpg

Resim 4: Soğuk Savaş döneminden kalmak bir “Serpinti Sığınağı” el kitabı

Kaynak: <http://1.bp.blogspot.com/-B8dZicsU0AY/UP2xQwajIM/AAAAAAAAAkc/3yqetdka1XM/s1600/Fallout-Shelter-3.jpg>

Savaşın teknolojik gelişimi hızlandırması, insanlık tarihinin acı gerçeklerinden biri. Bilimin savaşı daha da korkunçlaştırdığı söylenir, fakat bizce savaş da bilimi korkunçlaştırıyor. Salt askeri kullanım için ya da askeri kullanım değeri anlaşılarak geliştirilmiş teknolojilerin sayısı ve çeşitliliği şaşırtıcı. Bazı örneklerde yıllarca desteklenmemiş ve terör düzeyin ötesinde sürdürülememiş çalışmaların, savaş nedeniyle birdenbire “başta edildğini” görüyoruz. ABD hükümeti, “bombayı Almanya’dan önce yapabilmek” endişesiyle 25 milyar Dolara yakın (2013 rakamlarıyla) harcama yapmasaydı da kuşkusuz nükleer fizik geliştirdi, ancak herhalde bugünkü bilgi birikimine ulaşmak için çok daha uzun zaman gerekirdi.³ Nükleer silahları uzak mesafelere taşıyan füze teknolojisi için de bu durum geçerli: Bilimsel temeli 19. yüzyıl sonunda 20. yüzyıl başında olgunlaşmış bu teknoloji, 2. Dünya Savaşı’na kadar ciddi anlamda yaşama geçirilememiş, savaştan sonra ise hem ABD

² Bu satırların yazarı gibi sinemasever biriyse, konu size tek bir filmi hatırlatabilir: Yönetmenliğini Stanley Kubrick’in yaptığı, 1964 yapımı “Dr. Garipaşk: Endişelenmeyi Bırakıp Bombayı Sevmeyi Nasıl Öğrendim?” filmi, A.B.D. Hava Kuvvetleri’ne bağlı bir üs komutanının akli dengesini yitirmesiyle nükleer savaşı başlatmasını ironik bir şekilde anlatır.

³ “The Costs of the Manhattan Project”, <http://www.brookings.edu/about/projects/archive/nucweapons/manhattan>.

hem de Sovyetler Birliği, Alman roket programının üzerine kendi programlarını inşa etmişlerdi. Sonuçta füzeler insanı uzaya götürdü ama, bazıları için asıl sorun nükleer başlıkların hedeflerine isabetle ulaşabilmesiydi, nitekim bu da “başarıldı”.

Gergi bu şekilde saymaya başlarsak, nükleer silahlanmanın hızlandığı ya da neden olduğu gelişmelerin çokluğu bizi şaşırtabilir. Bariz bir örnek bilişim alanıdır: Yukarıda sözünü etmiş olduğumuz ABD nükleer savunma yapısının iletişim ayağının bugünkü Internet’in temelini oluşturduğunu çoğumuz duymuşuzdur.⁴ Yine roketlerin rotalarının hesaplanması, hedeflerine isabetle yönlendirilmesini sağlayan sistemlerin geliştirilmesi hem bilgisayar, hem de navigasyon teknolojilerinin atılım yapmasında pay sahibi.⁵

Hiroşima ve Nagazaki nükleer silahlarla yok edilmemiş olsaydı, acaba bugün nükleer enerjiyi farklı mı algılıyor olacaktık? Bunu bilmek imkansız, ancak açık olan birşey var: İnsanlık, nükleer güçle atom bombası aracılığıyla tanıştı. Bu travmanın etkilerinin sona erdiğini söylemek bizce zor. Kişisel düşüncemiz, nükleer enerjiye ilişkin algımızı biçimlendiren “sivil” kazalardan çok, atom bombasının patlamasıyla göğe yükselen bulutun oluşturduğu “mantar”ın zihnimizdeki görüntüsü olduğu... Oysa nükleer enerjiyle ilişkimiz bombalarla sınırlı değil.

Resim 5: Nükleer iyimserlik – İlerleme için enerji

Kaynak: http://1.bp.blogspot.com/-NohMiYnQCqg/UPtdA_QAWSI/AAAAAAAAAUo/DqiQzqMbrVE/s1600/comic-books-from-the-atomic-age_1.jpg

Resim 6: Nükleer iyimserlik – Yarının atom arabası

Kaynak: <http://2.bp.blogspot.com/-DP6rPLs4YYY/UPy1Dq1UYBI/AAAAAAAAAhI/NmU3Vd0fiJE/s1600/ATOMIC+CAR.jpg>

Örneğin tıbbi amaçlı kullanımlarının yanı sıra, elektrik enerjisi elde etmek için de ondan yararlanıyoruz. Sektör son yıllarda gerilemeye geçmiş olsa da, birçok ülkede işletilmekte olan nükleer enerji santralleri, bu ülkelerin enerji ihtiyacının karşılanmasında pay sahibi. Bu pay Fransa’da olduğu gibi %78’e kadar da çıkabiliyor.⁶ Bu alandaki sorun şu ki, “sivil nükleer”in tarihi de bazıları “ünlü” bazıları gizli kalmış dramatik olaylarla dolu. 1986 Çernobil (Ukrayna) bu konuda hala en ünlü örnek, 2011’de Fukushima (Japonya) listeye eklendi. Bu vakaların toplumlarda yaratmış olduğu korkuyu inkar etmek mümkün değil, henüz nükleer enerji üretimine geçmemiş olan Türkiye’de bile konu açıldığında ilk sözü edilen Çernobil oluyor, ne de olsa 1986 Mayıs’ında radyoaktif parçacıklarla yüklü bulutların ulaştığı ülkelerden biriydi.

⁴ RYAN, John, A History of the Internet and the Digital Future, Reaktion Books, Londra, 2010, s.23-44.

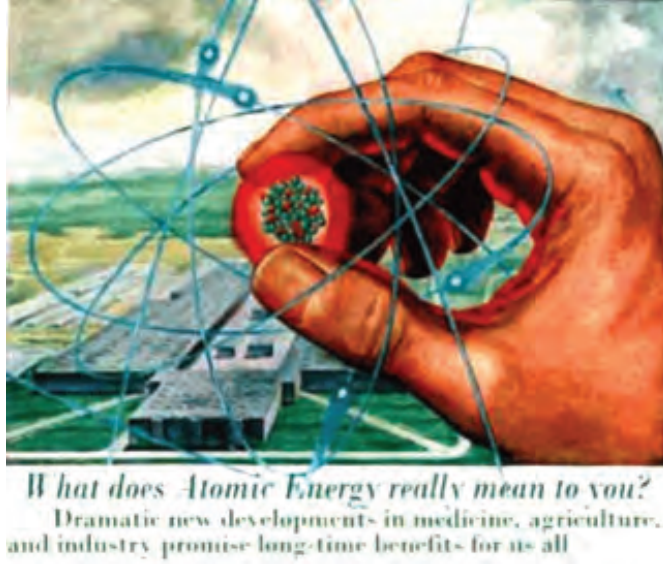
⁵ Örneğin bkz. <http://www.computerhistory.org/semiconductor/timeline/1962-Apollo.html>

⁶ Fransız Atom Enerjisi Konseyi Internet sitesi. <http://www.cea.fr/jeunes/themes/l-energie-nucleaire/questions-sur-le-nucleaire/l-energie-nucleaire-en-france>

Başka bir deyişle, bugün sivil nükleer, ya da bir zamanlar ifade edildiği “barışçıl atom”dan da korkuyoruz. İşin ilginç yanı, Hiroşima ve Nagazaki’nin külleri henüz daha yerdeyken, insanlık nükleer enerji konusunda çok daha umutluydu. Hakim söylem, nükleerin hem iyi, hem de kötü amaçla kullanılabileceği, bu seçimi insanın yapacağı düşüncesi üzerine kuruluydu.⁷ Bilimin sağladığı ilerlemenin bir göstergesi olan nükleer teknolojiler, yaşamı kolaylaştıracak, “Atom Çağı”nda refahın yükselmesine katkıda bulunacaktı.

1954’te Amerikan Nükleer Enerji Komisyonu’nun başkanı yaptığı bir konuşmada “Çocuklarımızın evlerinde sayaçla ölçmeye gerek kalmayacak kadar ucuz elektrik enerjisinden yararlanacaklarını ummak pek de hayalcilik sayılmaz” diyordu.⁸ Koşut olarak, Amerika, İngiltere, Fransa, S.S.C.B. gibi ülkeler için “bombanın” yanı sıra “sivil” nükleer kapasiteye de sahip olmak, ilerlemenin ve enerji bakımından kendine yetebilmenin bir göstergesi olarak ulusal gurur meselesi haline gelmişti.⁹ Bu durum, çevre bilincinin ortaya çıkması ve çevreci hareketlerin gelişmesiyle 1970’lerde değişmeye başladı, “ilerleme” söylemi de sorgulanır hale geldi.

Resim 7: Atom enerjisi gerçekte size ne ifade ediyor?
Tıpta, tarımda ve endüstride hepimizin yararlanacağı büyük gelişmeleri
Kaynak: http://2.bp.blogspot.com/-wMMjmRM4Q8M/UQ7_bjQhKQI/AAAAAAAAABRo/2jW3wWL3jCQ/s1600/002-WNNImage-Atomic-Energy-Ad-1953.gif.pxm.jpg

1979’da ABD’de, Pennsylvania Eyaleti’nde bulunan Three Mile Island tesisinde bir kaza meydana geldi, iki numaralı reaktörde kısmi çekirdek erimesi yaşandı. Önemli miktarda radyasyon çevreye yayılmış olmasa da, kaza çevrede yaşayanlarda büyük paniğe yol açtı.¹⁰ Yalnız Amerikan kamuoyu değil, tüm Batı bloğu korkuya kapıldı, birçok sipariş iptal edildi, yeni tesislerin yapımı durduruldu. Bu anlamda 1970’lerin sonu, nükleer güç sektöründe daralmanın başlangıcıydı.¹¹ 1986 Çernobil felaketiyle bu eğilim kesin olarak belirlenmiş oldu. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı’na göre nükleer enerjinin gözden düşüşünün tek nedeni riskler değildi: 1950’lerden 1970’lere “ölçmeye gerek olmayacak kadar ucuz elektrik” düşüdü de gerçekleşmemiş, maliyetler beklenenin çok üzerinde kalmıştı.¹² Nükleer güçle çalışan uçak,

⁷ GAMSON, William A. ve MODIGLIANI, Andre, “Media Discourse on Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach”, American Journal of Sociology, Sayı 1 (Temmuz 1989), Cilt 95, s.12-13.

⁸ A.g.e.

⁹ Bu konuda Gabrielle Hecht’in ilginç araştırmasına göz atmanızı öneririz: The Radiance of France: Nuclear Power and National Identity After World War II, MIT Press, Cambridge, 2009.

¹⁰ WALKER, Samuel J., Three Mile Island: A Nuclear Crisis in Historical Perspective, University of California Press, Berkeley, 2004, s.119-172

¹¹ BARATTA, Anthony J. vd., TMI 25 Years Later, The Pennsylvania University Press, University Park, 2004, s.76-90

¹² IAEA, “50 Years of Nuclear Energy”, s.4-5, www.iaea.org/About/Policy/GC/GC48/Documents/gc48inf-4_ftn3.pdf

otomobil gibi projeler ise çok daha önceleri (en başta güvenlik sorunları nedeniyle) bir kenara bırakılmıştı.¹³ Kazalarla dolu bir süreçte geliştirilmiş nükleer itkili gemi ve denizaltılar halen faaliyette, ancak nükleer asla öngörülmesi olduğu gibi evlerimize, günlük yaşamımıza girmede.

Nükleer enerji üretiminin birçok aşamasında korkutucu riskler olduğu doğru: İşletme kazalarından başka, tesisin sökülmesi, yakıtın üretilmesi, taşınması, saklanması, atıkların korunması gibi işlemler insan yaşamını tehdit edebilecek kirlenme yaratabilecek olaylara gebe. Ancak nükleere ilişkin çekincelerimizin yalnızca bu risklerin varlığından kaynaklanmadığını da kabul etmek zorundayız. Örneğin soğuk savaşın yıllarca toplumlara yaşattığı “nükleer kıyamet” endişesi, bu senaryonun sanat dünyası ve medya tarafında işlenişi ve genellikle sansasyonel biçimde sunulduğu, kanımızca pek çok kişinin nükleer enerji santrallerini termonükleer silahlardan farksız sanmasında rol oynuyor.¹⁴ Oysa uzmanlar, bir nükleer santralin atom bombası gibi “patlayarak” bir anda yüzbinlerce kişiyi öldürmesinin olanaksız olduğunu belirtiyorlar.¹⁵

John Adams’a göre risk alırken daima “kazanç ve kayıpları hesaplamaya çalışırız”, risk karşısındaki temel sorunumuz kazanç-kayıp ilişkisini eğer mümkünse kendi lehimize olacak, ya da en azından dengeleyecek şekilde kurmaktır.¹⁶ Söz konusu nükleer enerji olduğunda, galiba olası kayıplarımızın riskleri göze almaya değmeyeceğine inanıyoruz. Fakat küresel ısınma olgusu ve yaşadığımız iklim değişiklikleri karşısında şu anda alternatiflerimiz çok da fazla değil. Rüzgar, güneş gibi doğal kaynaklardan enerji elde etmek konusunda oldukça ilerledik, ancak yine de teknik zorluklarla karşı karşıyayız ve bunların üstesinden gelmemizin ne kadar süreceğini kestirmek güç. Halen dünya nüfusu ve üretim faaliyetleri paralel olarak artıyor, gelişmekte olan toplumlar da artık daha fazla enerjiye ihtiyaç duyuyorlar. Birçok ülke, kirliliğe, karbon emisyonuna razı olmak pahasına mümkün olduğunca çabuk daha fazla enerjiye kavuşmak için fosil yakıt kaynaklarına yöneliyor. Çevresel zararı büyük, kaya gazı çıkartılması ya da petrol kumu (bitümlü kum) alanlarından petrol elde edilmesi gibi uygulamaların nedeni de bu.

Bu açıdan bakıldığında, nükleerin belki de henüz “son sözünü söylememiş” olduğunu düşünmek yerinde olur. Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri bizi bu anlamda bir çeşit “zamana karşı yarış” a girmek zorunda bıraktı. Bu koşullar altında, bütün risklerini göze alarak sıfır karbon emisyonuyla nükleerden enerji üretmek fikri çekici bile geliyor. Fukushima, Çernobil’e kıyasla çok daha hafif olan bilançosuyla nükleer korkusunu tekrar ateşledi ama, halen işletmekte oldukları santrallerini kademeli olarak kapatmak niyetindeki Almanya, Fransa, İngiltere, ABD gibi ülkelerin aksine gelişmekte olan ülkelerin riskleri kabullenmesi mümkün. 2020’de nükleer enerjiden en az 50 GWe elektrik elde etmeyi planlayan Çin Halk Cumhuriyeti bu yaklaşıma bir örnek.¹⁷ Türkiye de inşa edilecek 2 santralle “nükleerciler” kervanına katılmak üzere. Bakalım ülkemizin nükleer deneyimi nasıl olacak?

¹³ Hiç üretilmemiş nükleer otomobil Ford Nucleon’la ilgili şu Internet sayfasına bakmanızı öneririz: <http://www.damninteresting.com/the-atomic-automobile/>

¹⁴ Merak ediyorsanız örneğin şu yapımları izlemek isteyebilirsiniz: On The Beach (1959), The Day After (1983), Threads (1984), By Dawn’s Early Light (1990), Fail Safe (2000).

¹⁵ Tasarım veya işletme hataları nedeniyle çekirdek eriyebilecek sıcaklığa gelebilir, bu durumda da meydana gelebilecek olan, alacağı yapısal hasarlar nedeniyle santral binasının koruyuculuğunu kaybetmesi ve içerideki radyoaktif maddeyi dışarı sızdırmasıdır. Bkz. COMBY Bruno, Nükleer Enerji İçin Çevreciler, Pelikan Tıp Teknik Yayınları, İstanbul, 2006, s.106-110.

¹⁶ ADAMS, John, Risk, Routledge, Londra, 1995, s.55-61.

¹⁷ Resmi öngörü 2030’da 200 GWe, 2050’de 400 GWe elde edileceğidir. Bkz. <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/China--Nuclear-Power/#.Uh3JRWtXKYU>

KAYNAKLAR

ADAMS, John, **Risk**, Routledge, Londra, 1995

BARATTA, Anthony J. vd., **TMI 25 Years Later**, The Pennsylvania University Press, University Park, 2004

COMBY Bruno, **Nükleer Enerji İçin Çevreciler**, Pelikan Tıp Teknik Yayınları, İstanbul, 2006

GAMSON, William A. ve MODIGLIANI, Andre, "Media Discourse on Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach", American Journal of Sociology, Sayı 1(Temmuz 1989), Cilt 95

HECHT, Gabrielle, The Radiance of France: Nuclear Power and National Identity After World War II, MIT Press, Cambridge, 2009

RYAN, John, A History of the Internet and the Digital Future, Reaktion Books, Londra, 2010

SAGAN, Scott D., The Limits of Safety: Organizations, Accidents and Nuclear Weapons, Princeton University Press, Princeton, 1993

WALKER, Samuel J., **Three Mile Island: A Nuclear Crisis in Historical Perspective**, University of California Press, Berkeley, 2004

Internet Sayfaları

"The Costs of the Manhattan Project", <http://www.brookings.edu/about/projects/archive/nucweapons/manhattan>.

<http://www.computerhistory.org/semiconductor/timeline/1962-Apollo.html>

<http://www cea.fr/jeunes/themes/l-energie-nucleaire/questions-sur-le-nucleaire/l-energie-nucleaire-en-france>

IAEA, "50 Years of Nuclear Energy", [www.iaea.org/About/Policy/GC/GC48/ Documents/gc48inf-4_ftn3.pdf](http://www.iaea.org/About/Policy/GC/GC48/Documents/gc48inf-4_ftn3.pdf)

<http://www.damninteresting.com/the-atomic-automobile/>

<http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/China--Nuclear-Power/#.Uh3JRWTxKYU>

ÇİMENTO İŞVEREN MAKALE YAYIN KOŞULLARI

1. Çimento İşveren Dergisi, hakemli bir dergi olup iki ayda bir yayınlanmaktadır. Makaleler **Türkçe ya da Türkçe ve İngilizce dillerinde gönderilebilir.**
2. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makaleler, daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış ve yayınlanmak üzere **başka bir yayına sunulmamış olmalıdır.** Çimento İşveren Dergisi'ne sunulan ve/veya hakemlik sürecine alınan makalelerin, başka bir mecraaya yollanmış olması ve daha önce tıpkı veya benzerinin yayınlanmış olmasının tespiti halinde **süreç iptal edilir.**
3. Makaleler dergi editörünün (ozguracar@ceis.org.tr) ya da Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'nın (genel@ceis.org.tr) adresine gönderilmelidir.
4. Çimento İşveren Dergisi'ne sunulan makaleler öncelikle şekil ve içerik yönünden ön incelemeye tabi tutulmaktadır. Şekil ve içerik olarak uygun bulunan makaleler, bilimsel inceleme için en az iki hakeme sunulmaktadır. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makaleler için hakemlik sürecine alınacağı **garantisi verilmez.**
5. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makalelerin hakemlik sürecine girip girmeyeceği 4-5 hafta içinde **sonuçlandırılır.**
6. Makalelerin değerlendirme süresi için **tarih verilmez.**
7. Hakemlerden gelen değerlendirmeler doğrultusunda, makalenin yayınlanmasına, değerlendirme çerçevesinde yazardan düzeltme, ek bilgi ve kısaltma istenmesine veya yayınlanmamasına karar verilmekte ve bu karar yazara bildirilmektedir.
8. Hakemlerden birinin makaleyle ilgili olarak olumsuz görüş bildirmesi durumunda diğer hakemin/hakemlerin görüşüne bakılmaksızın makale yayınlanmaz. Hakem raporunda düzeltme istenmesi durumunda yazar tarafından sadece belirtilen düzeltmeler çerçevesinde değişiklikler yapılabilecektir.
9. Gönderilen makaleler 1,5 satır aralıklı, tablo ve şekillerle birlikte en çok 25 A4 sayfası boyutunda olmalıdır. Yazı 12 puntoda Times New Roman ve Türkçe font kullanılarak hazırlanmalıdır. Şekil şartlarına veya dergi içeriğine uymayan yazılar ön inceleme sonrasında Çimento İşveren Dergisi'nce hakemlere gönderilmeden **yazara iade edilir.**
10. Çimento İşveren Dergisi'ne gönderilen makalelerin şekil, grafik ve tablolarının, derginin belirttiği formata uygun olması gerekmektedir. Konu hakkında ek bilgi içeren dipnotlar, grafikler ve tablolar olabildiğince atıf yapılan sayfada veya hemen devamında yer almalıdır. Grafik ve tabloların altındaki notlar bu materyalleri ana metne bakmaksızın anlaşılabilir hale getirme amacını taşımalıdır. Tablo ve grafiklerin A4 kağıt boyutunu aşmayacak şekilde düzenlenmiş olmaları gerekmektedir. Tablo ve grafiklerin okunaklı olması şart olup, okunmayan tablo ve grafikler olması durumunda makale **yazara iade edilir.**
11. Gönderilen bütün makalelerin başında, Türkçe başlık, Türkçe özet, İngilizce başlık ve İngilizce özet yer almalıdır. Özet kısımları 100-150 kelimeyi aşmamalıdır. Özetlerde; amaç, yöntem, bulgular ve sonuç bilgilerinin yer almasına özen gösterilmelidir. Özet kısımlarının altında anahtar kelimeler (keywords) İngilizce ve Türkçe olarak yazılmalıdır. Özetlerde kısaltma kullanılmamalıdır.
12. Makaleler ile birlikte yazarın özgeçmişi, yazara ait bir adet vesikalık fotoğraf ve yazarın detaylı iletişim bilgileri de ek dosya olarak gönderilmelidir.
13. Tüm makaleler; Amerikan Psikologlar Birliği (American Psychological Association, APA) tarafından yayınlanan "The Publication Manual of the American Psychological Association (6th edition), 2010" isimli kaynakta belirtilen yazım ilkelerine uygun olarak yazılmalıdır. Bu kaynak genelde üniversite kütüphanelerinde ve internette kolaylıkla bulunabilen bir materyaldir ve yazım kuralları ile ilgili çok sayıda örnek içermektedir.
14. APA yazım stilinde kaynakça ve metin içi referanslama ile ilgili olarak aşağıda çeşitli örneklere yer verilmiştir:

KAYNAKÇA

- **Kitap:** Yazar Soyadı, A. A. (Yayın yılı). *Kitabın adı*. Yer: Yayınevi.
- **Derleme kitap:** Hazırlayanın Soyadı, A. A.. (haz.). (Yayın yılı). *Kitabın adı*. Yer: Yayınevi.
- **Kitapta makale:** Yazar Soyadı, A. A., ve Yazar Soyadı, B. B. (Yayın yılı). Makalenin adı. A. Editör ve B. Editör (haz.), *Kitap adı* (makalenin sayfa aralığı). Yer: Yayınevi.
- **Dergi makalesi:** Soyadı, A. A. (Yayın yılı). Makale adı. *Çimento İşveren, cilt(sayı)*, makalenin sayfa aralığı.

METİN İÇİ REFERANSLAMA

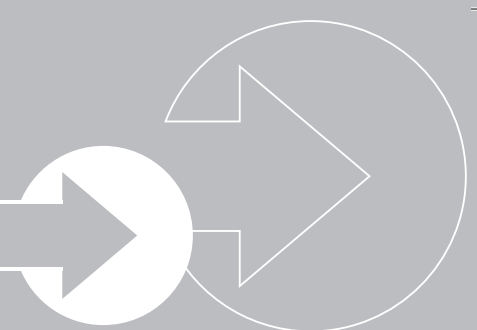
- **Yazarların soyadı ve yayın tarihi (ve gerekiyorsa sayfa bilgisi) kullanılmalıdır. Örneğin:**
Uzun (2002)...; Küçük (2002, s. 182)...; Öztok (2001, ss. 182-186)...
Öztürk ve Göcekli'ye (2004) göre...; Girgin'e (2007) göre...
Öztürk ve Göcekli (2004)...; Öztürk, Göcekli ve Girgin (2004)... gibi.
- **APA atıf formatına uygun olarak, atıfta bulunulan kaynağın yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, kaynağa metin içinde ilk geçtiği yerde yukarıdaki gibi atıfta bulunulur: Örneğin:**
Öztok, Uzun, Göcekli, Girgin ve Küçük (1992, ss. 154-198).
- **Aynı kaynağa daha sonra yapılan atıflarda ilk yazarın ismi ile birlikte «v.d.» ifadesi kullanılır. Örneğin:**
Öztok v.d. (2005, ss. 154-198).
- **Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise atıf, metin içinde ilk geçtiği yerde ve sonrasında ilk yazarın ismi ile birlikte «v.d.» ifadesi ile kullanılır. Örneğin:**
Öztok v.d. (2005, ss. 154-198).
- **Cümle sonunda birden fazla esere atıfta bulunuluyorsa bu kaynaklar parantez içinde alfabetik sıra ile verilmelidir. Örneğin:**
(Hepkaner, Gençler ve Yılmaz, 2007; Kıranbay, 2000; Öztok v.d., 1996; Vardar, 2004).
- **Kaynaktan aynen alıntı yapıldıysa, kaynağa atıfta bulunurken sayfa numarası mutlaka verilmelidir. Türkçe metinde kaynaklara atıfta bulunurken sayfa bilgisi için «s.» veya «ss.» kullanılmalıdır. Örneğin:**
Öztürk (2002, s. 182)...; Göcekli (2001, ss. 182-183).

Yukarıdaki açıklamalar, APA yazım stilinde referanslama konusunda kısıtlı sayıda örneklerden oluşturulmuştur. Daha fazla bilgi için 13. maddede bahsi geçen kaynak kullanılmalı ve APA yazım stili titizlikle uygulanmalıdır.

15. Makalelerde dile getirilen **düşüncelerden yazarları sorumludur.**
16. Makalelerde Türk Dil Kurumu'nun (TDK) yazım kılavuzu ve yazım kuralları örnek alınmalıdır. Detaylı bilgi için TDK'nın web sayfasına bakınız: www.tdk.gov.tr. Yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır. Türkçe'de alışılmamış sözcükler kullanılırken ilk geçtiği yerde yabancı dildeki karşılığı parantez içinde verilmelidir.
17. Dergide yayınlanması kabul edilen ve yayınlanan yazıların yazılı ve elektronik ortamda **tüm yayın hakları Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası'na aittir.**
18. Makale sunum ve değerlendirme süreçlerine ilişkin tüm iletişim **e-mail sistemi** ile gerçekleştirilir. Telefonla **bilgi verilmez.**

ÇİMENTO İŞVEREN ARTICLE PUBLICATION TERMS

1. Çimento İşveren is a refereed, bimonthly journal, accepting articles written in Turkish or Turkish and English.
2. The articles submitted to Çimento İşveren Journal **cannot be previously published** elsewhere and cannot be submitted to some other publication. **The process is cancelled** if any act of having an identical or similar article previously published or submitting the article to some other publication after it is submitted to Çimento İşveren Journal and/or while it is undergoing the referee procedure, is detected.
3. The articles shall be sent to the e-mail address of either the journal editor (ozguracar@ceis.org.tr) or Cement Industry Employers' Association (genel@ceis.org.tr).
4. The articles submitted to Çimento İşveren Journal are primarily subjected to a pre-emptive examination of format and content. Those which are found appropriate are submitted to two referees in the least for scientific examination. The articles submitted to Çimento İşveren Journal **are not guaranteed** to be included in the referee procedure.
5. The pre-emptive examination for articles submitted to Çimento İşveren Journal, determining if the article will be included in the referee procedure, is concluded within 4-5 weeks.
6. Deadlines concerning the evaluation period of the articles shall not be established.
7. Publishing the article, asking the author of any rectification, additional information or shortening, or not publishing the article is decided in accordance with the evaluation received from the referees and the author is notified of this decision in writing.
8. In the event of having received negative opinion from one of the referees, the article shall not be published regardless of the opinion of other referee/s. In the event of any rectification request arising from the referee evaluation, the author shall only be allowed to make the changes which are in line with the specified readjustments.
9. Submitted articles must be 1.5 spaced, 25 A4 pages at most, including tables and graphics. The script must be Times New Roman with a font size of 12 and the font must include Turkish characters. Çimento İşveren Journal shall **return the articles** which do not fit the format requirements and journal content, to their authors after the pre-emptive examination, without submitting to referees.
10. The figures, graphics and tables of the articles submitted to Çimento İşveren Journal must comply with the designated format of the journal. Footnotes including additional information on the subject, graphics and tables should be on the same page with the reference or immediately following it. Notes written under graphics and tables should make it possible to understand their content without having to peruse the main text. The tables and graphics cannot exceed A4 paper size. It is compulsory for the graphics and tables to be legible. In case of unreadable tables and graphics, the article **shall be returned to the author**.
11. All submitted articles must include, at the outset, a Turkish title, Turkish summary, an English title and English summary. The summary parts shall not exceed 100-150 words. The summaries must include information regarding the purpose, method, findings and conclusion of the study. Under the summary parts, keywords must be written in English and Turkish. Abbreviations shall not be used in summary parts.
12. Author's brief autobiography, photograph and detailed contact information shall be submitted as a supplementary file attached to the article.
13. All articles must be arranged in line with the writing norms specified in "The Publication Manual of the American Psychological Association (6th edition), 2010" published by the American Psychological Association (APA). The guidelines may be readily found online and in university libraries, and contains a wide range of examples.
14. A variety of examples concerning reference list and in-text citations in APA writing norms are included below:

REFERENCE LIST

- **Book:** Author Surname, A. A. (Year of publication). *Title of book*. Location: Publisher.
- **Edited Book:** Author Surname, A. A. (Eds.) (Year of publication). *Title of book*. Location: Publisher.
- **Chapter in a Book:** Author Surname, A. A., & Author, B. B. (Year of publication). Title of chapter. In A. Editor & B. Editor (Eds.), *Title of book* (pages of chapter). Location: Publisher.
- **Article in Journal:** Author Surname, A. A. (Year of publication). Title of article. *Title of Periodical*, volume number(issue number), pages.

IN-TEXT CITATIONS

- **Authors' surnames and year of publication (and page numbers if necessary) must be used.**
Cullen (2002)...; Yergin (2002, p. 182)...; Swan (2001, pp. 182-186)...
According to Adams and Carroll (2004)...; Austen (2007) claims...
Adams and Carroll (2004)...; Adams, Carroll and Austen (2004)... etc.
- **In line with APA citation format, if the reference material's author number is between 3 to 5, the first in-text citation is made according to the examples above.**
Swan, Cullen, Carroll, Austen and Yergin (1992, pp. 154-198).
- **All subsequent in-text citations to the same reference material are made using the first author's name followed by et.al.**
Swan et.al. (2005, pp. 154-198).
- **If the number of authors is more than 6, the initial and subsequent in-text citations are made using the first author's name and et.al**
Swan et.al. (2005, pp. 154-198).
- **If more than one reference material are to be cited at the end of a sentence, all material is listed in alphabetical order in parenthesis.**
(Lucas, 2004; Kinsella, 2000; Salinger, Asimov and Stevens, 2007; Swan et.al., 1996).
- **If a direct quotation is used, page number must be provided in the in-text citation. The abbreviations of p. or pp. should be used.**
Adams (2002, p. 182)...; Carroll (2001, pp. 182-183).

The exemplary explanations above are composed of a limited number of samples in APA Reference Format. For more information, the guidelines mentioned in Article 13 must be used and the writing norms must be meticulously applied.

15. **Authors hold the sole responsibility for ideas** stated in the articles.
16. All rights of publishing via written or electronic media regarding the articles published or accepted for publication in the journal belongs to Cement Industry Employers' Association.
17. All communication regarding article submission and evaluation procedures shall be carried out via e-mail. No information will be provided by telephone.

ÇİMENTO ENDÜSTRİSİ İŞVERENLERİ SENDİKASI olarak amacımız;
“... üyelerimizin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal haklarını
korumak, karşılıklı yardımlaşmalarını sağlamak ve çalışma barışını devam ettirmektir.”

Sendika Merkezi Köybaşı Cad. No:40 34464 Yeniköy, İSTANBUL
T444 2347(CEİS) +90(212)299 9222 F+90(212)299 1151 C+90(532)318 1122
Ankara İrtibat Bürosu Tepe Prime A Blok Kat:18 Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No:266, 06800, ANKARA
T+90(312)447 2025 F+90(312)447 8517
<http://www.ceis.org.tr/dergi>